

Begroting 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Algemeen	7
Leeswijzer	8
Bestuurlijk voorwoord	9
Begroting in één oogopslag	11
Financieel perspectief	13
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	16
1.1 Bestuur	17
1.2 Burgerzaken	19
1.3 Veiligheid	21
1.4 Investerings	27
1.5 Verbonden partijen	28
1.6 Beleidskaders	30
1.7 Beleidsindicatoren	31
2. Openbare ruimte	32
2.1 Verkeer en vervoer	33
2.2 Openbaar groen	37
2.3 Water	42
2.4 Investerings	44
2.5 Beleidskaders	48
2.6 Beleidsindicatoren	49
3. Economie, Recreatie en Toerisme	50
3.1 Economie	51

3.2 Recreatie en toerisme	54
3.3. Bedrijfslocaties	57
3.5 Verbonden partijen	59
3.6 Beleidskaders	61
3.7 Beleidsindicatoren	62
4. Onderwijs.....	63
4.1. Onderwijsbeleid	64
4.2. Onderwijshuisvesting.....	67
4.3 Investerings	69
4.4 Verbonden partijen	70
4.5 Beleidskaders	71
4.6 Beleidsindicatoren	72
5. Sport en Cultuur.....	73
5.1 Sport.....	74
5.2 Cultuur	79
5.3 Investerings	82
5.4 Beleidskaders	83
5.5 Beleidsindicatoren	84
6. Sociaal domein.....	85
6.1 Leefbaarheid	86
6.2 Inkomensvoorziening	93
6.3 Werk en activering	97
6.4 Jeugd	99
6.5 Maatschappelijke ondersteuning.....	105

6.6. Gezondheidszorg.....	107
6.7 Investerings	109
6.8 Verbonden partijen	110
6.9 Beleidskaders	112
6.10 Beleidsindicatoren	113
7. Milieu	114
7.1 Riolering	115
7.2 Afval	117
7.3 Milieubeheer	119
7.4 Investerings	129
7.5 Verbonden partijen	131
7.6 Beleidskaders	132
7.7 Beleidsindicatoren	133
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing.....	134
8.1 Ruimtelijke ordening.....	135
8.2 Bouwen en wonen	139
8.3 Investerings	145
8.4 Beleidskaders	147
8.5 Beleidsindicatoren	148
9. Algemene dekkingsmiddelen.....	149
9.1 Algemene uitkering.....	150
9.2 Lokale heffingen.....	152
9.3 Overige baten en lasten	154
9.4 Treasury	156

9.5 Investerings.....	158
10. Overhead	159
10.1 Overhead.....	160
10.2 Investerings	163
11. Vennootschapsbelasting.....	164
11.1 Vennootschapsbelasting	165
12. Onvoorzien	167
12.1 Onvoorzien	168
Paragrafen	169
1. Lokale heffingen.....	170
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	178
3. Onderhoud kapitaalgoederen.....	188
4. Financiering.....	195
5. Bedrijfsvoering	199
6. Verbonden partijen.....	203
7. Grondbeleid	219
8. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)	224
Financiële begroting	225
Overzicht van baten en lasten.....	226
Financiële positie	232
Taakvelden per programma	246

Algemeen

Leeswijzer

Leeswijzer

In deze begroting komen veel financiële tabellen voor. In deze tabellen zijn afgeronde bedragen gepresenteerd, hierdoor kan het gepresenteerde saldo afwijken van de opgetelde (afgeronde) bedragen.

Daarnaast mag u een negatief bedrag interpreteren als een last of verslechtering van het begrotingssaldo. Bedragen die positief zijn kunt u interpreteren als een baat of verbetering van het programmasaldo. Mocht dit anders zijn, dan is dit bij de tabel vermeld.

In deze begroting zijn de "onontkoombare knelpunten" en daarnaast "ambities" uit de kadernota 2024 verwerkt. Bij de programma's wordt inzicht gegeven in de drie w's (wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat gaat dat kosten). Bij de kosten brengen we in beeld wat de afwijkingen zijn ten opzichte van voorgaande begroting (begroting 2023) en voorgaand jaar (realisatie 2022). De knelpunten en ambities die zijn opgenomen in de kadernota 2024 zijn niet meer afzonderlijk benoemd, hiervoor wordt verwezen naar de kadernota 2024. Uitzondering hierop vormen de investeringen en knelpunten/ambities die aanvullend op de kadernota 2024 zijn opgenomen.

Bestuurlijk voorwoord

Voorwoord

‘Samen bouwen aan een duurzaam én vitaal Land van Cuijk’. In deze zin, afkomstig uit de Begroting 2023, staat de kern van wat we als gemeente willen zijn. Sinds het gemeentelijk samengaan, per 1 januari 2022, wordt hard gewerkt om deze doelstelling te bereiken.

De afgelopen twee jaar stonden in het teken van het opbouwen van de gemeentelijke organisatie en het (her)ijken en harmoniseren van beleid uit de vijf voormalige gemeenten. Er is enorm veel werk verzet. Ook inwoners en onze maatschappelijke partners leverden een belangrijke bijdrage aan het tot wasdom komen van onze gemeente. Steeds vaker merken we dat ‘de oude gemeente’ mentaal is losgelaten en dat er een Land-van-Cuijk-gevoel ontstaat. Onze organisatie groeit. Wij blijven investeren in dit proces want de dienstverlening kan altijd beter. Ook houden we aandacht voor de balans tussen onze ambities en de realisatiekracht.

Inmiddels hebben wij, indachtig de ambities in uw Raadsprogramma, ons gebogen over een langetermijnvisie op diverse beleidsterreinen. Uw wensen op het gebied van onder andere woningbouw, duurzaamheid, bereikbaarheid, klimaatbestendigheid, bestaanszekerheid en last but not least betrokkenheid (door inwoners), krijgen steeds meer concreet vorm in ontwikkelde en inmiddels door u bekrachtigde visies. We noemen hier als voorbeeld de cultuurnota en het onderwijshuisvestingsplan. Ander visies, zoals bijvoorbeeld de mobiliteitsvisie, de economische visie, de energievisie en een visie op de fysieke leefomgeving zijn in ontwikkeling en zullen wij binnen niet al te lange tijd aan u voorleggen.

Alle visies en plannen, tezamen met de aanpak van de overige opgaven, die voortvloeien uit uw Raadsprogramma, schetsen een gewenst toekomstbeeld.

Neem de fysieke leefomgeving. We willen voldoende betaalbare, comfortabele woningen hebben, afgestemd op de leeftijd van de bewoner, de samenstelling van het huishouden en andere persoonlijke (gezins)omstandigheden. Uitbreiding van het woningareaal moet de groei van het inwonertal kunnen opvangen en nieuwe en bestaande woningen willen we verduurzamen.

We willen niet alleen een goed bereikbaar Land van Cuijk; binnen onze gemeente zelf moeten afstanden gemakkelijk overbrugd kunnen worden met het voor dat doel meest geëigende, duurzame vervoermiddel. We willen dat onze boeren gezond en smakelijk voedsel kunnen produceren. Daarnaast zien we hen als goede rentmeesters die ook via natuurherstel en landschapsbeheer nieuwe bronnen van inkomsten aanboren. Klimaatadaptie en energietransitie zullen, naast het op peil brengen en houden van ons fysiek voorzieningsniveau, bijdragen aan een goed leefklimaat.

Het Land van Cuijk is qua oppervlakte een van de grotere gemeenten in Nederland. Qua landschap en natuur kan zij wedijveren met de meest aantrekkelijke, bekende toeristische bestemmingen in Nederland. Mede daarom willen wij verder inzetten op bevordering van recreatie en toerisme door verbetering en uitbreiding van de toeristisch-recreatieve infrastructuur en door promotie.

Binnen de fysieke leefomgeving gaan we werken volgens de Omgevingswet. Deze treedt in werking op 1 januari 2024. Deze nieuwe wet vraagt en zorgt voor een samenhangende uitvoeringsaanpak bij de inrichting van de openbare ruimte, dus bij de uitvoering van de hiervoor omschreven visies en plannen. Daarbinnen krijgt burgerparticipatie, nog meer dan voorheen, een belangrijke rol. Maar binnen de Omgevingswet liggen ook belangrijke raakvlakken met diverse opgaven op het sociale vlak .....!

Want ook op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet wachten ons grote opgaven. We willen dat mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt geholpen worden met scholing of anderszins zodat zij weer aan de slag kunnen. Voor hen die om wat voor reden dan ook niet aan het werk kunnen, willen wij een voldoende financiële basis bieden. Een basis, niet gericht op overleven maar prettig leven, ook door deelname aan het maatschappelijk verkeer mogelijk te maken. Een goede gezondheid is het allerbeste wat een mens kan bezitten, zeker geldt dat voor onze jeugd. Die willen we alle zorg en ondersteuning bieden die nodig is om een goede start te krijgen. Maar meer in het algemeen willen we onze inwoners steunen bij mentale en fysieke gezondheidsvragen en hen tijdige en kwalitatief hoogstaande basiszorg leveren.

Zoals aangegeven bestond er ten tijde van de kadernota nog onduidelijkheid over de beschikbare middelen voor de begroting 2024, dit door de nog te verwerken mutaties uit de meicirculaire 2023, de resultaten uit de jaarrekening 2022 en de zomerrapportage 2023. In de tussentijdse periode is dit inzicht verkregen en kan de gemeente Land van Cuijk een structureel sluitende begroting presenteren voor de jaren 2024 en 2025. Voor de jaren 2026 en verder is er nog veel onzekerheid over de financiële ontwikkelingen vanuit de overheid. Vooralsnog volgen wij de afspraken die hierover in VNG verband zijn gemaakt om geen reactie te geven op deze ontwikkeling. Zodra er meer duidelijkheid komt zullen wij hierop gaan acteren. De gemeente Land van Cuijk heeft zich in de eerste twee jaren ontwikkeld tot een financieel gezonde gemeente. Met een positief sluitende begroting, de lage schuldquote en het ruime weerstandsvermogen hebben wij een gezonde financiële basis.

Tot slot. Een vitale gemeenschap wordt gevormd door inwoners die in omzien naar elkaar leven, werken en recreëren. Wij willen die gemeenschapszin bevorderen door verenigingen en clubs financieel te ondersteunen. We willen sport en cultuur bieden. Daar waar inwoners al dan niet in tijdelijk georganiseerd verband een (buurt)project willen opzetten, willen wij hen niet alleen financieel maar ook met advies bijstaan. We willen inwoners nog meer mee laten praten en beslissen over projecten, met name die direct in hun eigen leefomgeving spelen. Alleen samen kunnen we deze jonge gemeente verder vorm geven en kan het wenkend perspectief dat nu nog geduldig vastligt in alle visies en plannen, werkelijkheid worden. Die fase breekt nu aan. Deze Begroting 2024 is feitelijk een eerste financiële vertaling daarvan. We zijn als nieuwe gemeente nu bijna twee jaar op weg. De uitvoering van uw Raadsprogramma komt op stoom. Het wordt tijd om de eerste vruchten te gaan plukken.

Begroting in één oogopslag

Begroting in één oogopslag

[begroting 2024 in één oogopslag]

De gemeente Land van Cuijk presenteert u de Begroting in één oogopslag over 2024.

Opbrengsten

Bedragen x € 1.000

Rijk	
Algemene uitkering	184.326
Specifieke uitkeringen	30.628
Totaal Rijk	214.954
Gemeente	
OZB	26.993
Leges en belastingen	2.673
Rioolheffing	10.909
Afvalstoffenheffing	10.399
Grondexploitatie	8.579
Bouwleges	2.195
Overig (incl. reserves)	23.134
Totaal Gemeente	84.882
Totaal	299.836
Structureel saldo begroting 2024	3.200

Uitgaven

Bedragen x € 1.000

1. Bestuur en Veiligheid		5. Sport en Cultuur	
1.1 Bestuur	5.161	5.1 Sport	9.125
1.2 Burgerzaken	3.761	5.2 Cultuur	7.675
1.3 Veiligheid	9.907	Totaal Sport en Cultuur	16.800
Totaal Bestuur en Veiligheid	18.829	6. Sociaal Domein	
2. Openbare Ruimte		6.1 Leefbaarheid	10.337
2.1 Verkeer en vervoer	14.759	6.2 Inkomensvoorziening	23.207
2.2 Openbaar groen	7.169	6.3 Werk en activering	19.219
2.3 Water	286	6.4 Jeugd	32.321
Totaal Openbare Ruimte	22.214	6.5 Maatschappelijke ondersteuning	28.421
3. Economie, Recreatie en Toerisme		6.6 Gezondheidszorg	4.088
3.1 Economie	3.347	Totaal Sociaal Domein	117.593
3.2 Recreatie en toerisme	1.436	7. Milieu	
3.3 Bedrijfslocaties	3.995	7.1 Riolering	7.247
Totaal Economie, Recreatie en Toerisme	8.778	7.2 Afval	10.092
4. Onderwijs		7.3 Milieubeheer	10.059
4.1 Onderwijsbeleid	4.744	Totaal Milieu	27.398
4.2 Onderwijsinvesting	7.175	8. VHROSV	
Totaal Onderwijs	11.919	8.1 Ruimtelijke ordening	4.885
		8.2 Bouwen en wonen	9.549
		Totaal VHROSV	14.434
		9. Algemene dekkingsmiddelen	
			58.671
		Totaal	296.636

Begrotingssaldo

De gemeente Land van Cuijk presenteert een positief structureel begrotingssaldo 2024 van €3,2 mln. Daarnaast is de meircirculaire 2023 vertaald in de cijfers en zijn de incidentele uitgaven en opbrengsten verwerkt.

Onze programma's

Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

De manier waarop het gemeentebestuur samenwerkt met inwoners en met andere gemeenten, over de ambities ten aanzien van de dienstverlening (zoals de digitale dienstverlening, telefonische dienstverlening, burgerzaken) en over de organisatie van de gemeente.

Openbare ruimte

Het voorbereiden en uitvoeren van beleid met betrekking tot wegen, straten en pleinen, verkeer en vervoer, openbaar groen en water.

Economie, Recreatie en Toerisme

Realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Doel is een toekomstbestendige, vitale en leefbare gemeenschap met een stevige financieel-economische basis.

Onderwijs

Dit programma omvat verschillende aspecten binnen het onderwijs zoals passend onderwijs, volwasseneducatie, leerlingvervoer, bewegingsonderwijs, onderwijsachterstandenbeleid en internationale schakelklas, leerplicht, voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en onderwijshuisvesting.

Sport en Cultuur

De manier waarop sport en cultuur kunnen bijdragen aan het welzijn, het welbevinden en de vitaliteit van de inwoners van het Land van Cuijk.

Sociaal domein

Activiteiten die de gemeente Land van Cuijk onderneemt om haar inwoners in staat te stellen zo gezond, prettig, lang en zelfstandig mogelijk te kunnen leven, wonen en mee te doen in de samenleving. Onze activiteiten zijn gericht op zowel individuele inwoners, als op de samenleving als geheel. Het programma omvat onderwerpen als Wmo, jeugd en participatie.

Milieu

De inzameling van afval, het aanleggen en onderhouden van riolen, duurzaamheid, duurzame energie, klimaatbestendigheid, natuur en landschap en milieubeheer.

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

De ruimtelijke beleidsontwikkeling. Dit zijn ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen en beleidsontwikkeling op het gebied van wonen, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Daarnaast maken ook de grondexploitatie, de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet en vergunningverlening, de Transitie van het Landelijk Gebied én toezicht en handhaving (VTH) deel uit van dit programma.

Algemene dekkingsmiddelen

Het voeren van een verantwoord financieel beleid dat leidt tot een begroting die meerjarig structureel en reëel in evenwicht is.

Financieel perspectief

Begrotingssaldo

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID	-14.550	-12.023	-17.606	-17.445	-17.445	-17.445
2. OPENBARE RUIMTE	-20.304	-24.890	-20.281	-20.941	-21.926	-22.673
3. ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME	2.616	-1.873	-3.512	-3.416	-3.504	-3.510
4. ONDERWIJS	-9.155	-6.926	-8.233	-8.272	-9.635	-10.216
5. SPORT EN CULTUUR	-10.095	-10.871	-11.361	-11.135	-11.118	-11.062
6. SOCIAAL DOMEIN	-82.463	-94.222	-90.735	-89.741	-88.241	-86.764
7. MILIEU	2.186	-1.028	274	404	444	465
8. VHROSV	-4.405	-5.956	-5.571	-5.356	-5.130	-5.027
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	209.533	210.243	203.218	197.994	181.757	178.164
10. OVERHEAD	-36.727	-53.782	-42.444	-41.532	-40.377	-40.332
11. VENNOOTSCHAPSBELASTING	-2.089	-180	0	0	0	0
12. ONVOORZIEN	0	-299	-549	-549	-549	-549
13. MUTATIES IN DE RESERVES	0	0	0	0	0	0
Begroot resultaat	34.546	-1.807	3.200	11	-15.725	-18.949

Saldo naar saldo

Hieronder vindt u het verloop van het saldo begroting 2023 naar het saldo begroting 2024. Het saldo programmabegroting 2024-2027 betreft het structurele meerjarenperspectief.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo 2023-2026	3.928	7.201	-6.341	-6.110
Genomen besluiten t/m mei 2023	-419	-388	-384	-383
Startsaldo kadernota 2024	3.509	6.813	-6.725	-6.493
Kadernota - onontkoombaar	-2.995	-3.219	-3.024	-2.992
Kadernota - ambities	-5.422	-6.671	-8.020	-9.177

Kadernota - kleine aanpassingen	-454	-440	-440	-440
Kadernota - Gemeenschappelijke regelingen	-2.124	-2.124	-2.124	-2.124
Kadernota - OZB opbrengst (7,50%)	1.875	1.875	1.875	1.875
Saldo na kadernota 2024	-5.611	-3.766	-18.458	-19.351
Circulaires	2.003	-947	-431	-2.332
Saldo na meicirculaire '23	-3.608	-4.713	-18.889	-21.683
Zomerrapportage	273	275	239	239
Saldo na zomerrapportage '23	-3.335	-4.438	-18.650	-21.444
Kapitaallasten (herberekening)	1.693	1.136	928	484
Vrijgekomen middelen loonkosten	2.200	2.200	2.200	2.200
Herberekening BUIG middelen	1.400	1.400	1.400	1.400
Kostendekkendheid afval/riool (100%)	2.136	2.136	2.136	2.136
Onvoorziene structurele kosten college	-250	-250	-250	-250
Financieringskosten (rente)	0	-1.500	-3.000	-3.000
Realisatie van 30% op woningbouwplannen	-2.000	-1.000	0	0
Correctie i.v.m. incidenteel saldo	1.537	490	-324	-324
Overige mutaties	-181	-163	-165	-151
Saldo programmabegroting 2024-2027	3.200	11	-15.725	-18.949

Kapitaallasten

Bij elke begroting voeren we een herberekening van de kapitaallasten (afschrijving en rente) uit op basis van de investeringen. Bij de begroting levert dit een voordeel met name als gevolg van de harmonisatie van uitgangspunten. Zo hebben we vorig jaar bij de jaarrekening investeringen onder de € 25.000 direct afgesloten en de afschrijvingstermijnen geharmoniseerd conform de financiële verordening.

Vrijgekomen middelen loonkosten

De loonkosten zijn na de meicirculaire berekend op basis van een stijging van 5,2% (zie uitgangspunten). Middelen die we hiervoor hebben gereserveerd en niet nodig zijn vallen vrij ten gunste van het resultaat.

Kostendekkendheid Riool en afval

Voor riool en afval is het uitgangspunt dat we deze 100% kostendekkend zijn. Dit betekent dat de baten even groot zijn als de lasten. Op basis van de berekende lasten, stijgen de opbrengsten in 2024 met € 2,1 miljoen (zie ook paragraaf 1 lokale heffingen).

Financieringskosten

De stijging van de rente houdt in dat nieuwe investeringen duurder zijn om de bekostigen. Voor de meerjarenbegroting houden we daarom rekening met een stijging van de financiering hiervan.

Realisatie van 30% op woningbouwplannen

We geven een tijdelijke financiële impuls aan onze opgave op wonen en bouwen om een extra ambitie van 30% te kunnen gaan realiseren.

Correctie i.v.m. incidenteel saldo

Alle incidentele baten en lasten verrekenen we met de algemene reserve. Het overzicht is terug te vinden onder de financiële begroting, onderdeel 'overzicht van baten en lasten'. Voor 2024 betekent dit dat we € 1,5 miljoen onttrekken uit de algemene reserve en dat hiermee het structurele saldo met € 1,5 toeneemt.

1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

Dit programma gaat over de manier waarop het gemeentebestuur samenwerkt met inwoners en met andere gemeenten, over de ambities ten aanzien van de dienstverlening (zoals de digitale dienstverlening, telefonische dienstverlening, burgerzaken) en over de organisatie van de gemeente.

Ook gaan we in dit programma in op de verschillende aspecten van veiligheid, crisisbeheersing en brandweer, integrale veiligheid, ondermijning en zorg en veiligheid. Samen met diverse partijen, zoals het veiligheidshuis, de GGD, politie, brandweer, justitie en andere samenwerkingsorganisaties werken we aan een veilige en leefbare gemeente. We zetten in op het voorkomen én bestrijden van incidenten, veiligheidsproblemen, rampen en crises. Onze inwoners kunnen rekenen op een snelle hulpverlening. De gemeente is regievoerder en werkt nadrukkelijk samen met alle partners om de veiligheid en leefbaarheid op een zo hoog mogelijk niveau te brengen en te houden voor iedereen die woont, werkt en verblijft in de gemeente Land van Cuijk.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID						
1.1 BESTUUR	-3.404	-5.039	-5.161	-5.161	-5.161	-5.161
1.2 BURGERZAKEN	-3.632	-3.241	-3.761	-3.770	-3.770	-3.770
1.3 VEILIGHEID	-9.114	-9.226	-9.907	-9.736	-9.736	-9.736
Totaal 1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID	-16.149	-17.506	-18.829	-18.668	-18.668	-18.668
Baten						
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID						
1.1 BESTUUR	182	126	0	0	0	0
1.2 BURGERZAKEN	1.184	847	1.207	1.207	1.207	1.207
1.3 VEILIGHEID	234	4.510	15	15	15	15
Totaal 1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID	1.600	5.484	1.222	1.222	1.222	1.222

1.1 Bestuur

Bestuur

Tot het beleidsveld Bestuur horen de positionering en de samenwerkingen van de gemeente Land van Cuijk. Zoals hoe we vorm willen geven aan de identiteit van onze gemeente en van haar kernen. En te bepalen wat ons kenmerkt en hoe we ons willen opstellen. Hoe we samenwerken, binnen ons eigen bestuur en met anderen, zoals (regio)gemeenten en andere overheden. Maar het gaat nadrukkelijk ook over de wijze waarop onze gemeente zich opstelt naar inwoners, vanuit dienstverlenend perspectief én als partner van inwonersinitiatieven.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID						
1.1 BESTUUR	-3.404	-5.039	-5.161	-5.161	-5.161	-5.161
Baten						
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID						
1.1 BESTUUR	182	126	0	0	0	0

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 >€ 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Kernendemocratie	Vanaf de begroting 2024 wordt de uitkering van de subsidies aan de Wijk- en dorpsraden via deze post verantwoord. Deze uitgaven werden eerst verantwoord bij Beleidsveld 6.1 Leefbaarheid.	Nadeel	213
Accountant	De aanbesteding rondom de accountantsdiensten leveren een structureel voordeel op.	Voordeel	125
Baten			
College van B&W	De mutatie in de voorziening wethouders pensioenen wordt op een andere manier in de begroting 2024 verantwoord.	Nadeel	126

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
College van B&W	Dit wordt veroorzaakt door ontwikkelingen rondom salarissen en de storting in de voorziening pensioenen van de wethouders in 2022.	Nadeel	1.458
Kernendemocratie	In de begroting 2024 wordt een bedrag voor Kernen CV's opgenomen. Tevens wordt in de begroting 2024 de uitkering van de subsidies aan de Wijk- en dorpsraden verantwoord. Deze uitgaven werden eerst verantwoord bij Beleidsveld 6.1 Leefbaarheid.	Nadeel	544
Raad- en Raadscommissies	Door verschillende mutaties op verschillende onderdelen ontstaat er een nadeel.	Nadeel	102
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	133
Bestuurlijke samenwerking	Het verschil wordt verklaard omdat de bijdragen van €1 en €3 per inwoner nu op Beleidsveld 3.1 Economie wordt begroot.	Voordeel	292
Regiodeal	Het project Leefbaarheid in de dorpen in 2022 betreft een SISA regeling waarbij de lasten opwegen tegen de ontvangen baten vanuit het Rijk, Provincie en de inzet van eigen middelen.	Voordeel	181
Accountant	De aanbesteding rondom de accountantsdiensten leveren een structureel voordeel op.	Voordeel	145
Baten			
Regiodeal	Het project Leefbaarheid in de dorpen in 2022 betreft een SISA regeling waarbij de lasten opwegen tegen de ontvangen baten vanuit het Rijk, Provincie en de inzet van eigen middelen.	Nadeel	181

1.2 Burgerzaken

Burgerzaken

Tot het beleidsveld Burgerzaken horen alle diensten die te maken hebben met wijzigingen in de basisregistratie personen of met persoonlijke documenten die hierop gebaseerd zijn zoals, akten, reisdocumenten of rijbewijzen. Binnen dit taakveld valt ook het organiseren van verkiezingen en het bijhouden van de begraafplaatsadministratie.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID						
1.2 BURGERZAKEN	-3.632	-3.241	-3.761	-3.770	-3.770	-3.770
Baten						
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID						
1.2 BURGERZAKEN	1.184	847	1.207	1.207	1.207	1.207

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	277
Leges burgerzaken	De te betalen rijksleges zijn vanaf 2024 hoger vanwege wijziging paspoortwet in 2014 waarbij de geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten voor volwassenen (18+) verhoogd is van 5 jaar naar 10 jaar. Daarom wordt er in 2024 een toename van de aanvragen voor een paspoort en identiteitskaart voor volwassenen (18+) verwacht ten opzichte van 2023. Zie ook stijging in de legesbaten.	Nadeel	171
Baten			
Leges Burgerzaken	De opbrengst uit leges valt hoger uit vanwege wijziging paspoortwet in 2014 waarbij de geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten voor volwassenen (18+) verhoogd is van 5 jaar naar 10 jaar. Daarom wordt er in 2024 een toename van de aanvragen voor een paspoort en identiteitskaart voor volwassenen (18+) verwacht ten opzichte van 2023. Zie ook stijging in de lasten rijksleges.	Voordeel	360

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Burgerzaken	Door verschillende mutaties op verschillende onderdelen ontstaat er een voordeel.	Voordeel	158
Verkiezingen	In 2022 hebben er geen verkiezingen plaats gevonden	Nadeel	286
Baten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden		

1.3 Veiligheid

Veiligheid

Tot het beleidsveld Veiligheid horen taken die gerelateerd zijn aan criminaliteit en de preventie daarvan in de gemeente. Ook de kosten voor de brandweer vallen onder dit beleidsveld.

Wat willen we bereiken?

Ondersteunende processen en dienstverlening Omgevingswet zijn op orde

Vanaf 1 januari 2024 geldt de nieuwe Omgevingswet. Ook wordt de WKB ingevoerd. Dit heeft invloed op de manier waarop we vergunningen verlenen voor ruimtelijke plannen van organisaties, ondernemers en inwoners van onze gemeente. We willen dat we tijdig klaar zijn voor de invoering en dit soepel verloopt en we inwoners kunnen informeren over de nieuwe werkwijzen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen ervoor dat de ondersteunende processen tijdig zijn ingeregeld, zoals de administratie, het applicatiebeheer en de frontoffice Vergunning, Toezicht en Handhaving

Om dit te bereiken is samenwerking van belang met andere teams, zoals Ruimtelijk Beleid, Vergunningen, Communicatie, het Klantcontactcentrum, etc.

Kwaliteit (toelichting)

We registreren het aantal binnenkomende vragen van inwoners, organisaties en bedrijven. We monitoren wekelijks het aantal vergunningen en meldingen, die in behandeling zijn en/of zijn afgedaan. Tenslotte is ons streven om alle aanvragen en meldingen binnen 24 uur in te boeken in de vakapplicatie.

Tijd (toelichting)

Geheel 2024, met de nadruk op de eerste helft van het jaar.

Wat willen we bereiken?

Veiligheid

De overheid komt op het brede terrein van veiligheid voor veel en steeds complexer wordende maatschappelijke opgaven te staan. Internationale ontwikkelingen hebben steeds meer invloed op het leven. Gebeurtenissen elders in de wereld kunnen van invloed zijn op ons dagelijks leven.

Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit waren al in opmars voor corona, echter de stijging van deze delicten heeft door de coronapandemie een extra boost gekregen. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid waarschuwt in haar Cybersecuritybeeld van juni 2021 dat cyberaanvallen het zenuwstelsel van de maatschappij kunnen aantasten.

Ondermijnende criminaliteit is en blijft een groot probleem in ons land, en zeker ook in onze regio Oost-Brabant. De (criminele) infrastructuur, de strategische ligging, de ervaring met de productie van synthetische drugs, de relatief lage pakkans en het (onjuiste) beeld dat er in ons land licht gestraft wordt, zijn redenen dat internationale bendes Nederland (en ook onze regio) hebben uitgekozen als uitvalsbasis. De verwachting is dat dit niet zonder meer zal afnemen. Samen met onze partners als bijvoorbeeld de politie, belastingdienst en het Regionaal Informatie en Expertisecentrum blijven wij er op inzetten.

Het is onze verantwoordelijkheid om de veiligheid in onze gemeente te bewaken. Mede gezien de hiervoor beschreven ontwikkelingen staan wij daarom, samen met onze interne en externe partners, aan de lat voor onder andere de volgende thema's: leefbaarheid, jeugd, ondermijning, zorg en veiligheid, maatschappelijke onrust en digitale veiligheid. Vanuit veiligheid is ook een rol weggelegd voor het AZC en de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak van de gemeentelijk grensoverschrijdende overlastgevende criminaliteit

De subsidie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid is ontvangen (€ 150.000). Om het project in zowel 2023 als 2024 te kunnen voortzetten, zijn naast de subsidie deze middelen nodig.

Kwaliteit (toelichting)

Op dit moment is er nog onduidelijkheid over de nieuwe subsidieregeling. Tot op heden is gewerkt met incidentele gelden. Het ministerie wordt verzocht om deze financiering structureel te maken.

Tijd (toelichting)

De subsidie loopt door tot en met juni 2023. Daarnaast zijn extra middelen (€ 100.000) gevraagd en door het Rijk toegezegd, maar helaas nog niet ontvangen. Een subsidie voor de periode na juni 2023 wordt aangevraagd, zodra het Rijk hiervoor de regeling in orde heeft.

De ontwikkeling van een VeiligheidsInformatieKnooppunt

De ontwikkeling van informatiegestuurd werken op het gebied van veiligheid: het ontsluiten van gemeentelijke data, het in kaart brengen en analyseren van gebeurtenissen, signalen en trends en het in beeld brengen van risico's en van ondermijnd en crimineel gedrag. Hiervoor dient software te worden aangeschaft en zal een (data-)analist worden aangesteld.

Kwaliteit (toelichting)

In het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 is het plan geformuleerd om steeds meer datagedreven te gaan werken. Centraal daarbij zal ook het werken met een Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) staan. Op dit moment zitten we in de oriënterende fase hoe we dit willen gaan vormgeven.

Tijd (toelichting)

Realisatie van het VIK wordt voorzien uiterlijk 2024.

Hackshield (cybercrime)

HackShield is een spel dat jongeren tussen de 8 en 12 jaar en hun omgeving weerbaar maakt tegen cybercriminaliteit. Ze spelen een meeslepend verhaal, leren over online veiligheid, ontdekken wat de gevaren zijn en leren hoe ze zich hier tegen kunnen wapenen. Daarbij worden ze gestimuleerd hun omgeving (o.m. ouders, grootouders) te betrekken. Met de samenwerkende gemeenten in Oost-Brabant is afgesproken dat gemeenten deze bewezen methodiek uiterlijk in het 1e kwartaal 2023 hebben uitgerold binnen hun gemeente.

Kwaliteit (toelichting)

In het eerste kwartaal van 2023 heeft de eerste lichting scholieren aan het project deelgenomen. Op 26 juni 2023 was de huldiging van de groep 'Cyber Agents'. Meer dan 150 kinderen zijn zo geïnformeerd over online veiligheid en hebben tips gekregen om zich digitaal weerbaar te maken.

Tijd (toelichting)

In november 2023 zal een nieuwe groep scholieren gaan deelnemen aan dit project. Deze lichterichting duurt tot maart 2024.

Harmonisatie ambulant jongerenwerk (overlast/leefbaarheid)

We willen komen tot een eenduidige lijn Land van Cuijk-breed voor de inzet op gesprekken met jongeren op straat. In de voormalige gemeenten wordt anders omgegaan met de inzet op gesprekken met jongeren op straat. Boxmeer werkt met een commercieel bedrijf met zogenaamde straatcoaches en bij CGM wordt deze inzet gedaan door jongerenwerkers van Sociom.

In Boxmeer vond de aanpak projectmatig plaats. Er was hierdoor geen sprake van structurele financiering.

Kwaliteit (toelichting)

Het college heeft op 13-12-2022 besloten om Ambulant jongerenwerk Sociom als pilot in 2023 in te zetten voor leefbaarheid op straat (is ingegaan op 10 januari 2023). Dit doet Sociom door het tegengaan en voorkomen van overlast en het signaleren en voorkomen van criminaliteit onder jongeren. Deze inzet vindt plaats op het gehele grondgebied van de gemeente Land van Cuijk.

Tijd (toelichting)

Gedurende het jaar zal meermalen een tussenevaluatie van de pilot plaatsvinden. Eind 2023 zal dan een besluit genomen kunnen worden over al dan niet continueren in 2024.

Wat willen we bereiken?

We geven uitvoering aan de doelstellingen en prioriteiten uit de Uitvoerings- en handhavingsstrategie

Eind 2023 is de nieuwe Uitvoerings- en Handhavingsstrategie vastgesteld. Dit kader komt in de plaats van de VTH- beleidsplannen. In het U&HS zijn de prioriteiten en doelstellingen voor de komende jaren bepaald

Wat gaan we daarvoor doen?

We stellen jaarlijks een uitvoeringsprogramma op en voeren deze uit.

Dit is een verplichting in het kader van het provinciale Interbestuurlijk Toezicht Omgevingsrecht.

Kwaliteit (toelichting)

We monitoren de resultaten jaarlijks in een evaluatie en bieden voor 1 mei aan de gemeenteraad aan.

Tijd (toelichting)

Geheel 2024.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID						
1.3 VEILIGHEID	-9.114	-9.226	-9.907	-9.736	-9.736	-9.736
Baten						
1. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID						
1.3 VEILIGHEID	234	4.510	15	15	15	15

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			

Gemeenschappelijke Regeling	De bijdrage aan de GR Veiligheidsregio Brabant Noord Oost is gestegen.	Nadeel	800
Subsidies	In 2023 zijn diverse incidentele subsidies ontvangen, die in 2024 niet meer worden ontvangen.	Voordeel	250
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	150
Baten			
Subsidies	Bij de budgetoverheveling 2022 wordt een beschikking gedaan uit de algemene reserve in 2023. Deze is voor subsidie opvang ontheemden Oekraïne.	Nadeel	4.500

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Openbare orde en Veiligheid	In 2022 zijn uitgaven gedaan ten laste van subsidies, die nog niet geraamd waren aan de batenkant in 2022. Deze subsidie wordt in 2023 afgerond, per saldo betekent dit geen nadeel voor de gemeente.	Voordeel	300
Gemeenschappelijke regeling	De bijdrage aan de GR Veiligheidsregio Brabant Noord Oost is gestegen.	Nadeel	1.100
Baten			
Subsidies	In 2022 zijn een aantal incidentele subsidies verantwoord.	nadeel	220

1.4 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Onontkoombare knelpunten	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Vervangingsinvesteringvervanging Paspomaat	131				Uitgiftepunt documenten. De opslag van reisdocumenten moet voldoen aan de Paspoortwet. De voormalige gemeente Boxmeer werkte al met een zogenaamde paspomaat. Gezien de gemeenteomvang en de daarmee samenhangende hoeveelheid reisdocumenten (vanaf 2024 krijgen we weer te maken met de 10-jaren piek) en rijbewijzen kan dit qua ruimte en beveiliging niet in kluis bij de receptie worden opgeslagen.

1.5 Verbonden partijen

Brabant Historisch Informatie Centrum (BHIC)

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

In het nieuwe beleidsplan “(Ook) Ons Brabant” voor de periode 2023-2026 zijn de ambities voor de komende jaren geformuleerd en wordt voortgegaan op de ingezette weg. Bij de positionering van het BHIC tonen zich de twee gezichten: enerzijds is het BHIC een archief dat de wettelijke taken uitvoert, anderzijds een publieksinstelling die inhoud geeft aan een maatschappelijke opgave. Het BHIC heeft de volgende ambities:

Wij beschikken over een eigen digitaal, duurzaam depot;

- Wij zijn het Genealogisch Centrum van Brabant;
- Wij zijn het foto- en filmgeheugen van Brabant;
- Wij schrijven Brabantse geschiedenis;
- Wij verwelkomen een breder publiek.

Het Rijk wil uittreden per 1-1-2025. De analoge rijksarchieven blijven fysiek bij het BHIC en ook het beheer ervan. Daarvoor zal een specifieke uitkering worden verstrekt. Het Rijk heeft aangegeven dat dat het uittreden geen negatieve budgettaire consequenties zal hebben voor de zittende partners. Dit betekent ook dat per 1-1-2025 de samenstelling van het bestuur en de gemeenschappelijke regeling zal wijzigen.

Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

De Strategische koers 2024-2027 is op 2 november 2022 vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio. In de Strategische koers zijn de uitgangspunten opgenomen voor het nieuwe Beleidsplan 2024-2027. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 van de Veiligheidsregio is dit nieuwe beleidsplan nog niet gereed. De begroting 2024 gaat derhalve in op de bestending van het Beleidsplan 2020-2023. Daarbij ligt de focus op de opdrachten Informatievoorziening binnen de veiligheidsregio en Vakmanschap/paraatheid bij de brandweer. Ook wordt stilgestaan bij de hoofdpunten van het nieuwe Huisvestingsplan 2024-2027.

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is per 1 januari 2019 ontstaan uit een fusie van het Regionaal Veiligheidshuis Brabant Noordoost met het Veiligheidshuis 's-Hertogenbosch en omgeving.

De meerwaarde komt tot uitdrukking door:

- minder bestuurlijke drukte; meer focus op kerntaken,

- versterkte samenhang tussen zorg en veiligheid,
- verdere optimalisering van de regionale samenwerking tussen gemeenten en betrokken partners

Nadrukkelijk is het de doelstelling om binnen het samenwerkingsverband multidisciplinaire vraagstukken en/of complexe casuïstiek op het gebied van zorg en veiligheid integraal te behandelen.

Bank Nederlandse Gemeenten

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in de BNG.

Brabant Water

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

Niet van toepassing.

1.6 Beleidskaders

Regelgeving, beleidsstukken en verordeningen

Hierbij verwijzen wij naar de website van de gemeente Land van Cuijk:
<https://www.gemeentelandvancuijk.nl/verordeningen>

1.7 Beleidsindicatoren

Openbare orde en veiligheid

Waarstaatjegemeente: Openbare orde en veiligheid

Gemeentefinanciën

Waarstaatjegemeente: Gemeentefinanciën

2. Openbare ruimte

Openbare ruimte

Dit programma gaat over het voorbereiden en uitvoeren van beleid met betrekking tot wegen, straten en pleinen, verkeer en vervoer, openbaar groen en water.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
2. OPENBARE RUIMTE						
2.1 VERKEER EN VERVOER	-15.917	-20.079	-14.759	-15.092	-15.982	-16.634
2.2 OPENBAAR GROEN	-6.558	-8.161	-7.169	-7.491	-7.587	-7.683
2.3 WATER	-137	-353	-287	-286	-285	-284
Totaal 2. OPENBARE RUIMTE	-22.612	-28.593	-22.214	-22.869	-23.854	-24.601
Baten						
2. OPENBARE RUIMTE						
2.1 VERKEER EN VERVOER	2.057	3.425	1.658	1.655	1.655	1.655
2.2 OPENBAAR GROEN	207	110	112	110	110	110
2.3 WATER	43	168	163	163	163	163
Totaal 2. OPENBARE RUIMTE	2.307	3.704	1.933	1.928	1.928	1.928

2.1 Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer

Tot dit beleidsveld behoren de taken op het gebied van de aanleg en onderhoud van wegen en voet- en fietspaden in de openbare ruimte. Tot dit beleidsveld behoren de taken op het gebied van openbare verlichting.

Wat willen we bereiken?

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid blijft een belangrijk thema. De weginrichting sluit aan bij de functie en gebruik van de weg. Kleine knelpunten moeten worden opgelost.

Wat gaan we daarvoor doen?

WIU proces (2.1)

Realiseren van kleine verkeerskundige aanpassingen voortkomend uit het de WIU inventarisatie met wijk-en dorpsraden vanuit de gedachte kernendemocratie.

Kwaliteit (toelichting)

De monitoring vindt plaats binnen de reguliere P&C-cyclus. Na (her)inrichting voldoet de openbare ruimte aan de vooraf gestelde eisen.

Tijd (toelichting)

2024, doorlopend proces.

Meekoppelkansen Dijkversterking CuRa 2025-2028

Inzicht in de actuele uitvoeringskosten van de betreffende meekoppelkansen. In 2023 en 2024 voert het waterschap Aa en Maas een voorbereidingstraject uit dat moet resulteren in een definitief uitvoeringsontwerp voor het dijktraject Cuijk Ravenstein. Hierin zijn ook de meekoppelkansen opgenomen. Hiermee krijgen we inzicht in de financiële haalbaarheid van de betreffende maatregelen.

Kwaliteit (toelichting)

De haalbaarheid van de uitvoering wordt beoordeelt aan de hand van het voorlopig en definitief uitvoeringsontwerp voor het dijktraject Cuijk.

Tijd (toelichting)

Q3-Q4 2024 krijgen we inzicht in de uitvoeringskosten. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025-2027.

Investerings in de Openbare Ruimte (2.1)

Uitvoering geven aan de diverse investeringen die opgenomen zijn onder paragraaf 2.4

Kwaliteit (toelichting)

De monitoring vindt plaats binnen de reguliere P&C-cyclus. Na (her)inrichting voldoet de openbare ruimte aan de vooraf gestelde eisen.

Tijd (toelichting)

2024, doorlopend proces.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
2. OPENBARE RUIJTE						
2.1 VERKEER EN VERVOER	-15.917	-20.079	-14.759	-15.092	-15.982	-16.634
Baten						
2. OPENBARE RUIJTE						
2.1 VERKEER EN VERVOER	2.057	3.425	1.658	1.655	1.655	1.655

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 >€ 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Visies en beleid economie en mobiliteit	In het jaar 2023 zijn incidentele budgetten opgenomen t.b.v. het opstellen van beleid en visies, zoals het parkeerbeleid en mobiliteitsvisie.	Voordeel	538
Mutaties reserves	Het grootste verschil wordt veroorzaakt door de dotaties aan de reserves in 2023 conform de resultaatbestemming 2022.	Voordeel	5.145
Baten			
Mutaties reserves	Het grootste verschil wordt veroorzaakt doordat de gemeenteraad op 2-3-2022 heeft besloten om een bedrag van € 1.530.000 te onttrekken uit de bestemmingsreserve Wonen en Leefbaarheid Cuijk.	Nadeel	1.783

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			

Kapitaallasten	In 2022 zijn de kapitaallasten incidenteel hoger geweest doordat activa < € 25.000 conform de financiële verordening in één keer volledig werden afgeschreven.	Voordeel	1.303
Onderhoud fietsbrug	Uit afspraken uit de overeenkomst inzake de fietsbrug Cuijk-Mook is in 2022 een bedrag ontvangen (baat) voor het meerjarig onderhoud van de fietsbrug en gestort (last) in de onderhoudsvoorziening van de fietsbrug.	Voordeel	553
Verkeer en mobiliteitsbeleid	In 2022 zijn de uitgaven voor opstellen visies en beleid lager dan geraamd. Vanaf 2024 is uitvoeringsbudget 'verbeteren verkeersafwikkeling' opgenomen van € 500.000 (structureel).	Nadeel	528
Baten			
Onderhoud fietsbrug	Uit afspraken uit de overeenkomst inzake de fietsbrug Cuijk-Mook is in 2022 een bedrag ontvangen (baat) voor het meerjarig onderhoud van de fietsbrug en gestort (last) in de onderhoudsvoorziening van de fietsbrug.	Nadeel	553
Mutaties reserves	Het grootste verschil wordt veroorzaakt door de beschikking over de reserves conform de verwerking van de Nota Reserves en Voorzieningen.	Voordeel	294
Kabels en leidingen	In 2022 zijn de werkelijke opbrengsten uit leges en degeneratie voor kabels en leidingen hoger dan in 2024 wordt voorzien.	Nadeel	225

2.2 Openbaar groen

Openbaar groen

Tot dit beleidsveld behoren de taken op het gebied van de aanleg en onderhoud van het openbaar groen en speelvoorzieningen, circulaire grond-, weg- en waterbouw, beheer natuur en landschap, civiele objecten en technische installaties in de openbare ruimte.

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte is schoon, heel en veilig.

De openbare ruimte is een belangrijke ontmoetings- en verblijfsplek. Deze dient aantrekkelijk te zijn en aan te sluiten op de behoefte. Daarnaast heeft de openbare ruimte een belangrijke functie in het kader van (economische) bereikbaarheid. Uitgangspunt is dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig is en dat bij de grote vervangingsopgaven de komende decennia de openbare ruimte toekomstbestendig wordt ingericht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bomenbeleid Land van Cuijk

In de nog vast te stellen Natuurvisie zullen de beleidsuitgangspunten voor bomen worden geformuleerd. Op basis daarvan zal een nieuw boombeleidsplan en verordening worden opgesteld. In 2022 is een tijdelijk afweegkader vastgesteld voor het kapbeleid in de gemeente.

Kwaliteit (toelichting)

In Q1 wordt de natuurvisie ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.

Tijd (toelichting)

Q2 2024

Opstellen visie openbare ruimte

In 2024 wordt gestart met de visie openbare ruimte. De te ontwikkelen visie openbare ruimte gaat een vertaling worden van nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen, verwoord in diverse visies welke in 2023 worden vastgesteld.

Kwaliteit (toelichting)

De monitoring vindt plaats binnen de regulier P&C-cyclus.

Tijd (toelichting)

2024

Investerings in de Openbare Ruimte (2.2)

Uitvoering geven aan de diverse investeringen die opgenomen zijn onder paragraaf 2.4

Kwaliteit (toelichting)

De monitoring vindt plaats binnen de reguliere P&C-cyclus. Na (her)inrichting voldoet de openbare ruimte aan de vooraf gestelde eisen.

Tijd (toelichting)

2024, doorlopend proces

WIU proces (2.2)

Realiseren van aanpassingen op het gebied van het openbaar groen en spelen voortkomend uit het de WIU inventarisatie met wijk-en dorpsraden vanuit de gedachte kernendemocratie.

Kwaliteit (toelichting)

De monitoring vindt plaats binnen de reguliere P&C-cyclus. Na (her)inrichting voldoet de openbare ruimte aan de vooraf gestelde eisen.

Tijd (toelichting)

2024, doorlopend proces.

Wat willen we bereiken?

Goed beheer en onderhoud van de kunstzinnige en religieuze objecten (in eigendom van de gemeente LvC) in de openbare ruimte.

Om het areaal kunstzinnige en religieuze objecten te kunnen beheren (onderhouden) dient er structureel budget vrijgemaakt te worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheer areaal kunstzinnige en religieuze objecten

Op dit moment zijn er geen middelen opgenomen voor het beheer en onderhoud van de kunstzinnige en religieuze objecten in onze gemeente. Incidenteel werd er door de voormalige gemeenten wel budget beschikbaar gesteld, maar nooit structureel. Voorheen werd het onderhoud vaak ad-hoc gedaan en bekostigd uit andere beheerbudgetten van Civiel of Vastgoed, waar geen rekening is gehouden met dergelijke uitgaven. Om het areaal kunstzinnige en religieuze objecten te kunnen beheren (onderhouden) dient er structureel budget vrijgemaakt te worden.

Kwaliteit (toelichting)

Het opgevoerde bedrag betreft een schatting, op basis van de door de voormalige gemeente Boxmeer uitgevoerde inventarisatie. Deze inventarisatie moet worden uitgebreid voor het gehele areaal om inzicht te krijgen in de actuele onderhoudsstaat van de kunstzinnige en religieuze objecten. Deze zal vervolgens worden omgezet in meerjaren onderhoudsplannen, die weer vertaald zullen worden in jaarplannen.

Tijd (toelichting)

2024

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
2. OPENBARE RUIMTE						
2.2 OPENBAAR GROEN	-6.558	-8.161	-7.169	-7.491	-7.587	-7.683
Baten						
2. OPENBARE RUIMTE						
2.2 OPENBAAR GROEN	207	110	112	110	110	110

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 >€ 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Beheer openbaar groen	Het beheerplan openbaar groen is geactualiseerd en onderdeel daarvan is het straatmeubilair. Bij de Kadernota zijn extra middelen (€ 90.000) gevraagd voor het beheer en onderhoud van straatmeubilair. De overige mutaties betreffen herschikkingen van het budget en indexaties.	Nadeel	174
Beheer bomen	Het beheerplan bomen is geactualiseerd. Bij de Kadernota 2024 zijn extra middelen (€ 200.000) gevraagd voor het beheer van bomen. De overige mutaties betreffen herschikkingen van het budget en indexaties.	Nadeel	341
Beheer bos en natuurterreinen	Het beheerplan voor bos en natuurterreinen is geactualiseerd. Bij de Kadernota 2024 zijn extra middelen gevraagd voor beheer van bos en natuurterreinen en het maaien van sloten (2x € 85.000). Bij de programmabegroting 2023 en verder is vanaf 2024 jaarlijks € 100.000 extra opgenomen voor beheer van ecologische verbindingzones. Daarnaast zijn er door herschikking van het budget enkele kleine mutaties.	Nadeel	245
FUP (Uitvoeringsprogramma voormalig Sint Anthonis)	Vanuit voormalig gemeente Sint Anthonis zijn in het kader van het Uitvoeringsprogramma enkele incidentele projecten die doorlopen in 2023. Een van die projecten "Opwaarderen Oploose Molenbeek" (€ 1.550.000) is ten onrecht als incidenteel exploitatiebudget opgevoerd en zal bij gelegenheid van de decemberrapportage 2023 omgezet worden in een investeringskrediet.	Voordeel	1.752
Baten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden.		

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Beheer bos en natuurterreinen	Het beheerplan voor bos en natuurterreinen is geactualiseerd. Bij de Kadernota 2024 zijn extra middelen gevraagd voor beheer van bos en natuurterreinen en het maaien van sloten (2x € 85.000). Daarnaast heeft er een herschikking plaatsgevonden en is budget € 268.000 voor het maaien van de sloten van riolering (beleidsprogramma 7.1) en budget (€ 100.000) voor onderhoud van natuurlijke recreatievoorzieningen overgezet naar natuur en landschap (beleidsprogramma 2.2 Openbaar groen). Bij de programmabegroting 2023 en verder is vanaf 2024 jaarlijks € 100.000 extra opgenomen voor beheer van ecologische verbindingzones.	Nadeel	638
Baten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden.		

2.3 Water

Water

Tot dit beleidsveld behoren de economische havens en waterwegen. Taken op het gebied van (beroeps)scheepvaart en de bijbehorende infrastructuur.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
2. OPENBARE RUIJTE						
2.3 WATER	-137	-353	-287	-286	-285	-284
Baten						
2. OPENBARE RUIJTE						
2.3 WATER	43	168	163	163	163	163

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden.		
Baten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden.		

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Diverse	Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de realisatie van de Bulk terminal Cuijk (raadsbesluit 23 mei 2022), waardoor de exploitatiekosten in 2024 € 89.000 hoger zijn begroot dan in 2022. Tegenover de	Nadeel	150

	hogere kosten staan opbrengsten uit doorvoerrechten. Verder waren de werkelijke onderhoudskosten in 2022 lager (€ 25.000) dan voor 2024 begroot en zijn er enkele mutaties op de kapitaallasten (€ 30.000).		
Baten			
Doorvoerrechten	Verschil wordt veroorzaakt door herschikking opbrengsten van de doorvoerrechten. In de begroting 2022 waren deze opbrengsten begroot bij belastingen en vanaf de begroting 2023 zijn deze begroot onder Economische havens en waterwegen. Daarnaast als gevolg van de realisatie van de Bulk terminal Cuijk (raadsbesluit 23 mei 2022) stijgen de doorvoerrechten met € 89.000.	Voordeel	120

2.4 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Levensduur verlengend groot onderhoud	1.300	1.300	1.300	1.300	Betreft groot onderhoud levensduur verlengend zoals deklagen en herstraten. Was voorheen te laag en andere afschrijvingstermijn opgenomen. Dus deels reparatie en harmonisatie van oud beleid.
Quayweg	1.000				Verbeteren van de verkeersveiligheid van de Quayweg. Weg heeft lengte van ca. 9 km en moet worden aangepast. Onderzoek naar 60 of 80 km loopt. Budget is bepaald op inrichting 60 km.
Reconstructie Le Sage ten Broekstraat Cuijk	500				Binnen de reguliere beheerbudgetten is vanuit verschillende disciplines een totaal budget van € 475.000 beschikbaar. Om niet alleen lokale onderhoudsmaatregelen te treffen, maar de gehele openbare ruimte te kunnen reconstrueren en herinterichten is aanvullend budget benodigd. Heeft ook relatie met woningbouw Robijnlaan Cuijk.
Tegengaan hittestress (klimaatbestendig)				330	Treffen van fysieke maatregelen in de openbare ruimte voor het tegengaan van hittestress. In de praktijk betreft het hoofdzakelijk vergroenen van de openbare ruimte en toevoegen van bomen. Insteek is integrale aanpak gecombineerd met onderhoud en klimaatbestendig maken.
Verbeteren verkeersveiligheid door verstevigen wegbermen	350	350	350	475	Veel wegen in het buitengebied zijn niet ingericht op het gebruik. Vooral de verhardingsbreedte is vaak onvoldoende voor de veiligheid. Inventarisatie is afgerond.
Vervanging bomen	591	591	591	1.111	Op basis van bestaand beleid is het beheerplan geactualiseerd. De jaarlijkse vervangingskosten zijn € 1.111.000. In de huidige begroting is € 520.000 beschikbaar. Aanvullende is jaarlijks € 591.000 extra benodigd. Stijging wordt veroorzaakt door inflatie en een inhaalslag m.b.t. vervanging. In het verleden werden op projectbasis (incidenteel) middelen gevraagd voor vervanging van bomen.
Vervanging spelen	412	412	412	700	Op basis van bestaand beleid is het beheerplan geactualiseerd. De jaarlijkse vervangingskosten zijn € 700.000. In de huidige begroting is € 288.000 beschikbaar. Aanvullende is jaarlijks € 412.000 extra benodigd. Stijging wordt veroorzaakt door inflatie en dat in het verleden op projectbasis (incidenteel) middelen werden gevraagd voor vervanging van speeltoestellen.
WIU openbaar groen	100	100	100	100	Vanuit het WIU zijn er wensen en verzoeken van dorpsraden voor uitbreiding/verandering van het areaal openbaar groen. Vb Vergroening bermen Buizenberg-Schutterskamp Vianen.

WIU Speelvoorzieningen	100	100	100	100	Vanuit het WIU zijn er wensen en verzoeken van dorpsraden voor uitbreiding/toevoeging van het areaal speelvoorzieningen. Wensen en verzoeken die te maken hebben met bestaande speelvoorzieningen worden bekostigd uit de reguliere vervangingsinvesteringen.
WIU Verfraaien dorpsentrees				188	Verfraaien van de dorpsentrees, vb d.m.v. aanbrengen groen en/of bomen.
WIU Verkeersveiligheid				125	Realiseren van kleine verkeersaanpassingen voortkomend uit WIU inventarisatie met wijk- en dorpsraden vanuit kernendemocratie.
WIU, reconstructie Hanenstraat Velp		300			Door het toevoegen van nieuwe woningen is de inrichting niet meer afgestemd op de functie van woonstraat. Vooral de afwatering is knelpunt.
Reconstructie St. Cornelisstraat Vortum-Mullem.	250				Geraamde kosten bedraagt 2 mln. Door inflatie en uitbreiding scope met vergroenen van het plein bij MFA is extra budget benodigd.
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		869			Uitvoering meekoppelkans Herstel Halfbastion Blauwkop. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		78			Uitvoering meekoppelkans Recreatieve aansluiting dijkje klooster Velp. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		1.709			Uitvoering meekoppelkans Aanbrengen fietspad 7,5 km. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		2.403			Uitvoering meekoppelkans Fietsbrug. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een

				indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn.
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		153		Uitvoering meekoppelkans Variant Reek-Overlangel fietspad benedendijks, gedeelte LVC 0,7 km. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		34		Uitvoering meekoppelkans Pad langs lelyzone inclusief aantakkingen. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten(kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen) . Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		35		Uitvoering meekoppelkans Pad Lage Wijdth. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Onontkoombare knelpunten				
Fietsstraat Rembrandt van Rijnstraat Boxmeer huidige krediet 2,5 milj.	1.400			Oorspronkelijk krediet krediet van 2,5 mln is gebaseerd op prijspijl 1-1-2019. Nieuwe kostenraming laat zien dat uitbreiding 1.4 mln benodigd is.
Levensduur verlengend groot onderhoud	-525	-525	-525	Correctie - wordt vervangen door nieuwe investeringen
Vervanging civiele objecten	630			Op basis van bestaand beleid is het beheerplan geactualiseerd. Op basis van inspectiegegevens worden 2024 diverse bruggen vervangen. In de jaren 2025, 2026 en 2027 staan geen vervangingen gepland. De totale investering bedraagt € 630.000.
Vervanging groen			575	Voor groen is € 575.000 beschikbaar in de begroting en lijkt voldoende voor vervanging van het openbaar groen.

Vervanging verlichting				293	Voor verlichting is € 293.000 beschikbaar in de begroting wat op basis van huidige gegevens voldoende lijkt voor vervanging voor de openbare verlichting.
Vervanging wegen				1.788	Vervangen verhardingen die de eindlevensduur hebben bereikt en niet meer zijn ingericht op huidige functie en gebruik. Doel is om zoveel mogelijk integraal te programmeren met vervangingen bomen, groen, verlichtingen en riolering waarbij rekening houden met vraagstukken klimaatadaptatie en energietransitie.
Wagenparkbeheer		1.037			Om het wagen- en materieelpark up to date te behouden wordt er jaarlijks begroot en geïnvesteerd. Dit heeft voor de fusie op verschillende manieren plaatsgevonden binnen de voormalige gemeenten. Sedert 2021 is er binnen wagenparkbeheer en de buitendienst(en) niet meer geïnvesteerd en begroot, in afwachting op de fusie en herinrichting van de Buitendienst. Het opgenomen bedrag heeft betrekking op 2024. Naar aanleiding van de herinrichting van de Buitendienst en te vormen Mobiliteitsvisie zal toekomstige vervanging van wagenpark en materieel structureel opgenomen in de begroting. Tevens wordt een verduurzamingslag gemaakt en zullen voertuigen en materieel worden vervangen waarbij er een aanzienlijke CO2 reductie zal plaatsvinden. Voor 2024 is een bedrag begroot van € 1.370.000. Hiervan is voor het jaar 2024 bij de begroting 2023 al € 333.000 beschikbaar gesteld. Derhalve is er nog een aanvullend bedrag nodig van € 1.037.000.

2.5 Beleidskaders

Regelgeving, beleidsstukken en verordeningen

Hierbij verwijzen wij naar de website van de gemeente Land van Cuijk:
<https://www.gemeentelandvancuijk.nl/verordeningen>

2.6 Beleidsindicatoren

Mobiliteit

Waarstaatjegemeente: Mobiliteit

3. Economie, Recreatie en Toerisme

Economie, recreatie en toerisme

We zetten in op het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Het vermogen van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en gebruikers om met elkaar samen te werken, versterkt de veerkracht van de economie en de aantrekkingskracht van ecosystemen. Doel is een toekomstbestendige, vitale en leefbare gemeenschap met een stevige financieel-economische basis. Het veelzijdige palet aan economische activiteiten in onze gemeente draagt bij aan onze economische ontwikkeling. Economische ontwikkeling gaat vandaag de dag niet alleen meer over materiële zaken. Brede welvaart omvat naast financieel-economische ook sociaal-culturele en ruimtelijk-ecologische aspecten. Met de verdeling van welvaart, de volhoudbaarheid ervan voor toekomstige generaties ('later') en de welvaart regionaal, landelijk en internationaal biedt brede welvaart de basis voor een vitale leefomgeving met een stevige financieel-economische basis.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME						
3.1 ECONOMIE	-2.235	-2.977	-3.347	-3.420	-3.463	-3.503
3.2 Recreatie en Toerisme	-1.248	-1.483	-1.436	-1.485	-1.529	-1.577
3.3 BEDRIJFSLOCATIES	-5.264	-4.434	-3.994	-4.291	-4.289	-4.206
Totaal 3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME	-8.747	-8.893	-8.778	-9.196	-9.281	-9.286
Baten						
3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME						
3.1 ECONOMIE	145	183	202	202	202	202
3.2 Recreatie en Toerisme	1.398	2.843	974	993	989	989
3.3 BEDRIJFSLOCATIES	9.821	3.994	4.089	4.586	4.586	4.586
Totaal 3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME	11.363	7.020	5.265	5.781	5.777	5.776

3.1 Economie

Economie

Dit programma gaat over het economisch klimaat van de gemeente, recreatie en toerisme en de verschillende werklandschappen, denk aan bedrijventerreinen, buitengebied en centrumgebieden in onze gemeente. In het Land van Cuijk is sprake van een (van oudsher) sterk cluster van bedrijven die (wereldwijd) werkzaam zijn op het gebied van agrarische sector-, food branche- en technologische ontwikkeling. Kernpunt is dat ze ten dienste staan van de primaire sector. Om deze economische kracht te behouden en te versterken is integrale inzet op verschillende thema's wenselijk. Hierbij moet worden gedacht aan Identiteit, Communicatie en Samenwerking, Ruimte en Infrastructuur, Toekomstbestendige Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs. Regionale en lokale samenwerking dragen bij aan de versterking van economische doelen.

1. Economie: We zetten in op het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Het vermogen van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en gebruikers om met elkaar samen te werken, versterkt de veerkracht van de economie en de aantrekkingskracht van ecosystemen. Doel is een toekomstbestendige vitale en leefbare gemeenschap met een stevige financieel-economische basis. Het veelzijdige palet aan economische activiteiten in onze gemeente draagt bij aan onze economische ontwikkeling. Economische ontwikkeling gaat vandaag de dag niet alleen meer over materiële zaken. Brede welvaart omvat naast financieel-economische ook sociaal-culturele en ruimtelijk-ecologische aspecten. Met de verdeling van welvaart, de volhoudbaarheid ervan voor toekomstige generaties ('later') en de welvaart regionaal, landelijk en internationaal biedt brede welvaart de basis voor een vitale leefomgeving met een stevige financieel-economische basis.
2. Recreatie en Toerisme: Onze gemeente kent een veelzijdig economisch profiel. Daarbinnen vormt recreatie en toerisme een sterke pijler die grote invloed heeft op de economische vitaliteit en leefbaarheid. Wij kiezen ervoor om deze veelzijdigheid aan economische- c.q. toeristisch-recreatieve activiteiten verder te versterken, aan te jagen en te promoten. Doel is meer overnachtingen, mensen die langer blijven, meer uitgeven en verdere groei van dagrecreatie. Dat doen we onder andere door onze kernen aantrekkelijk en bereikbaar te houden, maar zeker ook door de aantrekkingskracht te benutten van ons veelzijdig landschap (o.a. Unesco Maasheggen).

Wat willen we bereiken?

Het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties, met voor de korte termijn specifieke aandacht voor talentontwikkeling en arbeidsmarkt.

De toekomstbestendige economie is innovatief, duurzaam, sterk en draagt bij aan brede welvaart voor de samenleving. Middels de economische visie zoeken we naar de richting voor de toekomst. Hierbij aandacht voor brede welvaart, kennis en innovatie en circulaire economie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeringsplannen Economische visie en Recreatieve en Toeristische visie

Op basis van de economische visie en de recreatieve en toeristische visie worden een uitvoeringsplannen opgesteld. Het gaat in de plannen om de maatregelen die een bijdrage leveren aan het uitvoeren van de economische visie en de recreatieve en toeristische visie.

Kwaliteit (toelichting)

Realisatie uitvoeringsplan

Tijd (toelichting)

2024 gereed

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME						
3.1 ECONOMIE	-2.235	-2.977	-3.347	-3.420	-3.463	-3.503
Baten						
3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME						
3.1 ECONOMIE	145	183	202	202	202	202

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2023 >€ 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Toerisme en Unesco	Vanaf de begroting 2024 zijn structurele budgetten opgenomen voor harmonisatie toeristische Platforms, uitvoering toeristische visie en Unesco Maasheggen.	Nadeel	175
Kermissen	Voor uitvoering van kermisbeleid is vanaf 2024 een hoger budget opgenomen	Nadeel	75
Havens	Vanaf 2024 is een bijdrage aan Brabant Ports opgenomen (samenwerking havengemeenten).	Nadeel	45
Kapitaallasten en personeelslasten	De kapitaallasten zijn in 2024 hoger dan in 2023 door investeringen die in 2023 zijn afgerond en waarvan de kapitaallasten vanaf 2024 lopen. De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	80
Baten			
Geen toelichting	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden		

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2024 en jaarrekening 2022 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Economische ontwikkeling - visies en beleid	De uitgaven voor opstellen van visies en beleid waren in 2022 lager. Vanaf 2023 is een budget voor uitvoeringskosten opgenomen. O.a. voor de uitvoering Economisch toeristische visie, Versterken Brede Welvaart, Veerkrachtige arbeidsmarkt en havenontwikkeling.	Nadeel	650
Netwerksamenwerking	Vanaf 2023 is in programma 3 een raming opgenomen uit programma 1 (bestuurlijke samenwerking) naar programma 3. Betreft bijdragen voor regionale samenwerking op economisch vlak.	Nadeel	350
Kermissen en Evenementen	De uitgaven voor Kermissen en Evenementen waren in 2022 lager dan geraamd. In 2023 is het kermisbeleid vastgesteld en het budget is hierop vanaf 2024 aangepast.	Nadeel	120
Baten			
Toeristenbelasting	De toeristen- en forensenbelasting wordt bij beleidsveld 3.2 Recreatie en Toerisme verantwoord.	Nadeel	1.121

3.2 Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme

We willen inzetten op versterking van de identiteit. Regionale ontwikkeling en lokale samenwerking versterken horeca en toeristisch-recreatieve bedrijven.

Wat willen we bereiken?

Uitvoering geven aan het kermissenbeleid

Aanbesteding volgens het kermisbeleid en zelfvoorzienendheid voor de kleine kernen. Dit onder verantwoordelijkheid van de kermiscoordinator.

Wat gaan we daarvoor doen?

Kermisbeleid

Voor uitvoering Kermisbeleid is € 60.000 nodig.

Kwaliteit (toelichting)

Kermissen in de grotere en kleinere gemeenten in Land van Cuijk

Tijd (toelichting)

2024

Wat willen we bereiken?

Uitvoering van het beleid Harmonisatie Platforms.

Doel is een gezamenlijk activiteitenprogramma van de Platforms, in samenwerking met Visit Land van Cuijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Promotie Land van Cuijk

Betreft uitvoering van beleid Harmonisatie Platforms. Promotie bijzondere clusters via Visit Land van Cuijk, geen taak platforms.

Kwaliteit (toelichting)

Gezamenlijk activiteitenprogramma

Tijd (toelichting)

2024

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME						
3.2 Recreatie en Toerisme	-1.248	-1.483	-1.436	-1.485	-1.529	-1.577
Baten						
3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME						
3.2 Recreatie en Toerisme	1.398	2.843	974	993	989	989

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
-----------	--------------	-----------------	--------

Lasten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden.		
Baten			
Mutatie reserves	Bij de budgetoverheveling 2022 wordt in 2023 een beschikking gedaan uit de algemene reserve.	Voordeel	1.869

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Recreatie en toerisme	De hogere begrote kosten 2024 worden voornamelijk veroorzaakt door de indexatie, een incidenteel budget voor toeristische promotionele activiteiten en hogere kapitaallasten. In 2021 waren nog niet alle investeringen afgerond, waardoor de kapitaallasten niet per 2022, maar later zijn gestart.	Nadeel	188
Baten			
Toeristen- en forensenbelasting	De toeristen en forensenbelasting werd voorheen bij beleidsveld 3.1 Economie verantwoord.	Voordeel	786

3.3. Bedrijfslocaties

Bedrijfslocaties

Tot dit beleidsveld behoren de grondexploitatie van bedrijventerreinen, conform de grondnota, zoals - Mill Zuid (Mill), -Uitbreiding Saxe Gotha (Boxmeer), Bedrijvenpark de Bons (Grave) en Molenveld fase II – III (Wanroij) en tevens land- en tuinbouwgronden.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME						
3.3 BEDRIJFSLOCATIES	-5.264	-4.434	-3.994	-4.291	-4.289	-4.206
Baten						
3.ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME						
3.3 BEDRIJFSLOCATIES	9.821	3.994	4.089	4.586	4.586	4.586

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Grondexploitatie bedrijven	Op grond van de herijking van de grondexploitaties bij de jaarrekening 2022 (medio april 2023) zijn de ramingen bijgesteld. T.o.v. 2023 is de raming lasten 2024 lager. Zie ook baten.	Voordeel	140
Gemeentelijke groundbank	In de raadsvergadering van 2 mei 2023 is incidenteel voor 2023 € 150.000 beschikbaar gesteld voor de opstart van het project gemeentelijke groundbank (last) met als dekking (baat) de algemene reserve.	Voordeel	150
Toevoeging aan reserve gebouwenbeheer	Betreft de resultaatbestemming jaarrekening 2022. Stand 31-12-2022 voorziening onderhoud gemeentehuis Boxmeer wordt in 2023 gedoteerd (incidentele last 2023) aan de reserve gebouwenbeheer.	Voordeel	362
Kapitaallasten	De raming kapitaallasten zijn in 2024 lager dan in 2023.	Voordeel	240
land en tuinbouwgronden	In 2023 dient er nog een herschikking van het budget plaats te vinden voor de waterschaplasten. Dit zal bij gelegenheid van de decemberrapportage 2023 opgenomen worden.	Nadeel	140
Baten			

Grondexploitatie bedrijven	Op grond van de herijking van de grondexploitaties bij de jaarrekening 2022 (medio april 2023) zijn de ramingen bijgesteld. T.o.v. 2022 is de raming baten 2024 lager. Zie ook lasten	Nadeel	200
Gemeentelijke groundbank	In de raadsvergadering van 2 mei 2023 is incidenteel voor 2023 € 150.000 beschikbaar gesteld voor de opstart van het project gemeentelijke groundbank (last) met als dekking (baat) de algemene reserve.	Nadeel	150

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Grondexploitatie bedrijvenlocaties	In 2022 is gestart met de ramingen van de vijf voormalige gemeenten, bij de vaststelling van de Jaarrekening 2022 (medio april 2023) zijn de diverse exploitaties doorgerekend.	Voordeel	1.450
Land en tuinbouwgronden	In 2022 waren de kosten voor verkoop landbouwgronden € 60.000 hoger dan in 2024 begroot. Het overige betreffen enkele kleine mutaties.	Voordeel	120
Baten			
Grondexploitatie bedrijvenlocaties	In 2022 is gestart met de ramingen van de vijf voormalige gemeenten, bij de vaststelling van de Jaarrekening 2022 (medio april 2023) zijn de diverse exploitaties doorgerekend.	Nadeel	2.962
Verkoopopbrengsten land- en tuinbouwgronden	In 2022 waren de werkelijke opbrengsten (€ 1.553.000) uit grondverkopen hoger dan in de begroting 2024 wordt voorzien (€ 260.000).	Nadeel	1.300
(Erf)pachten	De opbrengsten uit (erf)pacht waren begroot bij gemeentelijke gronden onder beleidsproduct 9.3.	Nadeel	584
Mutaties reserves	In 2022 hebben conform de kaderbrief 2022 onttrekkingen plaatsgevonden uit de algemene reserve ten behoeve na het MJOP 2022.	Nadeel	1.468

3.5 Verbonden partijen

Euregio Rijn-Waal

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

Niet van toepassing.

AgriFood Capital

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

De stichting is onafhankelijk en opgericht door personen met een achtergrond in het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid. De stichting heeft als doel het realiseren van de 'Strategische Agenda AgriFood Capital'. De accenten liggen hierbij op een excellente arbeidsmarkt (People), krachtige bedrijvigheid (Business), betekenisvolle vernieuwingen (Innovation) en een aantrekkelijke woon-werkomgeving (Basics).

Voor de periode 2021-2024 is een Strategische Agenda AgriFood Capital en een nieuwe regionale strategische Samenwerkingsagenda 'Richting 2030' Regio Noordoost Brabant opgesteld als basis voor het verlengen van de samenwerking op basis van het convenant 'Regionale samenwerking Regio Noordoost Brabant 2021-2024'.

Regionaal bedrijvenpark Laarakker

Het college van burgemeester en wethouders en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. zijn een uittredingsovereenkomst overeengekomen voor de uittreding van BNG Gebiedsontwikkeling B.V. uit de samenwerking Regionaal Bedrijvenpark Laarakker B.V./C.V. per 31 maart 2022. Hiermee is de gemeente de enige commandite in de RBL C.V. en de enige aandeelhouder in de beherende vennoot RBL B.V. en heeft de gemeente de volledige zeggenschap over RBL B.V./C.V. Het is de bedoeling dat de verdere ontwikkeling plaats zal blijven vinden binnen RBL B.V./C.V..

Enexis Holding N.V.

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

In 2022 is door de aandeelhouders van Enexis een nieuw strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor de focus op kerntaken met drie hoofddoelen:

1. Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes. Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe.
2. Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie. Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijke kosten.
3. Klanten weten wat ze aan ons hebben. Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen.

Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering en energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties en digitale transformaties.

De energietransitie leidt voor Enexis tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis en haar aandeelhouders zijn in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Ook het Rijk voert overleg met de regionale netbeheerders en hun aandeelhouders over een eventuele participatie door het Rijk. Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn (huidige reguleringsperiode tot 2027) aan de vastgestelde ratio's blijft voldoen.

3.6 Beleidskaders

Regelgeving, beleidsstukken en verordeningen

Hierbij verwijzen wij naar de website van de gemeente Land van Cuijk: <https://www.gemeentelandvancuijk.nl/verordeningen>

3.7 Beleidsindicatoren

Economie

Waarstaatjegemeente: Economie

4. Onderwijs

Onderwijs

Dit programma omvat verschillende aspecten binnen het onderwijs zoals passend onderwijs, volwasseneducatie, leerlingenvervoer, bewegingsonderwijs, onderwijsachterstandenbeleid en internationale schakelklas, leerplicht en voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Daarnaast behoort ook onderwijshuisvesting tot dit programma.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
4. ONDERWIJS						
4.1 ONDERWIJSBELEID	-4.756	-5.595	-4.744	-4.744	-4.744	-4.744
4.2 ONDERWIJSHUIVESTING	-7.677	-6.227	-7.175	-6.940	-8.290	-8.306
Totaal 4. ONDERWIJS	-12.433	-11.823	-11.919	-11.684	-13.035	-13.050
Baten						
4. ONDERWIJS						
4.1 ONDERWIJSBELEID	2.368	3.521	3.010	2.660	2.660	2.095
4.2 ONDERWIJSHUIVESTING	910	1.376	677	752	740	740
Totaal 4. ONDERWIJS	3.278	4.897	3.686	3.412	3.399	2.834

4.1. Onderwijsbeleid

Onderwijsbeleid

Tot dit beleidsproduct behoren het openbaar basisonderwijs, het onderwijsbeleid, achterstandenbeleid, peuterspeelzalen en leerlingenvervoer.

Wat willen we bereiken?

Kwalitatief goede en toekomstbestendige onderwijshuisvesting

De vorming van integrale kindcentra (IKC's) is belangrijk voor het faciliteren van een positief opvoedklimaat. De gemeente faciliteert adequate huisvesting die bijdraagt aan ontwikkelijnen en een optimale samenwerking rond het kind. Dit betekent realisatie van integrale kindcentra (opvang en onderwijs), multifunctioneel inzetbare ruimten, verduurzaming van gebouwen en een gezond binnenklimaat. In de buitenruimte van kindcentra zetten we in op een groene omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma van het integraal huisvestingsplan (IHP)

We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma 0-5 jaar van het IHP onderwijs als vastgesteld door uw raad op 8 december 2022. Hierbij wordt, afhankelijk van de fase waarin een project zich bevindt: een haalbaarheidsonderzoek opgestart, een definitief plan en kredietvraag aan uw raad voorgelegd voor besluitvorming, of gestart met de uitvoering van de bouwwerkzaamheden.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 wordt de uitvoering van de volgende projecten opgestart:

- Vervangende nieuwbouw IKC De Nienekes te Cuijk;
- Vervangende nieuwbouw IKC De Sprong te Wanroij;
- Uitbreiding IKC De Waai te Cuijk;
- Uitbreiding en inpassing opvang IKC Weijerwereld te Boxmeer.

In 2024 wordt voor enkele projecten als opgenomen in het uitvoeringsprogramma van het IHP haalbaarheidsonderzoeken afgerond, zoals de scholen voor voortgezet onderwijs. En worden op aanvraag van de schoolbesturen, van de scholen als benoemd in het uitvoeringsprogramma, haalbaarheidsonderzoeken opgestart.

Tenslotte worden onderdelen van het IHP verder uitgewerkt op operationeel niveau, bijvoorbeeld de methodiek waarop bijdragen van schoolbesturen aan de vervangende nieuwbouw/levensduur verlengende renovatie worden vastgesteld.

Tijd (toelichting)

In 2024 start de uitvoering van een aantal projecten, worden haalbaarheidsonderzoeken opgestart en afgerond, en wordt het IHP nader geconcretiseerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
4. ONDERWIJS						
4.1 ONDERWIJSBELEID	-4.756	-5.595	-4.744	-4.744	-4.744	-4.744
Baten						
4. ONDERWIJS						
4.1 ONDERWIJSBELEID	2.368	3.521	3.010	2.660	2.660	2.095

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Nationaal Programma Onderwijs	De uitgaven m.b.t. spuk Nationaal Programma Onderwijs ten behoeve van het inhalen van de achterstand op scholen als gevolg van covid-19 is met ingang van 2024 komen te vervallen. De uitkering is ook vervallen. De wijziging verloopt budgettair neutraal	Voordeel	950
Baten			
Nationaal Programma Onderwijs	De uitkering spuk Nationaal Programma Onderwijs ten behoeve van het inhalen van de achterstand op scholen als gevolg van covid-19 is met ingang van 2024 komen te vervallen. De uitgaven zijn ook vervallen. De wijziging verloopt budgettair neutraal	Nadeel	950
Mutatie reserves	De onttrekking uit de reserve Kansrijk Opgroeien is in 2024 hoger dan in 2023 doordat er in 2024 meer pilots rondom Kansrijk Opgroeien zijn gepland.	Voordeel	397

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Onderwijs achterstandenbeleid	Er is meer te besteden omdat de uitkering spuk Onderwijsachterstandenbeleid is toegenomen en er zullen nog middelen besteed worden uit voorgaande jaren. De tarieven van de Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE) stijgen als gevolg van indexering.	Nadeel	284
Nationaal Programma Onderwijs	De spuk Nationaal Programma Onderwijs ten behoeve van het inhalen van de achterstand op scholen als gevolg van covid-19 is met ingang van 2024 komen te vervallen.	Voordeel	296
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Doorbelasting personeel	Voordeel	166
Baten			
Onderwijs achterstandenbeleid	De specifieke uitkering Onderwijs achterstandenbeleid is toegenomen en er zullen nog middelen besteed worden uit voorgaande jaren.	Voordeel	145
Nationaal Programma Onderwijs	De spuk Nationaal Programma Onderwijs ten behoeve van het inhalen van de achterstand op scholen als gevolg van covid-19 is met ingang van 2024 komen te vervallen.	Nadeel	384
Mutatie reserve	In 2024 vindt een onttrekking uit de reserve Kansrijk Opgroeien voor de pilots rondom Kansrijk Opgroeien.	Voordeel	915

4.2. Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting

Tot dit beleidsproduct behoort de huisvesting van het onderwijs.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
4. ONDERWIJS						
4.2 ONDERWIJSHUIVESTING	-7.677	-6.227	-7.175	-6.940	-8.290	-8.306
Baten						
4. ONDERWIJS						
4.2 ONDERWIJSHUIVESTING	910	1.376	677	752	740	740

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Onderwijshuisvesting	In 2024 zijn er extra lasten voor tijdelijke huisvesting voor de basisschool De Nienekes in verband met nieuwbouw.	nadeel	985
Achterstallig onderhoud	In 2023 zijn er incidentele lasten met betrekking tot groot onderhoud van basisschool Het Bolwerk.	voordeel	132
Baten			
Reserves	Ter dekking van incidentele projecten wordt in 2023 meer uit reserves onttrokken.	nadeel	700

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			

Onderwijshuisvesting Ontheemden	In 2022 waren de kosten in het kader van de regeling Spuk Onderwijshuisvesting Ontheemden voor de tijdelijke onderwijshuisvesting ten behoeve van leerplichtige ontheemde jongeren uit Oekraïne.	voordeel	178
Baten			
Onderwijshuisvesting Ontheemden	In 2022 hebben we in het kader van de Spuk Onderwijshuisvesting Ontheemden een bijdrage ontvangen van het rijk.	Nadeel	178
Onderwijshuisvesting	In 2024 zijn er extra lasten voor tijdelijke huisvesting voor de basisschool De Nienekes in verband met nieuwbouw.	Nadeel	985
Afschrijvingen	In 2022 hebben een groot aantal scholen de laatste afschrijvingstermijn gehad.	Voordeel	1.017

4.3 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Onontkoombare knelpunten	2024	2025	2026	2027	Toelichting
De Sprong	2.000				Aanvulling van dit krediet noodzakelijk door uitbreiding van het aantal m2 door leerlingengroei, aanpassing van de bouwkosten naar prijspeil 2023 en kosten tijdelijke huisvesting en sloop die niet inbegrepen waren.
De Waai	750				In 2021 is reeds krediet verstrekt voor uitbreiding van de Waai om te kunnen voorzien in de benodigde onderwijshuisvesting voor het groeiend aantal leerlingen. Aanvullend onderzoek heeft echter uitgewezen dat er meer uitbreiding dient plaats te vinden omdat een aantal ruimten momenteel niet functioneel is. Daarnaast dient het eerder toegekende krediet geïndexeerd te worden conform prijspeil 2023.
Weijerwereld	850				Het leerlingenaantal groeit sneller dan verwacht. Er zijn extra lokalen nodig om in onderwijshuisvesting te kunnen voorzien (wettelijke plicht).

4.4 Verbonden partijen

GR voor het toezicht op het openbaar onderwijs

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

Niet van toepassing.

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

Niet van toepassing.

4.5 Beleidskaders

Regelgeving, beleidsstukken en verordeningen

Hierbij verwijzen wij naar de website van de gemeente Land van Cuijk: <https://www.gemeentelandvancuijk.nl/verordeningen>

4.6 Beleidsindicatoren

Onderwijs

Waarstaatjegemeente: Onderwijs

5. Sport en Cultuur

Sport en cultuur

Dit programma gaat over de manier waarop sport en cultuur kunnen bijdragen aan het welzijn, het welbevinden en de vitaliteit van de inwoners van het Land van Cuijk. Bovendien dragen sport en cultuur bij aan een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen. Het programma is gericht op het stimuleren van activiteiten op deze gebieden.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
5. SPORT EN CULTUUR						
5.1 SPORT	-6.257	-5.762	-9.125	-5.557	-5.547	-5.500
5.2 CULTUUR	-6.495	-7.444	-7.675	-7.683	-7.676	-7.666
Totaal 5. SPORT EN CULTUUR	-12.752	-13.206	-16.800	-13.240	-13.223	-13.166
Baten						
5. SPORT EN CULTUUR						
5.1 SPORT	1.693	1.046	4.481	1.132	1.132	1.132
5.2 CULTUUR	964	1.289	958	973	973	973
Totaal 5. SPORT EN CULTUUR	2.657	2.334	5.439	2.105	2.105	2.105

5.1 Sport

Sport

Tot dit beleidsproduct behoren het sportbeleid, de binnen- en buitensportaccomodaties.

Wat willen we bereiken?

De gemeente Land van Cuijk wil zorgen voor vitale inwoners en vitale gemeenschappen. Sport en bewegen zorgt voor positieve gezondheid.

De lokale vereniging en sport- en beweegaanbieder is de plek waar sporters en vrijwilligers zich verder kunnen ontplooiën, vormen en ontwikkelen. Tegelijkertijd is het een geweldig platform om mensen bij elkaar te brengen. Sport en bewegen verbindt mensen, zowel op het sportveld, langs de lijn en in het clubhuis. Sport en bewegen zorgt voor trots, verbinding, geluk en brengt vele inwoners van Land van Cuijk wekelijks letterlijk en figuurlijk in beweging. Een vereniging is een belangrijke plek waar kinderen opgroeien en zich ontwikkelen. Waar ze leren omgaan met winnen en verliezen, samenwerken met elkaar en leren tegenstanders en scheidsrechters met respect te ontmoeten. We zetten ook vooral in op het extra subsidiëren van jeugdleden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen van een sportnota

In december 2023 komt de sportnota voor besluitvorming in de gemeenteraad. In de sportnota staan een aantal peilers genoemd:

1. Inwoners stimuleren tot meer sporten en bewegen.
2. Vitale verenigingen
3. Sporten in de openbare ruimte/ongeorganiseerde sport
4. Topsport

Kwaliteit (toelichting)

Tijd (toelichting)

Uitvoering vindt plaats in 2024.

Wat willen we bereiken?

Toekomstbestendige accommodaties

Accommodaties zijn de fysieke plekken zijn waar ontmoeting, sport, en cultuurbeoefening plaats kunnen vinden. Denk hierbij aan sporthallen, gemeenschapshuizen en buitensportaccommodaties. In die zin zijn accommodaties een voorwaarde om invulling te geven aan inhoudelijke ambities op het terrein van ontmoeting, sport en cultuur. Accommodaties zijn het fundament voor leefbare kernen en de versterking van sociale cohesie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Een toekomstbestendige accommodatie voor zwemmen en binnensport in de kern Cuijk, conform de kaders van het accommodatiebeleid.

Op 31-12-2023 loopt de huidige overeenkomst tussen gemeente en LACO, rechtsopvolger Sportfondsen, voor het sportcomplex De Kwel te Cuijk af. Partijen wensen de impasse in de huidige overeenkomst te doorbreken en een eigentijdse voorziening te realiseren waarbij langjarig duidelijkheid is over beheer en exploitatie van het complex. We stellen een overeenkomst op in 2023 en brengen deze conform raadsbesluit voor wensen en bedenkingen via een raadsvoorstel naar uw raad in 2023. Hierna kan Sportfondsen overgaan tot het verfijnen van het ontwerp voor de renovatie, de werkzaamheden aanbesteden en de renovatie realiseren. In juni 2023 is door uw raad besloten tot beschikbaarstelling van een krediet t.b.v. renovatie De Kwel. Om de faciliteiten toegankelijk en betaalbaar te houden voor scholen, sportverenigingen en ingezetenen van de gemeente, is een bijdrage van de gemeente noodzakelijk. De huidige exploitatiebijdrage blijkt relatief laag te zijn t.o.v. vergelijkbare complexen. Voorgesteld wordt daarom om de exploitatiebijdrage te verhogen. De investering zal gedekt worden door het investeringsbedrag van € 3.478.500 te onttrekken uit de algemene reserve en te storten in de bestemmingsreserve. De dekking uit de bestemmingsreserve afschrijving van de investering in de Kwel 2024. Jaarlijks betreft dit € 139.140 voor een periode van 25 jaar.

Kwaliteit (toelichting)

Realisatie van de renovatie door Sportfondsen. Na akkoord op de oplevering zal per die datum de verhoging van de exploitatiesubsidie ingaan.

Tijd (toelichting)

Inschatting is dat het eerste halfjaar 2024 benodigd is voor voorbereiding van de werkzaamheden. Verwacht wordt dat in 2024 de werkzaamheden starten en in de zomer 2025 opgeleverd worden.

De Kwel

In juni 2023 is het raadsvoorstel beschikbaarstelling krediet t.b.v. renovatie De Kwel ter besluitvorming voorgelegd. De investering zal gedekt worden door het investeringsbedrag van € 3.478.500 te onttrekken uit de algemene reserve en te storten in de bestemmingsreserve.

De dekking uit de bestemmingsreserve afschrijving van de investering in de Kwel 2024. Jaarlijks betreft dit € 139.140 voor een periode van 25 jaar.

Kwaliteit (toelichting)

Tijd (toelichting)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
5. SPORT EN CULTUUR						
5.1 SPORT	-6.257	-5.762	-9.125	-5.557	-5.547	-5.500
Baten						
5. SPORT EN CULTUUR						
5.1 SPORT	1.693	1.046	4.481	1.132	1.132	1.132

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Kapitaallasten	Voor een aantal investeringen is 2023 het laatste afschrijvingsjaar.	Voordeel	155
Projecten	In 2023 is er incidenteel budget geraamd voor onderzoek Groenendijkse Kampen.	Voordeel	100
Buitensportaccommodaties	Op basis van historische gegevens is er structureel meer budget benodigd voor het onderhoud van sportvelden	Nadeel	109
Reserve	In 2024 wordt er zwembad De Kwel gerenoveerd. Vanuit de algemene reserve wordt er een bedrag gestort in de bestemmingsreserve afschrijvingslasten waarmee de afschrijvingslasten van de Kwel zijn afgedekt. Per saldo verloopt de onttrekking en de storting budgettair neutraal.	Nadeel	3.479
Baten			
Reserve	Er wordt uit de algemene reserve een bedrag onttrokken ter dekking van de afschrijvingslasten renovatie De Kwel. Per saldo verloopt de onttrekking en de storting budgettair neutraal.	Voordeel	3.479

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Energiearmoede	In 2022 zijn de buitensportaccommodaties gecompenseerd voor hoge energielasten	voordeel	246
Energiearmoede	In 2022 zijn de binnensportaccommodaties gecompenseerd voor hoge energielasten	voordeel	141
Sportakkoord	Met ingang van 2023 ontvangt de gemeente de middelen voor het Sportakkoord via de Brede doeluitkering gezondheid, sport en sociale basis. De kosten en opbrengsten van de Brede doeluitkering moeten nog in de begroting opgenomen worden. De kosten en opbrengsten zijn gelijk.	voordeel	124
Zwembaden	In 2022 is er een specifieke uitkering betaald aan de zwembaden voor de compensatie van de exploitatietekorten als gevolg van Covid-19 (spuk IJZ).	voordeel	263
Reserve	In 2024 wordt er zwembad De Kwel gerenoveerd. Vanuit de algemene reserve wordt er een bedrag gestort in de bestemmingsreserve afschrijvingslasten waarmee de afschrijvingslasten van de Kwel zijn afgedekt. Per saldo verloopt de onttrekking en de storting budgettair neutraal.	nadeel	3.479
Baten			
Sportakkoord	Met ingang van 2023 ontvangt de gemeente de middelen voor het Sportakkoord via de Brede doeluitkering gezondheid, sport en sociale basis. De kosten en opbrengsten van de Brede doeluitkering moeten nog in de begroting opgenomen worden. De kosten en opbrengsten zijn gelijk.	nadeel	124
Combinatiefuncties sport	De middelen voor de Combinatiefuncties sport en cultuur zijn sinds 2023 uit de algemene uitkering gehaald en ondergebracht in de Brede doeluitkering gezondheid, sport en sociale basis. De baten worden met ingang van 2023 verantwoord onder de beleidsvelden Sport en Cultuur.	voordeel	388
Zwembaden	In 2022 is er een specifieke uitkering ontvangen voor de compensatie van de exploitatietekorten als gevolg van Covid-19 voor de zwembaden (spuk IJZ).	nadeel	263
Spuk Sportstimulering	In 2022 is er een uitkering ontvangen van het rijk voor de jaren 2022 en 2021 voor de compensatie van de btw met betrekking tot Sport.	nadeel	218

Reserve	Er wordt uit de algemene reserve een bedrag onttrokken ter dekking van de afschrijvingslasten renovatie De Kwel. Per saldo verloopt de onttrekking en de storting budgettair neutraal.	voordeel	3.479
Reserve	In 2022 heeft een onttrekking plaatsgevonden in de reserve vanwege tegemoetkoming energielasten sportaccommodaties	Nadeel	387

5.2 Cultuur

Cultuur

Tot dit beleidsproduct behoren de cultuuraccommodaties, musea, bibliotheken, lokale omroep en cultureel erfgoed.

Wat willen we bereiken?

Toegankelijk houden en maken van ons cultuuraanbod en realisatie van het kunstencentrum als basisvoorziening conform de cultuurvisie 2023-2030 en uitvoering geven aan het bij de cultuurvisie 2023-2030 opgenomen uitvoeringsprogramma.

Beoogd wordt om de jeugd actief te stimuleren op het gebied van creatieve en culturele ontwikkeling en een versterking van het cultureel verenigingsleven. Dit doen we door ons cultureel aanbod toegankelijk te houden en verder te maken door de inzet van cultuurcoaches en realisatie van een kunstencentrum als culturele basisvoorziening. Hier wordt ingezet op naschools cultuuraanbod en toegankelijk lesaanbod. Vanuit het kindpakket wordt actieve cultuurparticipatie ondersteund.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan de cultuurnota.

In september 2023 is de cultuurvisie ter besluitvorming voorgelegd. Om uitvoering te geven aan de plannen die voorgesteld zijn in deze cultuurvisie is extra budget benodigd. Ingezet wordt op 4 programmalijnen:

1. De jeugd onze culturele toekomst, een programma gericht op de actieve stimulering van de creatieve en culturele ontwikkeling van jongeren;
2. Verenigd cultuur maken. Dit programma richt zich op bevordering samenwerking tussen en ondersteuning van verenigingen;
3. Cultuur gepresenteerd, dat zich richt op musea, podia, beeldende kunst en culturele evenementen;
4. Steuntje in de rug, een programma dat een koppeling legt tussen kunst en cultuur en maatschappelijke thema's zoals armoede, kansengelijkheid, eenzaamheid en inclusie.

Kwaliteit (toelichting)

De voortgang wordt gemonitord via de mate van realisatie van de concrete actiepunten.

Tijd (toelichting)

De Cultuurnota bevat een uitvoeringsprogramma voor de periode 2023-2030 waarin per activiteit de uitvoeringsperiode wordt vermeld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
5. SPORT EN CULTUUR						
5.2 CULTUUR	-6.495	-7.444	-7.675	-7.683	-7.676	-7.666
Baten						
5. SPORT EN CULTUUR						
5.2 CULTUUR	964	1.289	958	973	973	973

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Cultuurpresentaties	Ter uitvoering van de cultuurnota zijn in 2024 extra middelen geraamd.	nadeel	490
Harmonisatie cultuur (waardenkaarten)	In 2023 zijn incidentele budgetten beschikbaar voor harmonisatie, dit geeft een voordeel t.g.v. 2024.	voordeel	150
Romeins Verleden	Het budget voor het project Romeins Verleden, een project uit voormalig gemeente Cuijk., is in 2023 opgenomen, In 2024 is hiervoor geen budget geraamd.	voordeel	305
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	nadeel	105
Baten			
Reserves	Beschikking over de algemene reserve voor project romeins verleden.	nadeel	305

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Cultuurpresentaties	Ter uitvoering van de cultuurnota zijn in 2024 extra middelen geraamd.	Nadeel	490
Cultuurpresentaties	Voor de harmonisatie van de subsidies zijn er in 2024 extra middelen geraamd	Nadeel	380
Combinatiefuncties Cultuur	Een deel van de kosten van de Combinatiefuncties werden in 2022 verantwoord op het beleidsveld Sport.	Nadeel	114
Bibliotheken	Hogere bijdrage aan bibliotheken, door indexering, harmonisatie bibliotheekwerk en Informatiepunt Digitale Overheid.	Nadeel	195
Baten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden		

5.3 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
De Kwel	3.500				In juni 2023 is het raadsvoorstel beschikbaarstelling krediet t.b.v. renovatie De Kwel ter besluitvorming voorgelegd. De investering zal gedekt worden door het investeringsbedrag van € 3.478.500 te onttrekken uit de algemene reserve en te storten in de bestemmingsreserve.
Onontkoombare knelpunten					
Activiahall	50				Het aanbrengen van een scheidingswand is noodzakelijk i.v.m. de veiligheid voor sporters en leerlingen die in de zaal bewegingsonderwijs volgen.

5.4 Beleidskaders

Regelgeving, beleidsstukken en verordeningen

Hierbij verwijzen wij naar de website van de gemeente Land van Cuijk: <https://www.gemeentelandvancuijk.nl/verordeningen>

5.5 Beleidsindicatoren

Sport en cultuur

Waarstaatjegemeente: Sport en cultuur

6. Sociaal domein

Sociaal domein

Dit programma gaat over de activiteiten die de gemeente Land van Cuijk onderneemt om haar inwoners in staat te stellen zo gezond, prettig, lang en zelfstandig mogelijk te kunnen leven, wonen en mee te doen in de samenleving. Onze activiteiten zijn gericht op zowel individuele inwoners, als op de samenleving als geheel. Het programma omvat onderwerpen als Wmo, jeugd en participatie.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.1 LEEFBAARHEID	-15.275	-17.113	-10.337	-10.430	-10.393	-10.373
6.2 INKOMENSVORZIENING	-25.687	-24.455	-23.207	-23.279	-23.314	-23.314
6.3 WERK EN ACTIVERING	-17.321	-19.742	-19.220	-18.422	-17.870	-16.948
6.4 JEUGD	-26.028	-31.594	-32.321	-31.956	-31.931	-30.059
6.5 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	-24.903	-25.625	-28.421	-28.434	-28.434	-28.434
6.6 GEZONDHEIDSZORG	-3.646	-3.553	-4.088	-4.074	-4.074	-4.074
Totaal 6. SOCIAAL DOMEIN	-112.860	-122.081	-117.593	-116.594	-116.015	-113.201
Baten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.1 LEEFBAARHEID	11.035	4.323	1.142	1.142	1.142	1.142
6.2 INKOMENSVORZIENING	17.628	19.816	20.827	20.827	20.827	20.827
6.3 WERK EN ACTIVERING	142	1.131	931	931	931	931
6.4 JEUGD	82	1.251	1.312	1.307	1.307	0
6.5 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	1.274	1.338	2.647	2.647	3.568	3.538
6.6 GEZONDHEIDSZORG	237	0	0	0	0	0
Totaal 6. SOCIAAL DOMEIN	30.397	27.859	26.858	26.853	27.774	26.437

6.1 Leefbaarheid

Leefbaarheid

Tot dit beleidsproduct behoren burgerparticipatie, Wmo, sociaal en cultureel werk, buurt en clubhuizen, collectief aanvullend vervoer, mantelzorg, ouderenbeleid, jeugdbeleid, wijk-dorpsraden, vreemdelingen- en kinderopvang.

Wat willen we bereiken?

Sterke Basis voor Volwassenen

We willen investeren in de basis: van genezen naar voorkomen. De koppeling tussen welzijn (preventie) en Wmo (geïndiceerde individuele voorzieningen) is belangrijk. We ondersteunen een gezonde leefstijl van onze inwoners. In de gemeente Land van Cuijk streven we naar een gezonde leefstijl en leefomgeving. 'Gezond' betekent fysiek gezond, mentaal gezond, een goede kwaliteit van leven, meedoen in de samenleving, zingeving en dagelijks functioneren. Dat betekent zo veel mogelijk in de eigen buurt kansen krijgen om gezond te leven. Ook willen we eenzaamheid terugdringen en streven we ernaar dat inwoners zelfstandig hun leven kunnen leiden. We bouwen zo aan een omgeving waarin meer kansen en mogelijkheden ontstaan voor iedereen om op eigen kracht en op eigen wijze bij te dragen aan de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Van genezen naar voorkomen

Dat betekent investeren in laagdrempelige voorzieningen met beschikbaarheid voor iedereen. Zo gaan we:

- De gemeenschapshuizen ook als huiskamer inzetten.
- De welzijnsvoorzieningen continueren. We doen een actief beroep op de mogelijkheden van inwoners en stimuleren het nemen van verantwoordelijkheid voor eigen welbevinden. De gemeente zal hierbij waar nodig ondersteunen en faciliteren. De gemeente blijft dit stimuleren door bijvoorbeeld het ondersteunen van door 'Welzijn op recept', de beschikbaarheid van dienstverlening en inzet op het terrein van jongerenwerk, maatschappelijk werk, mantelzorg- en vrijwilligerswerk, opbouwwerk, sociaal raadsliedenwerk en vluchtelingenwerk. De beschikbaarheid van dienstverlening blijft bestaan, alsook door subsidiëring van vrijwilligersorganisaties en maatschappelijke partners.
- Inzet op innovatie bij de combinatie van wonen, zorg en welzijn.
- Ondersteunen van talentontwikkeling, vrijwilligerswerk en mantelzorgtaken.
- Inzet gericht op groepen/wijken in plaats van individuen.
- Gemeente en zorgverleners gaan uit van de aanpak van Positieve Gezondheid.

-
-
- Het project “Sleutel tot langer thuis” dat zich richt op het langer zelfstandig thuis kunnen wonen van de doelgroep senioren. Hierbij wordt ingezet op het informele netwerk dat onder druk staat vanwege meer overbelaste mantelzorgers en de uitdagingen voor senioren om langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen.

Kwaliteit (toelichting)

We breiden naar behoefte de realisatie van huiskamers in onze gemeenschapsaccommodaties verder uit.

De inzet van welzijnsvoorzieningen en voorliggende algemene voorzieningen wordt verder gestimuleerd en gecontinueerd.

De herijking van het mantelzorgbeleid krijgt verder vorm.

Het ouderenbeleid wordt geharmoniseerd.

Tijd (toelichting)

Fysiek gezonde leefstijl stimuleren

We geven uitvoering aan de vastgestelde nota Gezond Land van Cuijk 2022 -2026, die beschrijft welke prioriteiten de gemeente heeft op het gebied van preventie, gezondheid en een gezonde leefstijl en hoe daarop wordt ingezet. We willen inwoners bewust maken dat zij zelf invloed hebben op hun eigen gezondheid. De belangrijkste aandachtspunten hierbij zijn roken, voeding, bewegen en alcoholgebruik.

Daarnaast besteden we aandacht aan het tegengaan van eenzaamheid. Tot slot willen we er aan bijdragen dat mensen met dementie zo lang mogelijk en zo gewoon mogelijk thuis kunnen wonen.

Kwaliteit (toelichting)

We werken aan de prioriteiten die zijn vastgesteld in de nota Gezond Land van Cuijk op basis van de 3 thema's; Gezonde leefstijl, Gezonde geest en Gezonde omgeving.

Gezonde leefstijl:

In 2025 groeien meer kinderen op in een rook-en tabakvrije omgeving.

In 2025 is het aantal rokers in de gemeente Land van Cuijk teruggedrongen.

In 2025 hebben minder inwoners overgewicht en obesitas.

In 2025 is het alcohol-en druggebruik onder jongeren (< 18 jaar) en problematisch alcoholgebruik in zijn algemeenheid teruggedrongen.

Gezonde geest:

In 2025 ervaren jongeren en jongvolwassenen minder prestatiedruk in hun leven.

In 2025 is het aantal inwoners dat zich ernstig eenzaam voelt teruggedrongen.

In 2025 is er structureel aandacht voor dementie.

Gezonde omgeving:

In 2025 wordt gezondheid mee gewogen bij ruimtelijke aanpassingen en inrichting van de leefomgeving.

Tijd (toelichting)

Goede zorg bieden

In de uitvoering van de Wmo bieden we de ondersteuning die nodig is. De komende jaren zal de 'doordecentralisatie beschermd wonen' plaatsvinden. Hierbij staat de ontwikkeling van beschermd wonen naar beschermd thuis centraal. Psychisch kwetsbare inwoners komen met ondersteuning in de wijk te wonen, middenin de samenleving. We geven uitvoering aan de 'regionale ontwikkelagenda opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid' en de 'werkagenda voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid in het Land van Cuijk'. Door een eerder uitgevoerde wijkscan weten we nog beter welke voorzieningen, gericht op participatie, zelfredzaamheid en herstel in de wijk nodig zijn. Ook is er in samenwerking met het taakgebied 'ruimte' aandacht voor de woonzorgaspecten als onderdeel van een nieuwe woonvisie voor Land van Cuijk. In deze visie staat o.a. hoe we omgaan met de toenemende vergrijzing, kwetsbare doelgroepen en het gebrek aan geschikte en betaalbare woonruimte voor jongeren/starters. We werken hierbij samen met woningcorporaties en zorgpartners. De visie is een belangrijke basis voor een verdere uitwerking van concrete woonvraagstukken in de kernen van het Land van Cuijk.

Kwaliteit (toelichting)

We werken aan de woonzorgaspecten als onderdeel van de vast te stellen woonvisie.

We geven verder uitvoering aan de uitkomsten van een wijkscan.

We geven lokaal en in regionaal verband verder invulling aan het vastgestelde nieuwe Wmo-beleidskader G20 een nieuwe centrumregeling en een inkoopplan.

Tijd (toelichting)

Wat willen we bereiken?

Toekomstbestendige accommodaties

Accommodaties zijn de fysieke plekken zijn waar ontmoeting, sport, en cultuurbeoefening plaats kunnen vinden. Denk hierbij aan sporthallen, gemeenschapshuizen en buitensportaccommodaties. In die zin zijn accommodaties een voorwaarde om invulling te geven aan inhoudelijke ambities op het terrein van ontmoeting, sport en cultuur. Accommodaties zijn het fundament voor leefbare kernen en de versterking van sociale cohesie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Realisatie van een wijkaccommodatie voor Grave West conform de kaders van het accommodatiebeleid.

Faciliteren van het voorbereidend onderzoek en toetsen van de inkomende aanvraag tot realisatie. De raad van de voormalige gemeente Grave heeft opgeroepen tot realisatie van een wijkaccommodatie voor de wijk Grave West. Hiertoe zijn initiatiefnemers reeds gevorderd om de investering te onderbouwen en een structureel sluitend exploitatieplan op te zetten.

Kwaliteit (toelichting)

Realisatie wijkaccommodatie Grave West

Tijd (toelichting)

Ontvangst uitgewerkt plan in 2023 en realisatie in 2024

Realisatie van een multifunctionele accommodatie voor de gemeenschap van Holthees en Smakt conform de kaders van het accommodatiebeleid.

In Holthees is momenteel geen gemeenschapsaccommodatie. Samen met de gemeente Venray zijn gesprekken gestart om hier i.s.m. Venray alsnog in te voorzien. De raad van de voormalige gemeente Boxmeer heeft opgeroepen tot realisatie van een

gemeenschapsvoorziening voor Holthees-Smakt, in het geval de reguliere horeca in de dorpen wegvalt. Dat is inmiddels het geval, uw raad is hierover per raadsinformatiebrief over geïnformeerd. De gemeenschap is in een vergevorderd stadium van planvorming en wenst de huidige voetbalaccommodatie (Blokhut) aan de Loonseweg 5a te Holthees om te vormen tot multifunctionele accommodatie.

Kwaliteit (toelichting)

Realisatie van de uit te breiden accommodatie te Holthees.

Tijd (toelichting)

Ontvangst uitgewerkt plan in 2023 en realisatie in 2024

Uitbreiding en verduurzaming van de bestaande MFC De Agaath met een serre gericht op een ruimte voor senioren.

MFC De Agaath heeft verzocht tot een uitbreiding van de bestaande MFC. Dit gelet op de aanvullende inpassing van de biljarters en ouderen, nu het dorpscafé in Sint Agatha is weggevallen. De vraag om uitbreiding is als noodzakelijk beoordeeld.

Kwaliteit (toelichting)

Realisatie uitbreiding MFC.

Tijd (toelichting)

Realisatie in 2024.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.1 LEEFBAARHEID	-15.275	-17.113	-10.337	-10.430	-10.393	-10.373
Baten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.1 LEEFBAARHEID	11.035	4.323	1.142	1.142	1.142	1.142

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
FUP Vitale kernen en Dorpsontwikkelingsplannen SA	De verwachting is dat de kosten rondom de functionele exploitatieprojecten vanuit de voormalige gemeente Sint Anthonis wegvallen.	Voordeel	919
Kapitaallasten	De kapitaallasten zijn in 2024 hoger dan in 2023 door investeringen die in 2023 zijn afgerond en waarvan de kapitaallasten vanaf 2024 lopen.	Nadeel	187
Opvang vluchtelingen Oekraïne	In 2024 zijn er vooralsnog geen lasten geraamd voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne	Voordeel	4.090
Wijk- en dorpsraden	Vanaf de begroting 2024 wordt de uitkering van de subsidies aan de Wijk- en dorpsraden via deze post verantwoord. Deze uitgaven werden eerst verantwoord bij Beleidsveld 6.1 Leefbaarheid.	Voordeel	213
Reserves	Storting in de reserve afschrijvingslasten (tbv dorpsplan Langenboom) in 2023, conform raadsbesluit van voormalige gemeente Mill en Sint Hubert.	Voordeel	1.847
Baten			
Reserves	Onttrekking uit de algemene reserve voor afschrijvingslasten dorpsplan Langenboom in 2023 en voor afdekking boekwaarde Wis, conform raadsbesluit van voormalige gemeente Mill en Sint Hubert. En onttrekking uit algemene reserve voor de budgetoverheveling naar 2023, conform raadsbesluit overheveling budgetten bij jaarstukken 2022.	Nadeel	2.988

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
-----------	--------------	-----------------	--------

Lasten			
FUP Vitale kernen en Dorpsontwikkelingsplannen SA	De verwachting is dat de kosten rondom de functionele exploitatieprojecten vanuit de voormalige gemeente Sint Anthonis wegvallen.	Voordeel	1.036
Opvang vluchtelingen Oekraïne	In 2024 zijn er vooralsnog geen lasten geraamd voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne	Voordeel	4.041
Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang	In 2022 werden de kosten van de Sociaal Medische Indicatie Kinderopvang verantwoord onder het beleidsveld Gemeentelijk armoedebeleid	Nadeel	375
Compensatie energiekosten Buurt- en clubhuizen	in 2022 is er een compensatie energiekosten uitbetaald. In de begroting 2024 is deze kostenpost niet opgenomen.	Voordeel	356
Onderhoud Buurt- en clubhuizen	In de begroting 2024 is er minder onderhoud gepland dan in 2022.	Voordeel	220
Sociaal werk	Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de lasten voor het Sociaal Raadslieden Werk, Robuust rechtssysteem hoger zijn en door indexering.	Nadeel	209
Collectief aanvullend vervoer	De verwachte kosten voor het collectief aanvullend vervoer zullen in 2024 hoger zijn dan de realisatie in 2022.	Nadeel	203
Baten			
Opvang vluchtelingen Oekraïne	In 2024 zijn er vooralsnog geen opbrengsten geraamd voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne	Nadeel	8.378
Mutatie reserve	In 2022 hebben er onttrekkingen uit reserves plaats gevonden voor de projecten dorpsontwikkelplan Sint Anthonis, Vitale kernen Sint Anthonis, toegankelijkheid Sint Anthonis en tegemoetkoming energielasten buurthuizen.	Nadeel	1.275

6.2 Inkomensvoorziening

Inkomensvoorziening

Tot dit beleidsproduct behoren het armoedebeleid, kwijtschelding, inkomensvoorzieningen op grond van de wet Buig en fraudebestrijding.

Wat willen we bereiken?

Bestaanszekerheid: onze inwoners zijn economisch zelfstandig

Inwoners die dit niet op eigen kracht kunnen bereiken hebben toegang tot passende ondersteuning. We zorgen tegelijkertijd voor een stevig aanbod gericht op preventie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Begeleiding naar werk

Passende ondersteuning op het gebied van activatie of re-integratie. Hierbij gaan we re-integratie instrumenten inzetten zoals jobcoaching, social return en loonkostensubsidie. We blijven aangesloten bij het regionaal arbeidsmarktbeleid, waar het werkbedrijf een onderdeel van is. Hierbij willen we extra inzetten op intensivering van ons bestaande partnership met IBN door bijvoorbeeld meer mensen met loonkostensubsidie met behulp van IBN aan werk te helpen. Wanneer werk niet haalbaar blijkt, zetten we in op maatschappelijke deelname. We gaan samen met het taakgebied Economie optrekken bij het 'binnenhalen' van bedrijven en de aansluiting op de arbeidsmarkt. We willen inzetten op (zoveel mogelijk) duurzame (economische) zelfstandigheid voor alle inwoners. Dat betekent ook inwoners die niet kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt maar wel kunnen deelnemen aan een anderszins (persoonlijke of maatschappelijke) zingevende dagbesteding. We willen voorkomen dat mensen die vanuit de bijstand weer gaan werken een terugval in inkomen ervaren. We willen de zogenaamde 'armoedeval' voorkomen. Want werk moet lonen.

Kwaliteit (toelichting)

Landelijk had eind 2022 63% van de mensen met een bijstandsuitkering de uitkering langer dan drie jaar. Eind 2021 was dit nog 61%, in 2013 gold dit voor 44% van de bijstandsgerechtigden. Naarmate mensen langer een bijstandsuitkering ontvangen, zien we minder uitstroom. De verblijfsduur hangt ook samen met de nieuwe instroom in een jaar: de afname van de instroom heeft bijgedragen aan een relatieve toename van mensen die langer een bijstandsuitkering ontvangen. We investeren in de volle breedte op bestaanszekerheid waarbij meedoen naar vermogen een belangrijk speerpunt is. Voor 2024 en 2025 willen we zowel op het percentage banen met loonkostensubsidie als op het percentage parttime werk landelijk bovengemiddeld blijven presteren. Daar waar het kan, zullen we uiteraard inzetten op regulier fulltime werk.

Tijd (toelichting)

We zetten de eerder ingeslagen weg (intensivering samenwerking met IBN en met taakgebied Economie) voort als het gaat om begeleiding naar werk. Door de overeenkomsten met een 8-tal organisaties voor reïntegratie kunnen we naar behoefte een divers en passend palet aan ondersteuning bieden vanuit de Participatiewet.

Bestaanszekerheid

In april 2023 is het beleidsplan Bestaanszekerheid vastgesteld. Om alle acties die uit het beleidsplan voortvloeien te kunnen bekostigen zijn extra middelen noodzakelijk, zoals reeds aangegeven in het raadsvoorstel van april 2023.

Kwaliteit (toelichting)

We toetsen de effecten van landelijke regelingen en het lokaal minimabeleid op de financiële positie van inwoners met een laag inkomen via een Minima Effect Rapportage (MER Nibud). Het onderzoek richt zich op de eerste helft van 2023 en dient als nulmeting. De effectrapportage geeft inzicht voor zes huishoudtypes en drie inkomensniveaus en wordt eind september verwacht.

Deze eerste MER geeft aan hoe we zijn gestart met het actieplan bestaanszekerheid. Met deze indicator kunnen we goed aangeven welke resultaten worden behaald met de acties uit het plan. Toets van het minimabeleid door inzicht te geven in de effecten van landelijke regelingen en lokaal minimabeleid op de financiële positie van inwoners met een laag inkomen via een Minima effectrapportage (MER). Daarnaast ontwikkelen we een dashboard bestaanszekerheid.

Het beleidsplan bestaanszekerheid onderscheidt 3 fases van problematiek, te weten preventie (er is nog geen problematiek), lichte problematiek en zware problematiek. Door inzet op preventie en ondersteuning bij lichte problematiek beogen we zware problematiek te voorkomen. Om het beleid te monitoren en de effecten te evalueren, ontwikkelen we een dashboard bestaanszekerheid. Dit dashboard bevat onder andere cijfers over het gebruik van minimaregelingen, het aantal kinderen dat geholpen wordt door Leergeld en het aantal mensen dat gebruik maakt van schuldhulpverlening”.

Tijd (toelichting)

Voor de uitvoering van de acties bestaanszekerheid kennen we een MER nulmeting in 2023, herhaling eind 2024 (hebben de keuzes het gewenste resultaat opgeleverd). Tweede rapportage biedt basis voor debat met gemeenteraad begin 2025.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.2 INKOMENSVORZIENING	-25.687	-24.455	-23.207	-23.279	-23.314	-23.314
Baten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.2 INKOMENSVORZIENING	17.628	19.816	20.827	20.827	20.827	20.827

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Gemeentelijk armoedebeleid	In april 2023 is door de Raad het actieplan bestaanszekerheid vastgesteld. De financiële gevolgen hiervan zijn verwerkt in de begroting 2024.	Nadeel	312
BUIG	Op basis van historische gegevens worden er minder lasten voor BUIG verwacht in 2024	Voordeel	389
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	358
Energietoeslag	In 2023 zijn er incidentele lasten voor energietoeslag begroot.	Voordeel	1.486
Baten			
BUIG	De BUIG-uitkering 2024 is gestegen a.g.v. de indexering 2023 en met name het aandeel Loonkostensubsidie in de BUIG-uitkering 2024 valt hoger uit ten opzichte van 2023.	Voordeel	1.012

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Buig	Door met name de indexering van 2023 van circa 10% nemen de kosten toe en er is sprake van een lichte volume toename.	Nadeel	2.429
Gemeentelijk armoedebeleid	In 2022 is er energietoeslag uitbetaald.	Voordeel	4.857
Noodfonds energiearmoede	In 2022 is er vanuit het Noodfonds energiearmoede energietoeslag uitbetaald.	Voordeel	196
Baten			
Buig	De BUIG-uitkering 2024 is gestegen a.g.v. de indexering 2023 en met name het aandeel Loonkostensubsidie in de BUIG-uitkering 2024 valt hoger uit ten opzichte van 2022.	Voordeel	3.346
Mutatie reserve	In 2024 is er geen bedrag begroot voor de onttrekking uit het Noodfonds energiearmoede	Nadeel	196

6.3 Werk en activering

Werk en activering

Tot dit beleidsproduct behoren participatie en inburgering.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.3 WERK EN ACTIVERING	-17.321	-19.742	-19.220	-18.422	-17.870	-16.948
Baten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.3 WERK EN ACTIVERING	142	1.131	931	931	931	931

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Begeleide participatie	Vanuit het rijk daalt de algemene uitkering voor WSW de komende jaren. Omdat deze uitkering één op één doorbetaald wordt, dalen de lasten ook.	Voordeel	639
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	128
Baten			
Arbeidsparticipatie	In 2023 ontvangen wij incidentele middelen voor ESF-subsidies	Nadeel	200

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			

Begeleide participatie	De kosten van begeleide participatie stijgen. De middelen hiervoor van het Rijk worden één op één doorbetaald aan het Werkvoorzieningsschap.	Nadeel	152
Inburgering	De kosten voor Inburgering waren laag in 2022 omdat nadruk heeft gelegen op het huisvesten van statushouders. Het aanmelden van statushouders op inburgeringstrajecten vindt grotendeels plaats in 2023 en volgende jaren. De begroting is ongeveer gelijk aan die van 2023. De uitkering van het rijk en ook de kosten voor inburgering hangen samen met de taakstelling voor 2024. De taakstelling Huisvestingswet is voor 2024 nu nog niet bekend. De verwachting is wel dat de taakstelling in 2024 zal toenemen t.o.v 2023.	Nadeel	745
Arbeidsparticipatie	In 2022 waren de kosten van re-integratie laag. In 2022 had de basis op orde brengen prioriteit. Naar verwachting zullen de kosten stijgen in 2024.	Nadeel	620
Schuldhelpverlening (SHV)	Conform de BBV voorschriften worden de kosten van SHV verantwoord onder een ander taakveld. De kosten zijn ondergebracht bij het beleidsveld 6.3 Werk en activering. Voor 2023 moesten deze kosten ondergebracht worden bij Maatwerk Wmo.	Nadeel	381
Baten			
Inburgering	In 2022 was de specifieke uitkering voor Inburgering gelijk aan de kosten. De begroting van de specifieke uitkering voor Inburgering voor 2024 is voorlopig gelijk aan die van 2023. De uitkering voor 2024 hangt samen met de taakstelling voor 2024. Deze is nog niet bekend voor 2024.	Voordeel	809

6.4 Jeugd

Jeugd

Tot dit beleidsproduct behoren alle vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt.

Wat willen we bereiken?

Kansrijk opgroeien in het Land van Cuijk: een sterke basis voor de jeugd

In het Land van Cuijk willen wij dat alle kinderen zich gezond, kansrijk en veilig kunnen ontwikkelen naar hun eigen plek in onze maatschappij. Wij creëren met ál die mensen om een kind heen samen het opgroeiklimaat waarin een kind tot bloei kan komen ('it takes a village to raise a child'). Een opgroeiklimaat dat zich richt op een positieve gezondheid, veilige hechting, een sociaal netwerk, een veilige omgeving en het creëren van kansen. Alle kinderen kunnen hier hun talenten ontwikkelen, hun sociale contacten opdoen en van fantastisch onderwijs genieten. Dit alles vormt de sterke basis voor de jeugd als kansrijk begin van iedere levensloop en het vangnet in de welzijn- en zorgstructuur wanneer dat nodig is. Om dit te bereiken werken wij intensief samen met iedereen in de context van de jeugd aan onze gemeenschappelijke doelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Welzijn- en zorgstructuur: contextgericht, efficiënt en integraal samenwerken

- Begeleiding procesregisseurs voor samenwerking in kernteams onderwijs/kinderopvang, incl gezamenlijke deskundigheidsbevordering
- Doorlopende doorontwikkeling en monitoring CJG op scholen
- Monitoring jongerenwerk (oa op VO scholen)
- Monitoring Steunouders

Kwaliteit (toelichting)

Welzijn en zorgstructuur is contextgericht, efficiënt en integraal.

Tijd (toelichting)

Educatie: stimuleren van de groei van (gelijke) kansen en talent

Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE)

- Continuering kwaliteitsimpuls VVE met gezamenlijke kwaliteits- en locatieplannen VVE (kinderopvang en basisscholen samen)
- Continuering van inzet voor 100% bereik VVE, oa middels projecten 'Instapje' en 'Opstapje'
- Vergroten van de ouderbetrokkenheid met de kwaliteits- en locatieplannen
- Meer zicht op de resultaten van VVE via monitor en resultaatmetingen
- Continuering VVE voor peuters uit asielopvang. Monitoring toeleiding en bereik VVE voor nieuwkomers
- Taalstimulering thuis/school/KO
- Start uitvoering nieuw NT2 beleid/schakelklassen in PO
- Continueringhuidig aanbod taalstimulering (taalhuis, voorleesexpress, uitbreiding boekstart naar meerdere VVE locaties)
- Onderzoeken naar betere randvoorwaarden en toeleiding logopedie (en fysiotherapie) met het basisonderwijs en de kinderopvang
- Inclusiever onderwijs en KO
- Monitoring en continuering Passende Kinderopvang
- Monitoren deelname capaciteitsfinanciering, mogelijke uitbreiding naar andere scholen
- Monitoren afspraken over onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer
- Gezamenlijk (met scholen en samenwerkingsverbanden) een structuur opzetten en een inhoudelijke routekaart vormgeven voor inclusiever onderwijs Kansengelijkheid
- Opzetten systeem inzet op vergroten van kansengelijkheid
- Versterken schoolgebonden en buitenschools aanbod (cultuur, sport, ouderparticipatie etc), overzicht en toeleiding. We starten dit met een pilot bij basisschool de Regenboog.
- Doorlopende ontwikkellijnen
- Overdrachtsmomenten voor KOonderwijs, onderwijs-onderwijs en onderwijs-zorg
- Evalueren inzet op (dreigende) thuiszitters VO en mogelijke uitbreiding. Evaluatie van extra inzet op ziekteverzuim PO. Deelname en monitoring project 'Wel in Ontwikkeling'.
- Aansluiting arbeidsmarkt
- Continuering huidig aanbod

Kwaliteit (toelichting)

Betere beheersing van de Nederlandse taal. Meer kansen binnen het onderwijs (onderwijsvormen, begeleiding en aanbod), betere aansluiting op de arbeidsmarkt. Inclusiever: meer 'samen' (onderwijs, kinderopvang, vrijetijd) ongeacht verschillen.

Tijd (toelichting)

Talentontwikkeling en opgroeiklimaat

Ontmoeting faciliteren voor jongeren en ouders; netwerkvorming en jeugdaccommodaties

- Fysieke ruimte voor jongeren en ouders
- Faciliteren en verbeteren van (de toeleiding naar) het aanbod voor jeugd in de woonkernen
- Jeugd- en gezinsparticipatie in de woonkern/maatschappij
- Start MDT
- Jongerenparticipatie in de woonkern/maatschappij

Kwaliteit (toelichting)

Meer deelname aan sport- cultuur- vrijwilligerswerk en talentontwikkeling. Ouder- en jongerenparticipatie is vergroot.

Tijd (toelichting)

Preventief aanbod: laagdrempelige ondersteuning en problemen voorkomen

Opvoeding

- Overzicht en inzicht in het huidige aanbod van opvoedondersteuning en mogelijke hiaten (non profit)
- Intensivering/uitbreiding huidig aanbod opvoedondersteuning
- Leren over opvoeden voor iedereen
- Integrale samenwerking opvoedondersteuning in Kindcentra (KO en PO)
- Continuering bestaande projecten/interventies (scheidingsloket, stevig ouderschap etc)
- Mentale gezondheid
- Continuering en versteviging inzet op (vindplaatsen) mentale gezondheid (STORM, POH GGZ, jongerenwerk en CJG op school)
- Fysieke gezondheid
- Continuering inzet op fysieke gezondheid
- Terugdringen middelengebruik Geboortezorg

- Continuering Kansrijke Start en extra (inschattings)tijd voor verloskundigen
- Continuering en uitbreiding bestaande interventies/projecten (Nu niet zwanger, Voorzorg)

Kwaliteit (toelichting)

Ouders bieden een positieve opvoeding. Betere mentale gezondheid. Betere fysieke gezondheid.

Tijd (toelichting)

Specialistische jeugdhulp: deskundige, efficiënte en kwalitatieve jeugdhulp

Lokale inzet

- Onderzoek effectiviteit en kwaliteit jeugdhulp uitvoeren
- Continuering 'werken in de driehoek' (samenwerking aanbieders, ouders, CJG, andere partijen)
- Continuering poortwachter dyslexie
- Casusgerichte verbetering jongeren 18- 18+/bevorderen uitstroom zelfstandigheid 16-27
- Regionale transformatie
- Bevorderen intersectorale samenwerking en behandeling zware casuïstiek
- Verbeteren proces verblijfzorg
- Versterken aanbod gezinshuizen
- Versterken aanbod pleegzorg
- Inzet specifieke expertise en complexe casuïstiek
- Herijken zorglandschap

Kwaliteit (toelichting)

Minder jeugdigen zijn afhankelijk van jeugdhulp. Jeugdzorg is deskundig, efficiënt en kwalitatief.

Tijd (toelichting)

Veilig opgroeien: faciliteren van een veilige opgroeiomgeving

- Lokale samenwerking tussen zorgen veiligheidspartners verstevigen.
- Eerste stappen zetten in de richting van het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming, waarbij de visie Gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid en TOP 3 methodiek leidend zijn. Helderheid in welke vorm een zgn. veiligheidsteam bijdraagt aan deze werkwijze.
- Binnen gehele gemeente handelen in lijn met de meldcode Huiselijk Geweld en kindermishandeling.
- Veilige wijk-, school- en onlineomgeving vergroten

Kwaliteit (toelichting)

Veilige thuissituatie, veilige wijk- school- en online omgeving

Tijd (toelichting)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.4 JEUGD	-26.028	-31.594	-32.321	-31.956	-31.931	-30.059
Baten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.4 JEUGD	82	1.251	1.312	1.307	1.307	0

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
-----------	--------------	-----------------	--------

Lasten			
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	168
Overige projecten jeugdzorg	In 2023 wordt CJG op scholen grotendeels gedekt uit de NPO-middelen (beleidsveld 4.1). Vanaf 2024 wordt CJG op scholen structureel gedekt uit Kansrijk Opgroeien op beleidsveld 6.4	Nadeel	551
Kansrijk Opgroeien	In 2024 zijn er hogere lasten voor pilots in het kader van Kansrijk Opgroeien dan in 2023	Nadeel	473
Transformatiemiddelen Jeugd	In 2023 zijn er incidentele middelen benodigd voor het transformatiefonds Jeugd. Dit project vanuit Oss sluit in 2023.	Voordeel	452
Indexatie jeugdzorg	De indexering voor 2024 voor uitgaven op het gebied van jeugd is geraamd op € 900.000.	Nadeel	900
Jeugdhulp met verblijf	In de zomernota 2023 is er eenmalig budget beschikbaar gesteld voor dure excessieve casussen.	Voordeel	500
Reserve Maatwerkdienstverlening 18-	In 2023 wordt het budget voor Sterke Basis voor Jeugd gestort in de reserve Kansrijk Opgroeien. In 2024 is dit budget ingezet voor CJG op scholen.	Voordeel	496
Baten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden		

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Persoonsgebonden budget (PGB)	De tarieven zijn gestegen en er wordt een hoger aantal PGB cliënten verwacht.	Nadeel	300
Zorg in natura (ZIN)	De indexering van de tarieven in 2023 zorgt voor een toename van 1.200 en door de indexering van 2024 stijgen de kosten met een bedrag van 900	Nadeel	2.100
Jeugdvervoer	Met ingang van 2023 worden de kosten van het vervoer van jeugd in verband met jeugdzorg apart van het leerlingenvervoer verantwoord.	Nadeel	150
Kansrijk opgroeien	Door de pilots Kansrijk Opgroeien, van genezen naar voorkomen zijn de kosten toegenomen.	Nadeel	2.767
Cliëntondersteuning	Conform de BBV voorschriften zijn de kosten van de GGZ inloop en de inkoop OGGZ ondergebracht bij Cliëntondersteuning.	Nadeel	268
Baten			
Mutatie reserve	Er wordt een bedrag onttrokken aan de reserve Kansrijk opgroeien in 2024.	Voordeel	1.312

6.5 Maatschappelijke ondersteuning

Maatschappelijke ondersteuning

Tot dit beleidsproduct behoren voorzieningen en diensten, hulp en ondersteuning op maat gericht op zelfredzaamheid en participatie voor mensen met een fysieke en/of psychische beperking (Wmo).

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.5 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	-24.903	-25.625	-28.421	-28.434	-28.434	-28.434
Baten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.5 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	1.274	1.338	2.647	2.647	3.568	3.538

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	179
Hulp bij het huishouden	De voorlopige indexering 2024 van 6,90% veroorzaakt een stijging.	Nadeel	550
Individuele ondersteuning en dagbesteding	De voorlopige indexering 2024 van 4,75% veroorzaakt een stijging.	Nadeel	550
Reserve Geëscaleerde zorg 18+	De storting in de reserve geëscaleerde zorg is in 2024 lager omdat de bijdrage vanuit Oss voor werkagenda psychisch kwetsbaren in 2024 niet meer ontvangen wordt.	Voordeel	901
Baten			
Beschermd wonen	Voor de jaren 2021 tot en met 2023 heeft de gemeente een bedrag ontvangen uit de reserve Beschermd Wonen van de gemeente Oss ten behoeve van de werkagenda psychisch kwetsbaren.	Nadeel	901

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Hulp bij het huishouden	De indexering 2023 aangehouden ruim 5% en de voorlopige indexering 2024 van 6,90% veroorzaken een stijging van bijna € 900 in begroting 2024 t.o.v realisatie 2022. Restant bijna 400 is a.g.v. volume-ontwikkeling die met name in 2023 nog fors was t.o.v. geheel 2022 en die naar verwachting verder afvlakt.	Nadeel	1.288
Individuele ondersteuning en dagbesteding	De indexering 2023 van 5,99% en de voorlopige indexering 2024 van 4,75% veroorzaken een stijging van € 1.100. De stijging van de overige 100 is volume-ontwikkeling, op met name individuele ondersteuning, terwijl volume op dagbesteding zeer gering daalt.	Nadeel	1.200
GGZ zorg	Door een wijziging in de BBV voorschriften moeten de kosten van o.a. de inloopfunctie GGZ en de inkoop OGGZ verantwoord worden onder taakveld Toegang en eerstelijnsvoorzieningen, ingedeeld onder beleidsveld 6.4 Jeugd (Cliëntondersteuning).	Voordeel	145
Mutatie reserve	De storting in de reserve geëscaleerde zorg is in 2024 lager omdat de bijdrage vanuit Oss voor werkagenda psychisch kwetsbaren in 2024 niet meer ontvangen wordt.	Voordeel	906
Schuldhelpverlening	Conform de BBV voorschriften worden de kosten van Schuldhelpverlening verantwoord onder een ander taakveld. De kosten zijn ondergebracht bij het beleidsveld Werk en activering 6.3.	Voordeel	280
Baten			
Beschermd wonen	Voor de jaren 2021 t/m 2023 heeft de gemeente een bedrag ontvangen uit de reserve Oss Beschermd wonen.	Nadeel	906

6.6. Gezondheidszorg

Gezondheidszorg

Tot dit beleidsproduct behoren maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.6 GEZONDHEIDSZORG	-3.646	-3.553	-4.088	-4.074	-4.074	-4.074
Baten						
6. SOCIAAL DOMEIN						
6.6 GEZONDHEIDSZORG	237	0	0	0	0	0

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
GGD	De bijdrage aan gemeenschappelijke regeling GGD toegenomen.	Nadeel	521
Baten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden		

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
GGD	De bijdrage aan gemeenschappelijke regeling GGD is in 2024 € 709.000 hoger dan in 2022.	Nadeel	709

Preventieakkoord en Gezonde Leefstijl	De Spuk regelingen preventieakkoord en het onderdeel Gezonde Leefstijl van de Spuk Sportakkoord zijn komen te vervallen.	Voordeel	213
Baten			
Preventieakkoord en Gezonde Leefstijl	De Spuk regelingen Preventieakkoord en het onderdeel Gezonde Leefstijl van Sportakkoord zijn komen te vervallen.	Nadeel	213

6.7 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Gemeenschapsacc Grave West	450				De wijk Grave-West heeft aangegeven behoefte hebben aan een eigen wijkaccommodatie. Hiertoe heeft i.s.m. de wijkraad een onderzoek plaatsgevonden naar het geschikt maken van de voormalige GVV kantine als wijkaccommodatie. Om hierin te voorzien is een investering noodzakelijk.
Gemeenschapshuis Holthees	600				In Holthees is momenteel geen gemeenschapsaccommodatie. Samen met de gemeente Venray zijn gesprekken gestart om hier i.s.m. Venray alsnog in te voorzien.
Uitbreiding verduurzamen MFC De Agaath	50				In Sint Agatha is het café is gesloten. Om voor alle doelgroepen te kunnen voorzien in huisvesting in de gemeenschapsaccommodatie is de aanbouw van een serre noodzakelijk.

6.8 Verbonden partijen

Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant - bestuur

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

De Participatiewet vraagt om veranderingen en doet een beroep op het innovatief vermogen van gemeenten en SW-bedrijven. Het SW-bedrijf IBN moet deze herstructurering samen met de deelnemende gemeenten in de komende tijd vorm geven. De Participatiewet heeft als hoofddoelstelling het tot stand brengen van een wettelijke regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Omdat met de komst van de Participatiewet de voorgenomen bezuinigingen op de SW voor een belangrijk deel blijven bestaan, blijft het zaak om innovatieve oplossingen te zoeken in samenwerking tussen regiogemeenten en SW-bedrijf.

Eind 2023 wordt in overleg met de gemeenten bepaald hoe het kaderstellend beleid Wsw 2024 eruit moet zien. Dit wordt vastgelegd in de "Sociaal-economische afspraken Wsw 2024". De uitvoering van die afspraken wordt overeengekomen tussen het Werkvoorzieningschap en IBN. Over de realisatie van deze afspraken wordt apart gerapporteerd.

GGD Hart voor Brabant

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

Eind 2022 stelde het algemeen bestuur de beleidsvisie 2024-2027 vast. In het beleidsplan *Wij maken samen gezond gewoon* zijn de ambities uit de beleidsvisie verder uitgewerkt. In het beleidsplan staan, op vier pijlers, de ambities voor de jaren tot en met 2027. Deze vier pijlers zijn:

1. Voorkomen als het kan, beschermen als het moet.
2. Iedereen verschillend, allemaal gelijk.
3. Zelf, maar niet alleen.
4. Overall om ons heen, binnen en buiten.

Bij nieuwe ambities en doelen horen ook nieuwe indicatoren. In 2023 gaat de GGD deze samen met gemeenten opstellen. Deze indicatoren worden in de volgende begrotingen en in de jaarstukken opgenomen. De GGD wil indicatoren die meetbaar zijn en waarmee, als dat nodig is, kan worden bijgestuurd. Zo kunnen we samen de voortgang op onze doelen monitoren en onze inzet en bijdrage verantwoorden.

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

In Noordoost-Brabant is het regiotaxivervoer, naast een voorziening in het kader van de Wmo, ook een aanvulling op het reguliere openbaar vervoer. Deze vorm van deur-tot-deur vervoer vormt daarmee een vangnet, wanneer mogelijkheden voor openbaar vervoer ontbreken. Het OV-regiotaxivervoer was in 2022 in Noordoost-Brabant 7,9% van het totale

regiotaxivervoer. De regio's Hart van Brabant (HVB) en Noordoost-Brabant (RNOB) hebben de ambitie uitgesproken om samen met de provincie Noord-Brabant te bouwen aan gedeelde mobiliteit in Noordoost- en Midden-Brabant. Het is de ambitie om in 2027 één slim vervoersysteem te hebben met een passend vervoersaanbod voor alle reizigers. Iedereen die zelfstandig kan reizen, kan er gebruik van maken. In dit systeem zijn openbaar vervoer, buurtbus, regiotaxi, dorpsdeelauto en andere gedeelde vervoersvormen makkelijk toegankelijk en betaalbaar. Om dit te realiseren gaan overheden hun krachten bundelen. De komende jaren zal met vervoerders en vrijwilligers worden ingezet op innovatie en experimenten met als doel regio's en belangrijke voorzieningen bereikbaar te houden, zodat mensen kunnen blijven meedoen aan de samenleving.

Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

De samenleving en het zorglandschap in Nederland veranderen in snel tempo. Dé uitdaging voor de toekomst is om kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van (acute) zorg voor iedereen te garanderen, bij een toenemende vraag naar spoedzorg en een groter wordend tekort aan zorgmedewerkers. In september 2022 verscheen het Integraal Zorgakkoord (IZA), een samenwerkingsplan van VWS en een groot aantal zorgpartners, waarin zij afspraken vastlegden over het realiseren van meer passende, preventiegerichte, duurzame en gedigitaliseerde zorg in ons land. In vervolg daarop verscheen de Kamerbrief Beleidsagenda Toekomstbestendige Acute Zorg, waarin de minister van VWS een aantal acties presenteert die voortbouwen op de afspraken in het IZA, rondom de volgende drie kernpunten: Kwaliteit en toegankelijkheid van de zorg, Zorgcoördinatie en Samenwerking in de regio.

Bovengenoemde publicaties bevatten een aantal zaken die van direct belang zijn voor de ambulancesector zoals: acute zorg aan huis, ontwikkeling van zorgcoördinatie, bestrijden van personeelstekort, verbetering van (digitale) informatieoverdracht tussen ketenpartners en onderzoek naar innovatieve technologische en digitale oplossingen. Dit alles vereist de bereidheid van alle ketenpartners om intensief samen te werken, buiten de eigen kaders te denken en over drempels te stappen.

Een positieve constatering is dat de toekomstvisie van onze RAV, zoals vastgelegd in het Meerjarenplan 2022-2025, nog steeds aansluit bij de huidige landelijke ontwikkelingen rondom o.a. zorgdifferentiatie en zorgcoördinatie.

Met de invoering van het Kwaliteitsmodel Ambulancezorg 1.0 komt de focus op meerdere aspecten dan alleen tijdigheid te liggen. De RAV Brabant MWN streeft ernaar deze aspecten mee te nemen in haar begroting 2024, zodat een breed beeld ontstaat van de kwaliteit van geleverde zorg. Daar waar het kwaliteitsmodel niet afdoende dekkend is voor het meten van het realiseren van het eerder genoemde meerjarenbeleid van de RAV zullen aanvullende indicatoren worden meegenomen in de begroting. De verwachting is dat in 2024 de nieuwe urgentie-indeling is ingevoerd. Momenteel is de 15-minuten nog de basis voor het landelijk referentiekader voor spreiding en beschikbaarheid, dat elk jaar opnieuw bekeken en bijgesteld wordt als basis voor het budget voor de paraatheid. De verwachting is dat dit zo blijft. Omdat de invoering van de nieuwe urgentie-indeling en het kwaliteitsmodel 1.0 zullen leiden tot andere uitgangspunten is het belang om de begroting hierop aan te passen.

6.9 Beleidskaders

Regelgeving, beleidsstukken en verordeningen

Hierbij verwijzen wij naar de website van de gemeente Land van Cuijk: <https://www.gemeentelandvancuijk.nl/verordeningen>

6.10 Beleidsindicatoren

Werk en inkomen

Waarstaatjegemeente: Werk en inkomen

Jeugd en jeugdhulpverlening

Waarstaatjegemeente: Jeugd en jeugdhulpverlening

Gezondheid

Waarstaatjegemeente: Gezondheid

7. Milieu

Milieu

Dit programma gaat over de inzameling van afval, het aanleggen en onderhouden van riolen, duurzaamheid, duurzame energie, klimaatbestendigheid, natuur en landschap en milieubeheer.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
7. MILIEU						
7.1 RIOLERING	-7.613	-7.515	-7.247	-7.625	-7.888	-8.124
7.2 AFVAL	-10.435	-11.043	-10.091	-10.093	-10.093	-10.093
7.3 MILIEUBEHEER	-5.037	-9.860	-10.059	-9.356	-9.055	-9.054
Totaal 7. MILIEU	-23.084	-28.418	-27.398	-27.073	-27.036	-27.271
Baten						
7. MILIEU						
7.1 RIOLERING	10.802	10.424	10.897	11.358	11.661	11.917
7.2 AFVAL	13.796	13.475	13.697	13.697	13.697	13.697
7.3 MILIEUBEHEER	672	3.492	3.077	2.422	2.122	2.122
Totaal 7. MILIEU	25.270	27.391	27.671	27.478	27.480	27.736

7.1 Riolering

Riolering

Tot dit beleidsproduct behoren de zorg voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
7. MILIEU						
7.1	-7.613	-7.515	-7.247	-7.625	-7.888	-8.124
RIOLERING						
Baten						
7. MILIEU						
7.1	10.802	10.424	10.897	11.358	11.661	11.917
RIOLERING						

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Maaien sloten	De begrote kosten voor het maaien van de sloten worden vanaf 2024 verantwoord onder beleidsproduct 2.2 Openbaar groen	Voordeel	268
Baten			
Rioolheffing	Baten uit rioolheffing zijn bijgesteld o.b.v. realisatie 2022 en berekening kostendekkendheid begroting 2024.	Voordeel	653
Aanwending voorziening riolering	De aanwending uit de voorziening riolering is door de hogere baten uit rioolheffingen verlaagd	Nadeel	192

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
-----------	--------------	-----------------	--------

Lasten			
Dotatie voorziening riolering	Op basis van realisatie en kostendekkendheid is er in 2022 sprake geweest van een dotatie aan de voorziening riolering.	Voordeel	741
Onderbesteding uitbestede werkzaamheden	In het kader van de herindeling en het beheer op orde is men in 2022 terughoudend geweest met het uitbesteden van werkzaamheden.	Nadeel	309
Baten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden.		

7.2 Afval

Afval

Tot dit beleidsproduct behoren het inzamelen en laten verwerken of recycelen van huishoudelijk afval, en het heffen van afvalstoffenheffing voor deze dienstverlening.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
7. MILIEU						
7.2 AFVAL	-10.435	-11.043	-10.091	-10.093	-10.093	-10.093
Baten						
7. MILIEU						
7.2 AFVAL	13.796	13.475	13.697	13.697	13.697	13.697

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Attero	In 2023 heeft uitspraak plaatsgevonden inzake Attero in het nadeel van de gemeenten (last 2023), welke wordt gedekt (baat) uit de voorziening afvalinzameling. Deze last is er alleen voor 2023, vandaar een voordeel in 2024 tov 2023.	Voordeel	922
Reparaties glascontainers	In 2023 heeft zich een incidentele kostenpost voorgedaan voor de reparatie van glascontainers, welke wordt gedekt (baat) uit de voorziening.	Voordeel	160
Grondstoffenbeleidsplan	Op 2 februari 2023 heeft uw raad het raadsvoorstel Grondstoffenbeleidsplan vastgesteld. De uitvoeringskosten zijn voor 2023 hoger dan in 2024. In 2023 worden de kosten gedekt uit de voorziening afval en vanaf 2024 wordt het meegenomen in de tarief afvalstoffenheffing.	Voordeel	115
Indexatie	Door indexatie zijn de begrote kosten in 2024 hoger dan in 2023.	Nadeel	245
Baten			
Attero	In 2023 heeft uitspraak plaatsgevonden inzake Attero in het nadeel van de gemeenten (last 2023), welke wordt gedekt (baat) uit de voorziening afvalinzameling.	Nadeel	922
Reparaties glascontainers	In 2023 heeft zich een incidentele kostenpost voorgedaan voor de reparatie van glascontainers, welke wordt gedekt (baat) uit de voorziening.	Nadeel	160
Grondstoffenbeleidsplan	Op 2 februari 2023 heeft uw raad het raadsvoorstel Grondstoffenbeleidsplan vastgesteld. De uitvoeringskosten zijn voor 2023 hoger dan in 2024.	Nadeel	195

Verhoging afvalstoffenheffing en aanwending voorziening afval	Het uitgangspunt is om voor afval 100% kostendekkend te zijn. Bij de begroting 2023 is de kostendekkendheid 90%. Om voor 2024 100% kostendekkend te zijn zullen de afvalstoffenheffingen de komende 3 jaar geleidelijk worden verhoogd. Om dit geleidelijk te doen zal ook de voorziening afval aangewend worden.	Voordeel	1.510
---	---	----------	-------

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Dotatie voorziening afval	In 2022 hebben er diverse incidentele dotaties aan de voorziening afval plaatsgevonden zoals Opheffing GR afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel (€ 543.000), Attero (€ 453.000) en kostendekkendheid jaarrekening 2022.	Voordeel	1.559
Herschikking budget afval en indexatie	Door herschikking van het budget en indexatie zijn de begrote kosten 2024 hoger.	Nadeel	1.218
Baten			
Opheffing GR Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel	Betreft aandeel vermogen na opheffing van de GR Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel.	Nadeel	543
Attero	Op basis van het vonnis in 2021 in de zaak Attero hebben de gemeenten hun eerder betaalde claim terug ontvangen. Waar de CGM-gemeente deze in 2021 direct hebben gestort in de voorziening afval hebben de voormalige gemeente Boxmeer en Sint Anthonis dit geparkeerd op de balans. In 2022 zijn deze bedragen alsnog in de voorziening gestort.	Nadeel	453
Overige opbrengsten	Door verrekeningen uit oudere jaren en de goede oud papierprijs waren de overige opbrengsten 2022 hoger dan in 2024 wordt voorzien.	Nadeel	426
Verhoging afvalstoffenheffing	Het uitgangspunt is om voor afval 100% kostendekkend te zijn. Bij de begroting 2023 is de kostendekkendheid 90%. Om voor 2024 100% kostendekkend te zijn zullen de afvalstoffenheffingen de komende 3 jaar (2024-2026) geleidelijk worden verhoogd. Om dit geleidelijk te doen zal ook de voorziening afval aangewend worden.	Voordeel	1.510

7.3 Milieubeheer

Milieubeheer

Tot dit beleidsproduct behoren:

- A) gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu en het realiseren van een duurzame leefomgeving;
- B) gemeentelijke taken voor het faciliteren en stimuleren van duurzame en gezonde mobiliteit en bereikbaarheid van dorpen en voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

- A) Het voor de doelsoorten in stand houden en door ontwikkelen van de Ecologische Verbindingszones.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheer EVZ

Voor het beheer van nieuw aan te leggen ecologische verbindingzones is structureel geld nodig. Met de benodigde investeringen wordt rekening gehouden met het verkrijgen van 50% subsidie.

Kwaliteit (toelichting)

Door het uitvoeren van inrichtingsmaatregelen een bepaalde uitgangssituatie creëren die gunstig is voor de doelsoorten. Beheer van de EVZ's verloopt via vastgestelde en vast te stellen beheerplannen, waarin kwaliteitsdoeleinden zijn opgenomen.

Tijd (toelichting)

Het budget voor beheer is geregeld voor de periode 2024 t/m 2030.

Verborgten Raamvallei

Binnen het gebiedsproces Verborgten Raamvallei zijn kansrijke meekoppelkansen aanwezig met cofinanciering van het Waterschap en de provincie op het gebied van recreatie,

klimaatadaptatie en het zichtbaar maken van de cultuurhistorie. Voor het benutten van deze koppelkansen is de komende jaren structurele financiering noodzakelijk.

Kwaliteit (toelichting)

In samenwerking met de samenwerkingspartners van het gebiedsproces en waterschap worden de meekoppelkansen uitgewerkt tot uitvoeringsplannen.

Tijd (toelichting)

Meerjarig t/m 2027.

Natuurontwikkeling

Alleen met het beschermen, behouden en realiseren van ecologische verbindingzones (hiervoor is in de Begroting tot en met 2026 al geld opgenomen) doen we onvoldoende voor de natuur en daarmee voor een gezonde leefomgeving van onze inwoners. Daar waar zich kansen voordoen om nieuwe natuur te ontwikkelen (o.a. in samenhang met natuur inclusieve landbouw) is financiële ruimte nodig. De bestaande Reserves zijn hiervoor onvoldoende. In de Natuurvisie zal nadrukkelijk stilgestaan worden bij de kansen voor nieuwe natuur.

Kwaliteit (toelichting)

De kwaliteit van de investering in natuurontwikkeling wordt gemeten via de kernprestatie indicator biodiversiteit. Dit wordt uitgevoerd door Wageningen Universiteit en Research en via een nulmeting in 2023 en monitoring 2024 t/m 2030.

Tijd (toelichting)

De natuurvisie wordt vastgesteld voor de periode 2024 t/m 2030.

Subsidies, bijdragen en abonnementen

Budget is nodig in het kader van de harmonisatie van diverse bijdragen, subsidies en abonnementen nodig. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het Deltaplan Biodiversiteit, Geopark

Peelhorst en Maasvallei, Drinkable Rivers, Vereniging van Nederlandse Riviergemeenten maar ook om lokale 'groene' subsidies en abonnementen zoals de Nationale databank Flora en Fauna.

Kwaliteit (toelichting)

De harmonisatie van de subsidies, bijdragen en abonnementen levert op dat geen verschil meer bestaat in de toekenning tussen vergelijkbare organisaties en tevens gefilterd is op welke subsidies, bijdragen en toekenningen nog actueel bijdragen aan de doelen uit de natuurvisie.

Tijd (toelichting)

De harmonisatie geldt tot en met 2030. Dan zal tegelijk met de herijking van de natuurvisie opnieuw naar de subsidies, bijdragen en abonnementen gekeken worden om af te stemmen op de vanaf 2030 geldende natuurvisie.

Wat willen we bereiken?

A) In 2028 de hernieuwde UNESCO Status continueren

Door de nadruk op het mensdeel te leggen, zonder het biosfeer deel te vergeten wordt er een stevige basis gelegd voor de continuering voor de verlenging van de UNESCO status

Wat gaan we daarvoor doen?

UNESCO Perspectief

Beleid betreffende het Mensdeel van het UNESCO Maasheggen gebied in het perspectief welke in september 2023 in de raad komt vraagt om extra budget om de vervolg nominatie te behouden.

Kwaliteit (toelichting)

Uitvoering van beleid voor wat betreft het biosfeer gedeelte en het mensgedeelte .

Tijd (toelichting)

Meerjarig

Wat willen we bereiken?

A) Opstarten uitbreiding meetnetwerk Land van Cuijk 2. Subsidie voor verwijdering houtstookinstallatie of de aanschaf van filters

1. We willen in 2024 starten met het uitbreiden van het meetnetwerk luchtkwaliteit. Op dit moment vindt dat alleen plaats in de voormalige gemeente Sint Anthonis. We willen dit uitbreiden naar LvC en ook beter afspreken wat we met de resultaten doen. 2. We willen inwoners een duwtje in de goede richting geven door het beschikbaar stellen van een subsidie om de houtstookinstallatie permanent te verwijderen of een filter te laten installeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Schone luchtakkoord

uitvoeren uitvoeringsprogramma

Kwaliteit (toelichting)

1. Het doel is een representatief overzicht van de meetpunten in het Land van Cuijk te behalen. We meten extra op plekken waar "hotspots" zijn, zoals bv. wijken met veel houtstook, industrie of nabij intensieve verkeersstromen.
2. Starten in 2024, duur 3 jaren en jaarlijks evalueren hoeveel gebruik gemaakt wordt van de subsidie. Aanpassen indien nodig. Voldoende over communiceren in social media en lokale kranten.

Tijd (toelichting)

1. 2024 t/m 2030
2. 2024 t/m 2026 voor de subsidieregeling.

Wat willen we bereiken?

A) Samen werken we naar een klimaatbestendig Land van Cuijk door klimaatadaptief denken en handelen in alle praktische en beleidsmatige keuzes bij de inrichting van Land van Cuijk.

In 2027 hebben we als doel:

- Klimaatbestendigheid onderdeel maken van alle processen, plannen en visies van de gemeente en het waterschap;
- Klimaatbestendigheid leidend in ruimtelijke beleidskeuzes te laten zijn;
- De benodigde opgaven en ambities data-gedreven scherp te stellen;
- Overheden, inwoners, bedrijven en partners voelen zich verantwoordelijk voor het klimaatbestendiger maken van hun omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Klimaatadaptatie

uitvoeren programma Klimaatbestendig Land van Cuijk en subsidie groene daken en groene schoolpleinen

Kwaliteit (toelichting)

Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd door middel van een jaarverslag. Onderdeel hiervan is de verstrekte subsidies voor de groene daken en groene schoolpleinen.

Tijd (toelichting)

2024-2027

Wat willen we bereiken?

B) Faciliteren en stimuleren van duurzame en gezonde mobiliteit en bereikbaarheid van dorpen en voorzieningen.

- Veilige fietsverbinding in Grave. Een veiligere oostwest verbinding voor fietsers (scholieren en inwoners) over Graafsche Raam.
- Bereikbaarheid van dorpen en voorzieningen.
- Meer ruimte inzetten/inrichten die bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving

- Meer actieve mobiliteit, lopen en fietsen of gebruik van gedeeld vervoer (OV) en minder auto gebruik. (modelshift en fietsagenda)

De raad stelt het mobiliteitsplan en een uitvoeringsprogramma vast en bepaalt daarmee waarvoor en wanneer en hoeveel middelen en capaciteit ingezet wordt om deze doelen te bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Modelshift en Fietsagenda

- Stimuleren en faciliteren van actieve mobiliteit, fietsen of lopen
- We haken aan bij regionale en provinciale stimuleringsprogramma's, o.a. Sjees en Smartway-Z. Deze programma's richten zich op stimulering van ander gedrag van bewoners en werknemers in de gemeente, fietsen i.p.v. autorijden. Onderdeel van deze campagnes is de benadering van werkgevers, om gezond woon-werkverkeer te faciliteren en stimuleren.
- Naast kennis en gedragscampagnes zijn er ook aanpassingen en aanvullingen nodig op de faciliteiten voor fietsers. De regionale opgave en ook voor onze gemeente is te investeren in het aanleggen van bredere en toegankelijker (door)fietspaden en het aanpassen het van bestaande fietspaden.
- Hiervoor zijn middelen gereserveerd om in aanmerking te kunnen komen cofinanciering, vanuit regio, provincie of Rijk.
- Voor een optimale inzet van de gereserveerde middelen is een combinatie mogelijk met de inzet van middelen voor de projectoverstijgende voorzieningen/bereikbaarheid dorpen en voorzieningen

Kwaliteit (toelichting)

Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd door middel van een rapportage over de uitgevoerde acties en besteding van de middelen.

Belanghebbenden hebben op meerdere momenten inbreng kunnen leveren voor het opstellen van de visie. Conform de wens van de raad worden belanghebbenden op passende wijze betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van projecten uit het uitvoeringsprogramma.

Tijd (toelichting)

In december 2023 stelt de gemeenteraad de mobiliteitsvisie vast, in het eerste of tweede kwartaal stelt de gemeenteraad het uitvoeringsprogramma vast. Daarna wordt het programma gefaseerd uitgevoerd, afhankelijk van de beschikbare middelen, capaciteit en urgentie. De looptijd van de visie is tot 2040.

Meer ruimte voor gezonde en aantrekkelijke leef- en woonomgeving

- Bij het ontwerpen en inrichten van ruimtelijke gebiedsontwikkelingen en projecten (woningbouw, zorg, onderwijs, economie) wordt meer ruimte toebedeeld aan faciliteiten die gezonde mobiliteit en bewegen stimuleren. Langzaam verkeer voor snelverkeer, b.v. fietsstraten => meer ruimte voor groen en spelen.
- Stimuleren en faciliteren van deelvervoer => bijvoorbeeld meer gebruik i.p.v. bezit voor 2e of 3e auto (naast stimuleren fietsgebruik voor 'korte' ritten)

Kwaliteit (toelichting)

Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd door middel van een rapportage over de uitgevoerde acties en besteding van de middelen.

Belanghebbenden hebben op meerdere momenten inbreng kunnen leveren voor het opstellen van de visie. Conform de wens van de raad worden belanghebbenden op passende wijze betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van projecten uit het uitvoeringsprogramma.

Tijd (toelichting)

In december 2023 stelt de gemeenteraad de mobiliteitsvisie vast, in het eerste of tweede kwartaal stelt de gemeenteraad het uitvoeringsprogramma vast. Daarna wordt het programma gefaseerd uitgevoerd, afhankelijk van de beschikbare middelen, capaciteit en urgentie. De looptijd van de visie is tot 2040.

Bereikbaarheid dorpen en voorzieningen

- Tussen dorpen en voorzieningen en dorpen onderling, zijn aanpassingen aan de bestaande infrastructuur nodig om de bereikbaarheid te verbeteren. O.a. (snel)doorfietsroutes en veilige en comfortabele fietspaden.
- Ontwikkelen en realiseren van voorzieningen, inclusief nieuwe vormen van deelvervoer en gedeeld vervoer, die de bereikbaarheid en gebruik van openbaar vervoer (OV) en aansluiting op de hoofdlijnen van het OV verbeteren.
- Als gevolg van cumulatie van mobiliteitseffecten van ruimtelijke gebiedsontwikkelingen en -projecten, bovenop de autonome groei, neemt de intensiteit op een aantal toegangswegen zodanig toe dat dit plaatselijk tot congestie leidt. Hiervoor zijn projectoverstijgende (bovenwijkse) oplossingen nodig. B.v. aanpassingen aan verbindingswegen, ontsluitingswegen, rotondes etc.. Dit zijn kostbare aanpassingen die de gemeente niet alleen kan bekostigen. In de kadernota

zijn hiervoor eigen middelen gereserveerd. Dat is één van de voorwaarden om in aanmerking te kunnen komen voor cofinanciering vanuit de provincie en/of het rijk.

- Voor een optimale inzet van de gereserveerde middelen is een combinatie mogelijk met de inzet van middelen voor de modelshift/fietsagenda

Kwaliteit (toelichting)

Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd door middel van een rapportage over de uitgevoerde acties en besteding van de middelen.

Belanghebbenden hebben op meerdere momenten inbreng kunnen leveren voor het opstellen van de visie. Conform de wens van de raad worden belanghebbenden op passende wijze betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van projecten uit het uitvoeringsprogramma.

Tijd (toelichting)

In december 2023 stelt de gemeenteraad de mobiliteitsvisie vast, in het eerste of tweede kwartaal stelt de gemeenteraad het uitvoeringsprogramma vast. Daarna wordt het programma gefaseerd uitgevoerd, afhankelijk van de beschikbare middelen, capaciteit en urgentie. De looptijd van de visie is tot 2040.

Aanpassen Stoofbrug Grave

Voor het aanpassen van de Stoofbrug zijn als gevolg van kostenstijgingen extra middelen nodig voor de uitvoering

Kwaliteit (toelichting)

De aanpassingen worden volgens bestek uitgevoerd, daarmee voldoet de verbinding na realisatie aan de eisen. Toezicht op uitvoering bewaakt de kwaliteit.

Tijd (toelichting)

2024 - 2025 voorbereiding, 2025 - 2026 uitvoering.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
7. MILIEU						
7.3 MILIEUBEHEER	-5.037	-9.860	-10.059	-9.356	-9.055	-9.054
Baten						
7. MILIEU						
7.3 MILIEUBEHEER	672	3.492	3.077	2.422	2.122	2.122

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Omgevingsdienst	De kosten voor de Omgevingsdienst Brabant Noord Oost stijgen.	Nadeel	670
Diverse subsidies	Het budget voor subsidies in 2024 is t.o.v. 2023 lager (zie ook baten). De subsidie voor groenblauwe schoolpleinen (2018-2023) en procesgelden klimaatbestendig LvC worden in 2023 afgerond. De subsidie sanering verkeerslawaaai, impulsregeling klimaatadaptatie en klimaat en energie (CDOKE gelden) lopen door in 2024. Bij de jaarrekening 2023 worden de saldi overgenomen in 2024.	Voordeel	170
Duurzaamheid en Warmte transitie	Voor deze onderwerpen is een planning 2022-2023 opgesteld (deels t.l.v. reserves). Voor 2024 worden deze nog opgesteld.	Voordeel	610
Klimaatbestendig LvC (klimaatneutraal)	Voor het programma Klimaatbestendig Land van Cuijk is een nieuw programma opgesteld 2024 - 2027. Het vorige programma werd verantwoord onder programma 8.	Nadeel	185
Luchtkwaliteit	Er is een hoger bedrag begroot t.b.v. uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit. Met dit thema is in 2023 gestart (visievorming) en vanaf 2024 is er een uitvoeringsbudget.	Nadeel	100
Baten			
Diverse subsidies	De begrote subsidies zijn lager, zie ook lasten.	Nadeel	170
Onttrekking reserves	De onttrekking voor de plannen duurzaamheid en warmte is in 2024 nog niet geraamd, zie ook lasten.	Nadeel	250

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
-----------	--------------	-----------------	--------

Lasten			
OBDN	De kosten voor de Omgevingsdienst Brabant Noord Oost stijgen.	Nadeel	1.460
Diverse subsidies	De begrote subsidies zijn lager, zie ook baten.	Nadeel	2.630
Duurzaamheid	Voor de opgave duurzaamheid is in 2022 een 'overgang-uitvoeringsprogramma 2022 en 2023' opgesteld en door uw raad vastgesteld (totale uitgaven € 347.200, dekking uit regulier budget en reserve duurzaamheid). In 2022 is € 84.000 uitgegeven. Vanaf 2024 is alleen structurele budget voor duurzaamheid in de begroting opgenomen.	Nadeel	95
Warmte transitie	Van het bedrag dat de vijf voormalige gemeenten ontvingen voor warmtetransitie is een reserve gevormd van € 974.000. Deze reserve is ter dekking van de jaarlijkse uitgaven, die kunnen fluctueren. In 2022 is € 52.000 uitgegeven. In 2024 is € 320.000 geraamd.	Nadeel	270
Luchtkwaliteit	Vanaf 2023 is gestart met het thema luchtkwaliteit, o.a. is het schone lucht akkoord getekend. Vanaf 2024 is er een uitvoeringsbudget van € 125.000 beschikbaar. In 2022 zijn geen uitgaven gedaan.	Nadeel	125
Klimaatbestendig LVC (klimaatneutraal)	Voor het programma Klimaatbestendig Land van Cuijk is een nieuw programma opgesteld 2024 - 2027. Het vorige programma werd verantwoord onder programma 8.	Nadeel	185
Energietransitie	Voor dit thema is vanaf 2023 een structureel budget opgenomen, in 2022 werden geen uitgaven gedaan. Dit budget heeft als doel o.a. onderzoek naar grootschalige opwek van energie, en opstellen van wijkuitvoeringsplannen.	Nadeel	250
Baten			
Diverse subsidies	Tot 2030 zijn diverse subsidies (CDOKE gelden) geraamd door de Rijksoverheid, vanaf 2024 worden deze in de raming meerjarig opgenomen.	Voordeel	2.630
Subsidie varkenshouderijen	In 2022 is t.l.v de subsidie varkenshouderijen uitgegeven.	Nadeel	260

7.4 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Koppelkansen gebiedsproces Verborgen Raamvallei	100	100	100	100	Binnen het gebiedsproces Verborgen Raamvallei zijn kansrijke meekoppelkansen aanwezig met cofinanciering van het waterschap en de provincie op het gebied van recreatie, klimaatadaptatie en het zichtbaar maken van de cultuurhistorie. Voor het benutten van deze koppelkansen is de komende jaren structurele financiering noodzakelijk.
Natuurontwikkeling	600				Alleen met het beschermen, behouden en realiseren van ecologische verbindingzones (hiervoor is in de Begroting tot en met 2026 al geld opgenomen) doen we onvoldoende voor de natuur en daarmee voor een gezonde leefomgeving van onze inwoners. Daar waar zich kansen voor doen om nieuwe natuur te ontwikkelen (o.a. in samenhang met natuur inclusieve landbouw) is financiële ruimte nodig. De bestaande Reserves zijn hiervoor onvoldoende. In de Natuurvisie zal nadrukkelijk stilgestaan worden bij de kansen voor nieuwe natuur.
Aanpassen Stoofbrug Grave	290				Voor het aanpassen van de Stoofbrug zijn als gevolg van kostenstijgingen extra middelen nodig voor de uitvoering
Uitvoeringsprogramma bij Mobiliteitsplan	3.000	7.000	7.000	7.000	Bij de realisatie van nieuwe ruimtelijke gebiedsontwikkelingen en projecten (woningbouw, zorg, onderwijs, economie) worden als onderdeel van deze projecten mobiliteitsvoorzieningen gerealiseerd in en direct gerelateerd aan deze projecten. Voor de aanpassingen aan, of aanvullingen op, bestaande infrastructuur en voorzieningen die projectoverstijgend nodig zijn om de cumulatie van de mobiliteitseffecten van al deze projecten te faciliteren en te realiseren (aanpassingen aan b.v. verbindingswegen, ontsluitingswegen en rotondes etc. zijn middelen nodig. In de kadernota zijn hiervoor deze middelen opgenomen, daarmee voldoen we ook aan de voorwaarde, eigen middelen zijn gereserveerd, om in aanmerking te kunnen komen voor cofinanciering vanuit de provincie en/of het rijk. Voor een optimale inzet van deze middelen is een combinatie mogelijk met de inzet van middelen voor de projectoverstijgende middelen, genoemd onder 12. * ontschotten.
Uitvoeringsprogramma bij Mobiliteitsplan	3.000	5.000	5.000	5.000	Een van de ambities voor de mobiliteitstransitie is modelshift. Daarbij is het streven het fietsgebruik en OV gebruik te stimuleren als alternatief voor autogebruik. Vanuit de provincie Noord-Brabant

					worden stimuleringsprogramma's opgezet. O.a. Sjees en Smartway-Z. Deze programma's richten zich op stimulering van ander gedrag van bewoners en werknemers in de gemeente, fietsen i.p.v. autorijden. Onderdeel van deze campagnes is de benadering van werkgevers. Naast kennis en gedragscampagnes zijn er ook aanpassingen en aanvullingen nodig op de faciliteiten voor fietsers, meer deelfietsen, oplaadpunten, collectief vervoer. De regionale opgave en zo ook voor onze gemeente is te investeren in het aanleggen van bredere en toegankelijke (door)fietspaden en het aanpassen het van bestaande fietspaden. Ook hier geldt reservering van eigen middelen als een van de voorwaarden voor cofinanciering vanuit provinciale of rijksmiddelen. Om die reden zijn deze middelen in de kadernota opgenomen. Voor een optimale inzet van deze middelen is een combinatie mogelijk met de inzet van middelen voor de projectoverstijgende middelen, genoemd onder 11. * ontschotten
Budgetneutraal					
Riolering	13.890	11.155	9.512	5.382	Investerings conform vastgestelde gemeentelijke rioleringsplannen. Dekking t.l.v. van de riolering.

7.5 Verbonden partijen

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

Bijzondere ontwikkelingen en beleidsvoornemens

Het werkveld van het ODBN kenmerkt zich door veranderingen die de afgelopen jaren alleen maar in omvang en frequentie zijn toegenomen. Jurisprudentie, beleidswijzigingen en uitstel van wetgeving maken het voor ODBN-medewerkers en deelnemers lastig om exact te bepalen wat er in 2024 gaat gebeuren. Op dit moment is de verwachting dat de Omgevingswet per 1-1-2024 in werking treedt waardoor 2024 het eerste jaar wordt waarin we gaan werken onder deze nieuwe wetgeving. Op dat moment zal ook blijken of de systemen en de betreffende organisaties klaar zijn voor deze wijziging. Verwacht wordt dat dit nog tot de nodige uitdagingen gaat leiden. Ook onze omgeving, burgers en bedrijven, zullen met deze nieuwe wetgeving aan de slag gaan. De maatschappelijke dossiers; de Wet natuurbescherming (soorten en gebieden), stikstof, energie, water en bodem zullen van grote invloed zijn op het werk in 2024. Het zijn tijden met veel dynamiek. Dat betekent voor de ODBN-medewerkers dat ze flexibel moeten zijn, maar ook veel veerkracht moeten tonen. Anderzijds mogen ze meewerken aan grote transitie die op ons afkomen waarin de uitvoering een steeds belangrijkere stem krijgt. Immers zonder uitvoering geen beleidseffecten. Naast de uitvoering van beleid is het ODBN steeds beter in staat om invulling te geven aan de rol van signaleren en agenderen van zaken waar we in de praktijk tegenaan lopen. Deze veranderingen betekenen dat het ODBN voortdurend met de deelnemers in gesprek moet zijn om hier goed mee om te gaan. Op het gebied van financiën is het voor de ODBN lastig om een voorspelling te doen voor 2024. De hoge inflatie en de hogere loonkosten als gevolg van een nieuwe cao betekenen hogere kosten. Deze zijn nauwelijks beïnvloedbaar. Het ODBN de afgelopen jaren de kostenstijging weten te beperken tot de gevolgen van autonome ontwikkelingen. De insteek is om de komende jaren de kostenstijging te blijven beperken tot autonome ontwikkelingen. Daarnaast blijft het ODBN werken aan efficiëntere en effectievere methoden. De inzet van informatiegestuurd werken (IGW) en de robotisering van administratieve processen gaan daarbij helpen.

7.6 Beleidskaders

Regelgeving, beleidsstukken en verordeningen

Hierbij verwijzen wij naar de website van de gemeente Land van Cuijk:
<https://www.gemeentelandvancuijk.nl/verordeningen>

7.7 Beleidsindicatoren

Energietransitie

Waarstaatjegemeente: Energietransitie

Duurzame leefomgeving

Waarstaatjegemeente: Duurzame leefomgeving

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Dit programma omvat de ruimtelijke beleidsontwikkeling. Hierbij moet worden gedacht aan ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen en beleidsontwikkeling op het gebied van wonen, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Daarnaast maken ook de grondexploitatie, de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet en vergunningverlening, de Transitie van het Landelijk Gebied én toezicht en handhaving (VTH) deel uit van dit programma.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
8. VHROSV						
8.1 RUIMTELIJKE ORDENING	-4.759	-10.401	-4.885	-4.719	-4.567	-4.466
8.2 BOUWEN EN WONEN	-30.560	-10.816	-9.549	-9.501	-9.426	-9.426
Totaal 8. VHROSV	-35.319	-21.216	-14.435	-14.220	-13.993	-13.891
Baten						
8. VHROSV						
8.1 RUIMTELIJKE ORDENING	2.768	5.530	694	694	694	694
8.2 BOUWEN EN WONEN	28.146	9.731	8.169	8.169	8.169	8.169
Totaal 8. VHROSV	30.914	15.261	8.864	8.864	8.864	8.864

8.1 Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening

Tot dit beleidsproduct behoren ruimtelijke ordening, bestemmingsplannen en faciliterend grondbeleid.

Wat willen we bereiken?

Opgave Werken aan een vitaal landelijk gebied

De gemeenteraad heeft besloten in te zetten op de opgave “Werken aan een vitaal landelijk gebied”. Transitie van de landbouw is een van de pijlers van deze opgave.

Uitwerking van visie Landelijk gebied in concrete programma's ; Verbeteren en ondersteunen ondernemers in het buitengebied ; Aanjagen innovaties en experimenten; Opbouwen dataset.

We geven hier richting aan door opgave gericht te werken, door het zoeken naar synergie, meekoppelkansen en het verbinden van activiteiten en ontwikkelingen op het gebied van natuur, landbouw en klimaat, die zowel binnen als buiten het gemeentehuis plaatsvinden. We werken de visie Vitaal Landelijk gebied verder uit in programma's voor duurzaamheid, natuur en landbouw. We jagen ontwikkelingen, innovaties en experimenten aan. We optimaliseren de dienstverlening aan ondernemers in het buitengebied. Om richting te geven aan de gewenste ontwikkelingen in het landelijk gebied is het van belang om te weten waar we nu staan (o-meting). Hiervoor is al veel data aanwezig, die openbaar en vrij toegankelijk is. Andere data moeten we mogelijk zelf verzamelen (meten). Voor een compleet beeld van de huidige staat van de natuur, de kwaliteit van onze lucht en bodem en het aantal bedrijven, dieren en verwachte ontwikkelingen in de landbouw, is het van belang om al deze data goed te duiden en te analyseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Transitie van het landelijk gebied

De transitie van het landelijk gebied is één van de prioritaire opgaven voor de gemeente. In 2023 wordt een visie vitaal landelijk gebied Land van Cuijk opgesteld. De provincie werkt op dit moment de doelen uit het Nationaal Programma Landelijk gebied (NPLG) uit in een Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG). Voor de realisatie van doelstelling uit de visie en het richtinggevend beleidskader van rijk en provincie is aanvullend budget nodig. Om richting te kunnen geven aan de gewenste ontwikkelingen in het landelijk gebied is het van belang om te weten waar we nu staan. Hiervoor is al veel data aanwezig, die openbaar en vrij toegankelijk is. Andere data moeten we mogelijk zelf verzamelen. Voor een compleet beeld van de huidige staat van de natuur, de kwaliteit van onze lucht en bodem en het aantal bedrijven, dieren en verwachte ontwikkelingen in de landbouw, is het van belang om al deze data goed te duiden en te analyseren. De expertise hiervoor hebben we op dit moment niet zelf in huis.

Kwaliteit (toelichting)

Programma's zijn vastgesteld door het college. Een basis dataset (inclusief een voorstel voor onderhoud en beheer)

Tijd (toelichting)

De programma's zijn halverwege 2024 opgesteld. Dataset eind 2024

Wat willen we bereiken?

Transitie Landbouw

Transitie van de landbouw is een van de pijlers van de Opgave "Werken aan een Vitaal Landelijk Gebied".

Er zijn verstrekkende ontwikkelingen gaande rond de transitie in de landbouw. De gemeente wil zich hierbij sterk positioneren.

De gemeente dient zich voor te bereiden op en dient mee te gaan in de ontwikkelingen rond de transitie in de landbouw. De wijze waarop wordt de komende jaren verder uitgewerkt / ingevuld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ambities en uitvoeringskracht van de gemeente bepalen en hier vervolgens invulling aan geven.

Transitie van de landbouw is een van de pijlers van de Opgave "Werken aan een Vitaal Landelijk Gebied".

Kwaliteit (toelichting)

1. Opstellen programma voor de landbouw.
2. Uitvoering geven aan programmadoelen.

Tijd (toelichting)

1. 1e kwartaal 2024
2. 2024 e.v.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
8. VHROSV						
8.1	-4.759	-10.401	-4.885	-4.719	-4.567	-4.466
RUIMTELIJKE						
ORDENING						
Baten						
8. VHROSV						
8.1	2.768	5.530	694	694	694	694
RUIMTELIJKE						
ORDENING						

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Personeelslasten	De personeelslasten zijn hoger als gevolg van CAO-ontwikkelingen.	Nadeel	250
Transitie landelijk gebied	Vanaf 2024 zijn structurele middelen opgenomen voor transitie landelijk gebied.	Nadeel	750
Mutaties voorziening	In 2023 is de storting in de voorziening geraamd, op basis van een bijdrage voor Ruimte voor Ruimte kavels van voormalig gemeente Sint Anthonis. Dit wordt tevens bij de baten toegelicht.	Voordeel	730
Mutatie reserve	In 2023 is op basis van een correctie in de jaarrekening 2022 een bijdrage t.b.v. de bouwvolumebijdrage geraamd t.l.v. de reserve.	Voordeel	130
Diverse projecten voormalig FUP SA	Het uitvoeringsplan van voormalig Sint Anthonis is in 2023 begroot. Tegenover deze uitgaven staat een onttrekking uit de reserve FUP.	Voordeel	420
Woonvisie en huisvestingsverordening	In 2023 wordt de woonvisie en de huisvestingsverordening opgesteld, daarvoor is incidenteel budget beschikbaar.	Voordeel	125
Meerjarenvisie natuur en bomenbeleidsplan	Voor het opstellen van de meerjarenvisie natuur en het bomenbeleidsplan is in 2023 incidenteel budget beschikbaar.	Voordeel	275
Subsidies aanpassingen woningen (energiezuinig)	In 2023 is subsidie ontvangen om in te zetten voor reductie energieverbruik, maatregelen aan huizen om energiearmoede tegen te gaan en isolatieprogramma's voor particuliere woningen. De subsidies worden geraamd in het jaar waarin ze worden ontvangen. Zie ook toelichting baten.	Voordeel	1.900

Omgevingswet	Per 1-1-2024 treedt de omgevingswet in werking. Naast een budget voor implementatie (incidenteel 2023 € 1.098.000), is er een structureel budget voor het opstellen van de omgevingsvisie (2023 € 255.000 - 2024 € 30.000).	Voordeel	1.320
Gebiedsprocessen	In 2023 zijn de gebiedsprocessen in Sint Anthonis geraamd. Deze worden gedekt door subsidies en de voorziening ruimtelijke kwaliteit Sint Anthonis. Dit wordt tevens bij de baten toegelicht.	Voordeel	880
Faciliterend grondbeleid	Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in bezit en voert niet zelf de grondexploitatie, dit doet een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden verhaald op de private partij. De raming voor deze kosten is in de begroting 2024 € 750.000 lager dan geraamd in 2023. De raming wordt gedurende het jaar bijgesteld indien er de lasten hoger zijn. Tegenover deze lasten staan ook baten.	Voordeel	750
Baten			
Natuur en landschap	In 2023 is een ontvangst uit voormalig Sint Anthonis geraamd in de exploitatie, bijdrage vanuit Ruimte voor Ruimte Kavels. Deze inkomst is incidenteel.	Nadeel	1.000
Volkshuisvesting	In 2023 is incidenteel een subsidie beschikbaar t.b.v. versnelling woningbouw	Nadeel	143
Diverse subsidies	In 2023 is subsidie ontvangen om in te zetten voor reductie energieverbruik, maatregelen aan huizen om energiearmoede tegen te gaan en isolatieprogramma's voor particuliere woningen. De subsidies worden geraamd in het jaar waarin ze worden ontvangen. Zie ook toelichting lasten.	Nadeel	1.903
Gebiedsprocessen	In 2023 zijn de gebiedsprocessen in Sint Anthonis geraamd. Deze worden gedekt door subsidies en de voorziening ruimtelijke kwaliteit Sint Anthonis. Dit wordt tevens bij de lasten toegelicht.	Nadeel	880
Mutatie reserve	Bij de budgetoverheveling 2022 wordt een beschikking gedaan uit de algemene reserve in 2023.	Nadeel	926

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Volkshuisvesting	De raming in 2024 is hoger, a.g.v. raming uitvoeringsprogramma dan de lasten in 2022.	Nadeel	120
Baten			
Mutaties reserve ruimtelijke ordening	De werkelijke inkomsten (bijdragen vanuit Anterieure Overeenkomsten voor opstellen bestemmingsplannen) zijn variabel en worden op basis van werkelijke inkomsten geraamd. In 2024 is de raming nihil.	Nadeel	410
Natuur en landschapsbeleid	De werkelijke inkomsten voor landschapsinpassing vanuit Anterieure Overeenkomsten worden geraamd op basis van de werkelijke inkomsten.	Nadeel	330
Faciliterend grondbeleid	In 2022 was de werkelijke inkomst € 1.000.000, de raming in 2024 is € 200.000	Nadeel	800
Klimaatbestendig Lvc	Het programma Klimaatbestendig Land van Cuijk liep tot 31-12-2022, met het jaar 2023 als overgangsjaar. Het nieuwe programma 2024 - 2027 is onderdeel van Programma 7.	Nadeel	340

8.2 Bouwen en wonen

Bouwen en wonen

Tot dit beleidsproduct behoren de grondexploitatie (niet bedrijventerreinen), volkshuisvesting en wonen.

Wat willen we bereiken?

Eigendommen verduurzamen

Deze routekaart moet, door te investeren in verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed, leiden tot een verduurzaamde vastgoedportefeuille in 2030.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed bouwkundig

Deze routekaart moet, door te investeren in verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed, leiden tot een verduurzaamde vastgoedportefeuille. We willen dit versneld gaan doen en in 2030 ons eigen vastgoed klaar hebben voor de toekomst. Dit betreft de investeringen op bouwkundig vlak.

Kwaliteit (toelichting)

Er wordt gewerkt aan een routekaart, om te komen tot een goede prioritering van te verduurzamen maatschappelijk vastgoed. Deze routekaart wordt vervolgens vertaald in een uitvoeringsplanning.

Tijd (toelichting)

2024-2030

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed installaties

De routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed (wordt later dit jaar aan u gepresenteerd) moet, door extra te investeren in verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed, leiden tot een verduurzaamde vastgoedportefeuille. Dit willen we versneld richting 2030 gaan doen. Dit betreft de investeringen voor verduurzaming in installaties.

Kwaliteit (toelichting)

Er wordt gewerkt aan een routekaart, om te komen tot een goede prioritering van te verduurzamen maatschappelijk vastgoed. Deze routekaart wordt vervolgens vertaald in een uitvoeringsplanning.

Tijd (toelichting)

2024-2030

Wat willen we bereiken?

Goed onderhouden van het gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed. Enerzijds om maatschappelijke meerwaarde te creëren (tevreden gebruikers en huurders), anderzijds om kapitaalvernietiging te voorkomen en om duurzaam te kunnen investeren in de toekomst

Met dit beheerplan wordt de kwaliteit van de gemeentelijke gebouwen bewaakt en worden de kosten die nodig zijn om het gemeentelijk vastgoed in conditie te houden inzichtelijk gemaakt. Om de waarde van het gemeentelijk vastgoed te behouden voor de toekomst en het gebruik te kunnen garanderen/continueren (maatschappelijke meerwaarde) is het van belang het vastgoed goed en duurzaam te onderhouden en te beheren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheerplan Vastgoed

Om de waarde van het gemeentelijk vastgoed te behouden voor de toekomst en het gebruik te kunnen garanderen/continueren (maatschappelijke meerwaarde) is het van belang het vastgoed goed en duurzaam te onderhouden en te beheren. Zonder goed beheer en onderhoud van ons vastgoed is het bovendien onverantwoord om te investeren in extra duurzaamheidsmaatregelen. Met dit beheerplan wordt de kwaliteit van de gemeentelijke gebouwen bewaakt en worden de kosten die nodig zijn om het gemeentelijk vastgoed in conditie te houden inzichtelijk gemaakt.

Er dient jaarlijks rekening gehouden te worden met € 1.000.000,- aan investeringen (o.a. vervanging van daken). Bij nieuwe noodzakelijke investeringen worden eventuele verduurzamingsmaatregelen altijd meegenomen.

Er dient rekening gehouden te worden met een bedrag van € 3.100.000 in de begroting van 2024 en verder. In de voormalige gemeenten was er niet altijd even voldoende inzicht in de

onderhoudsstaat van het vastgoed, vandaar dat er momenteel 'slechts' € 1.900.000 beschikbaar is. Dit is te weinig om het huidige vastgoed goed te kunnen beheren en onderhouden, dit maakt dat er jaarlijks € 1.200.000 extra gereserveerd moet worden.

Kwaliteit (toelichting)

De meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's), worden vertaald naar jaarplannen. Met deze jaarplannen wordt inzichtelijk wat er komend jaar bij welke panden moet gebeuren.

Tijd (toelichting)

De jaarplanning gaat over het jaar 2024

Wat willen we bereiken?

Vitale woningmarkt en kansen voor iedereen

We willen een aantrekkelijke gemeente zijn met een kwalitatief goed woonklimaat. Dat betekent dat we kijken naar waar we woningen kunnen bouwen, en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente Land van Cuijk behouden en versterken.

Wat willen we bereiken?

Vitale woningmarkt en kansen voor iedereen!

- We werken aan het bouwen van woningen voor iedereen in Land van Cuijk.
- We werken aan het verbeteren van de leefbaarheid van Land van Cuijk voor huidige en nieuwe inwoners.
- We werken aan Land van Cuijk voor alle inwoners vanuit het perspectief van de woonvisie (vaststelling begin 2024).

De woningbehoefte is, ook in de gemeente Land van Cuijk hoog, net als bijna overal in Nederland. Dit is één van de redenen waarom uw raad in 2022 heeft besloten om in twee bestuursperiodes de woningvoorraad te laten groeien met ongeveer 10% (+4.000). We focussen op de in gang gezette projecten en de grotere bouwplannen, maar er is ook ruimte voor nieuwe initiatieven die een bijdrage leveren aan het wegwerken van het kwantitatieve en kwalitatieve tekort. Deze verbinden we ook met andere opgaven zoals mobiliteit, natuur en energie. Daarbij is het wel van belang dat de formatie daarvoor op orde is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Vitale woningmarkt en kansen voor iedereen!

We gaan op basis van de woonvisie (die we opstellen met input van inwoners en overige stakeholders) een goed werkende en adaptieve instrumenten-koffer ontwikkelen met ruimte voor bijzondere woonvormen (waaronder meer-generatiewoningen) en beleidskaders die kansen biedt om betaalbaarder te kunnen wonen. Overwogen wordt een huisvestingsverordening te introduceren. Deze kan regels stellen voor huur- en koopwoningen in geval van onttrekking, samenvoeging en splitsing van woonruimten en bij omzetting van zelfstandige naar onzelfstandige woonruimten. Ook gaan we kijken naar instrumenten die de betaalbaarheid van woningen vergroot. Denk aan het stimuleren van fabrieksbouw (prefab), maar ook aan het realiseren van kleinere eenheden die ook voor de starters van morgen beschikbaar en betaalbaar zijn. Verder zetten we in op levensloopbestendigheid en iedere woning die we toevoegen dient in de basis geschikt te zijn voor meerdere generaties. Tot slot willen we sturen op de realisatie van woningen en niet op het hebben van zoveel mogelijk plannen. We willen dus dat (harde) plancapaciteit wordt benut en na verlening van de vergunning er snel wordt aangevangen met de bouw. Als dat niet zo is, willen we als gemeente kunnen ingrijpen.

Kwaliteit (toelichting)

Realisatie uitvoeringsprogramma woonvisie.

Tijd (toelichting)

2024 tot en met 2027

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
8. VHROSV						
8.2 BOUWEN EN WONEN	-30.560	-10.816	-9.549	-9.501	-9.426	-9.426
Baten						
8. VHROSV						
8.2 BOUWEN EN WONEN	28.146	9.731	8.169	8.169	8.169	8.169

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Grondexploitatie woningbouw	Op grond van de herijking van de grondexploitatie bij de jaarrekening 2022 (medio april 2023) zijn de ramingen voor de grondexploitatie bijgesteld. T.o.v. 2024 is de raming 2023 hoger (zie ook baten).	Voordeel	1.310
Baten			
Grondexploitatie woningbouw	Op grond van de herijking van de grondexploitatie bij de jaarrekening 2022 (medio april 2023) zijn de ramingen voor de grondexploitatie bijgesteld. T.o.v. 2024 is de raming inkomsten 2023 lager.	Nadeel	1.561

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Grondexploitatie woningbouw	De grondexploitatie is bij de jaarrekening 2022 herijkt. Het verschil 2024 t.o.v. het jaar 2022 (zie ook baten).	Voordeel	19.470
Baten			

Grondexploitatie woningbouw	De grondexploitatie is bij de jaarrekening 2022 herijkt. Het verschil 2024 t.o.v. het jaar 2022 (zie ook lasten). Per saldo voordeel lasten minus nadeel baten, € 250.000 (Nadeel).	Nadeel	19.720
Leges omgevingsvergunning	Inkomsten vanuit leges omgevingsvergunning in 2022 € 2.370.000. De raming 2024 is in 2023 aangepast en is € 2.196.000.	Nadeel	174

8.3 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Beheerplan Vastgoed	1.000	1.000	1.000	1.000	Om de waarde van het gemeentelijk vastgoed te behouden voor de toekomst en het gebruik te kunnen garanderen/continueren (maatschappelijke meerwaarde) is het van belang het vastgoed goed en duurzaam te onderhouden en te beheren. Zonder goed beheer en onderhoud van ons vastgoed is het bovendien onverantwoord om te investeren in extra duurzaamheidsmaatregelen. Met dit beheerplan wordt de kwaliteit van de gemeentelijke gebouwen bewaakt en worden de kosten die nodig zijn om het gemeentelijk vastgoed in conditie te houden inzichtelijk gemaakt. Er dient jaarlijks rekening gehouden te worden met € 1.000.000 aan investeringen (o.a. vervanging van daken). Bij nieuwe noodzakelijke investeringen worden eventuele verduurzamingsmaatregelen altijd meegenomen.
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed bouwkundig	5.000	5.000	5.000	5.000	Deze routekaart moet, door te investeren in verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed, leiden tot een verduurzaamde vastgoedportefeuille. We willen dit versneld gaan doen en in 2030 ons eigen vastgoed klaar hebben voor de toekomst. Dit betreft de investeringen op bouwkundig vlak.
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed installaties	5.000	5.000	5.000	5.000	De routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed (wordt later dit jaar aan u gepresenteerd) moet, door extra te investeren in

					verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed, leiden tot een verduurzaamde vastgoedportefeuille. Dit willen we versneld richting 20230 gaan doen. Dit betreft de investeringen voor verduurzaming in installaties.
--	--	--	--	--	--

8.4 Beleidskaders

Regelgeving, beleidsstukken en verordeningen

Hierbij verwijzen wij naar de website van de gemeente Land van Cuijk:
<https://www.gemeentelandvancuijk.nl/verordeningen>

8.5 Beleidsindicatoren

Bouwen en wonen

Waarstaatjegemeente: Bouwen en wonen

9. Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene middelen en onvoorzien omvat alle baten en lasten die niet specifiek aan een programma toegerekend kunnen worden. Dit betreft bijvoorbeeld de algemene uitkering en niet-gebonden belastingen, zoals de onroerendezaakbelastingen (OZB).

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.1 ALGEMENE UITKERING	-39	-35	-40	-40	-40	-40
9.2 LOKALE HEFFINGEN	-1.523	-1.244	-1.335	-1.338	-1.338	-1.338
9.3 OVERIGE BATEN EN LASTEN	-5.517	-57.071	-9.819	-10.800	-6.961	-7.565
9.4 TREASURY	-2.630	-3.529	-3.647	-5.384	-6.870	-6.866
Totaal 9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	-9.708	-61.880	-14.842	-17.562	-15.209	-15.809
Baten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.1 ALGEMENE UITKERING	180.629	176.838	184.326	183.008	164.654	161.803
9.2 LOKALE HEFFINGEN	24.391	25.402	27.306	27.306	27.306	27.306
9.3 OVERIGE BATEN EN LASTEN	10.779	65.778	1.933	892	802	802
9.4 TREASURY	3.442	4.103	4.495	4.350	4.205	4.062
Totaal 9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	219.241	272.121	218.060	215.556	196.966	193.973

9.1 Algemene uitkering

Algemene uitkering

Tot dit beleidsproduct behoort de algemene uitkering: de financiële afdracht van de rijksoverheid uit het gemeentefonds.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.1 ALGEMENE UITKERING	-39	-35	-40	-40	-40	-40
Baten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.1 ALGEMENE UITKERING	180.629	176.838	184.326	183.008	164.654	161.803

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Baten			
Algemene uitkering	Door verwerking van zowel de Septemercirculaire 2022, Decemercirculaire 2022 en de Meircirculaire 2023 ontstaat er een toename van de algemene uitkering. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de gepubliceerde Raadsinformatiebrieven.	Voordeel	7.500

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Baten			

Algemene uitkering	Door verwerking van zowel de Septembercirculaire 2022, Decemercirculaire 2022 en de Meicirculaire 2023 is er een toename van de algemene uitkering. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de gepubliceerde Raadsinformatiebrieven.	Voordeel	3.697
--------------------	---	----------	-------

9.2 Lokale heffingen

Lokale heffingen

Tot dit beleidsproduct behoren de OZB, parkeerbelastingen en belastingen die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.2 LOKALE HEFFINGEN	-1.523	-1.244	-1.335	-1.338	-1.338	-1.338
Baten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.2 LOKALE HEFFINGEN	24.391	25.402	27.306	27.306	27.306	27.306

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
	Er zijn geen verschillen > € 100.000 te melden		
Baten			
OZB	In de kadernota 2024 is OZB-stijging opgenomen van 7,5%.	Voordeel	1.875

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
OZB	Door werkzaamheden van externen en doorbelasting van ICT kosten aan het softwarepakket is er een overschrijding ontstaan aan de lastenkant van het beleidsveld OZB bij de jaarrekening 2022.	Voordeel	188

Baten			
OZB	In de begroting 2023 is een stijging aan OZB opbrengsten vanwege de groei van het aantal OZB objecten. Vanuit de kadernota 2024 is het uitgangspunt om de OZB-opbrengsten met 7,5% te laten stijgen.	Voordeel	2.915

9.3 Overige baten en lasten

Overige baten en lasten

Tot dit beleidsproduct behoren overige baten en lasten die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.3 OVERIGE BATEN EN LASTEN	-5.517	-57.071	-9.819	-10.800	-6.961	-7.565
Baten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.3 OVERIGE BATEN EN LASTEN	10.779	65.778	1.933	892	802	802

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Mutatie Reserve	Het grootste verschil wordt veroorzaakt door de toevoeging aan de Algemene Reserve in 2023, door vrijval van diverse reserves, conform de Nota Reserves en Voorzieningen.	Voordeel	44.400
Gebouwenbeheer	Bij de Kadernota 2024 zijn extra middelen gevraagd voor het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed.	Nadeel	1.000
Inhuur	In de begroting 2023 was een incidenteel budget begroot voor inhuur t.b.v. harmonisatie. Voor 2024 is dit budget niet meer beschikbaar. Hierdoor zijn de lasten in de begroting lager en geeft dit een voordeel op de begroting t.o.v. 2023.	Voordeel	1.500
Land en tuinbouwgronden	In 2023 dient er nog een herschikking van het budget plaats te vinden voor de waterschapslasten. Dit zal bij gelegenheid van de decemberrapportage 2023 opgenomen worden.	Voordeel	140
Baten			
Mutatie Reserve	Het grootste verschil wordt veroorzaakt door de vrijval reserves bij de verwerking van de Nota Reserves en Voorzieningen in 2023. Tevens wordt er bij de budgetoverheveling 2022 een beschikking gedaan uit de Algemene Reserve.	Nadeel	63.300
(Erf)pachten	De opbrengsten uit (erf)pacht zijn in 2023 nog begroot onder beleidsproduct 9.3 Er dient nog een herschikking van het budget plaats te vinden naar beleidsproduct 3.3. Dit zal bij gelegenheid van de decemberrapportage 2023 opgenomen worden.	Nadeel	572

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Gebouwenbeheer	Bij de Kadernota 2024 zijn extra middelen gevraagd voor het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed.	Nadeel	1.000
Stelposten	Voor de investeringen die nog niet geheel door de gemeenteraad zijn gevoteerd en voor doelen uit de algemene uitkering die nog geen bestemming worden stelposten begroot. In de jaarrekening (2022) wordt daar nooit op geboekt.	Nadeel	1.400
Mutatie reserve	Door de gemeenteraad is besloten om in 2024 een bedrag te storten in de reserve kansrijk opgroeien	Nadeel	1.200
Baten			
Mutatie Reserve	Voor de budgetoverheveling bij de jaarrekening 2021 is er een beschikking gedaan over de Algemene Reserve.	Nadeel	4.200
Vrijval voorzieningen	Bij de jaarrekening 2022 zijn er diverse voorzieningen vrijgevallen, zoals vastgesteld bij de nota reserves en voorzieningen	Nadeel	3.500
Verhuur en verkoop gronden en panden	In 2022 is er sprake geweest van incidentele opbrengsten uit verkoop van gronden en panden. Daarnaast zijn er in 2022 de nog niet eerder in rekening gebracht huur 2020 en 2021 van de tankstations op RBL te Haps in rekening gebracht.	Nadeel	642

9.4 Treasury

Treasury

Treasury activiteiten hebben met name betrekking op verstrekken of aantrekken van leningen. In het door de raad vastgesteld treasury statuut staan de spelregels hoe we hier mee om dienen te gaan.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.4 TREASURY	-2.630	-3.529	-3.647	-5.384	-6.870	-6.866
Baten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.4 TREASURY	3.442	4.103	4.495	4.350	4.205	4.062

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Treasury	Het nadeel wordt veroorzaakt door hogere rentelasten.	Nadeel	118

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Treasury	Zowel aan de lasten als de batenkant is er in 2024 sprake van een stijging ten opzichte van het jaar 2022. Dit verschil wordt veroorzaakt door hogere rentelasten.	Nadeel	1.017
Baten			

Treasury	Zowel aan de lasten als de batenkant is er in 2024 sprake van een stijging ten opzichte van het jaar 2022. Dit verschil wordt veroorzaakt door hogere rentebaten.	Voordeel	691
----------	---	----------	-----

9.5 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Onontkoombare knelpunten	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Facilitaire zaken	2.775				Om goed en veilig te kunnen werken is het noodzakelijk dat de werkplekken en de kantooromgeving zijn ingericht volgens de actuele (Arbo)eisen. De hiervoor benodigde investering is een uitgestelde vervangingsinvestering ten behoeve van de (kantoor)inventaris. De bijbehorende kapitaallasten zijn reeds meerjarig opgenomen in de begroting 2023, via deze begroting wordt gevraagd het bijbehorende krediet beschikbaar te stellen.

10. Overhead

10.1 Overhead

Overhead

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. De sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen, gericht op het realiseren van taken en doelen van een gemeente, wordt ook wel “bedrijfsvoering” genoemd. Onder de bedrijfsvoering vallen alle bedrijfsprocessen die ervoor zorgen dat een gemeente functioneert. Bedrijfsvoering gaat dus over de manier waarop een bedrijf of organisatie wordt bestuurd of beheerd. Het betreft de onderdelen:

- Directie
- Managers
- Inkoop
- HRM
- Juridische zaken
- Financiën
- Digitale informatievoorziening (DIV)
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging)
- Secretariaten

Wat willen we bereiken?

Een oplossing die voldoet aan de huidige eisen en wensen van de gebruikers (intern en extern) voor telefonische dienstverlening. Een oplossing die efficiënt en betrouwbaar functioneert om de gewenste communicatie te vergemakkelijken.

Een technische bereikbaarheid van 100%. De technische bereikbaarheid omvat de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en prestaties van de telefooncentrale. De techniek ondersteunt het bereikbaarheidsmodel van onze organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Telefooncentrale

De huidige telefooncentrale is een voortzetting van één van de bestaande centrales van de voormalige gemeenten. Deze moet contractueel opnieuw worden aanbesteed in 2024. Hierdoor wordt de telefonische dienstverlening verder verbeterd.

Kwaliteit (toelichting)

Een technische bereikbaarheid van 100%.

Tijd (toelichting)

Start aanbesteding 2024, oplevering in 2025.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
10. OVERHEAD						
10.1 OVERHEAD	-40.583	-55.442	-43.282	-42.249	-41.094	-41.049
Baten						
10. OVERHEAD						
10.1 OVERHEAD	3.855	1.659	838	717	717	717

Toelichting overhead

Het begrote budget overhead is bestemd voor onder andere personeelslasten voor bedrijfsvoering (zoals directie, management en ondersteunende afdelingen), huisvesting, ICT en HRM.

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Overhead	Het verschil wordt grotendeels veroorzaakt door het frictiekostenbudget. Het totale restant frictiebudget wordt na afronding van een jaar overgeheveld naar het volgende jaar. Voor het jaar 2022 is dit via budgetoverheveling overgeheveld naar 2023. Dit was pas mogelijk nadat inzichtelijk was hoe hoog het restant frictiebudget was. Voor 2023 is pas eind 2023 bekend wat het restant frictie budget is, dit zal dan worden voorgesteld voor overheveling naar 2024 en dan middels een begrotingswijziging in de begroting worden verwerkt. Omdat dit nu nog niet bekend is is een verschil met 2023 zichtbaar.	Voordeel	14.487
Baten			

Overhead	Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de administratieve verwerking van de nota reserves en voorzieningen die 6 april 2023 door de raad is vastgesteld.	Nadeel	821
----------	--	--------	-----

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Overhead	Het verschil is te wijten aan diverse kleinere verschillen op dit taakveld	Nadeel	372
Baten			
Overhead	Het grootste verschil is te verklaren vanwege diverse overboekingen vanuit de exploitatie naar de frictiebegroting.	Voordeel	2.766

10.2 Investerings

Investerings

Investerings Kadernota 2024:

Bedragen x € 1.000

Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Telefooncentrale	160				De huidige telefooncentrale is een voortzetting van één van de bestaande centrales van de voormalige gemeenten. Deze moet contractueel opnieuw worden aanbesteed in 2024. Hierdoor wordt de telefonische dienstverlening verder verbeterd.
Onontkoombare knelpunten					
Opslagcapaciteit IT-omgeving	200				De opslagcapaciteit van de IT-omgeving moet eerder uitgebreid worden dan voorzien. De datagroei is groter dan de kengetallen waarmee vooraf gerekend is. Dit ondanks toegepaste technische en organisatorische beheersmaatregelen.
Budgetneutraal					
Werkplekinrichting	325				De ICT-voorzieningen voor de kantoorwerkplekken dienen vernieuwd te worden. Dit gebeurt bij ingebruikname van het gemeentehuis in Boxmeer.
Uitbreiding Wifi	40				Bij de uitbreiding van het gemeentehuis in Boxmeer moet ook het Wifi-netwerk worden uitgebreid. Daarnaast is er een toename in het gebruik van mobiele apparatuur waardoor het netwerk verdicht moet worden.
Uitbreiding netwerk	125				Bij de uitbreiding van het gemeentehuis in Boxmeer moet ook het bekabelde netwerk van de ICT-omgeving worden uitgebreid.

11. Vennootschapsbelasting

11.1 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen ingevoerd. Vanaf deze datum hebben alle voormalige gemeenten en BCA jaarlijks de Vpb-aangifte gedaan. Voor 2021 volgt de afwikkeling voor de voormalige gemeenten. Hierover is contact gelegd met de belastingdienst.

Vanaf 2022 gaat de gemeente Land van Cuijk de aangifte doen en op hoofdlijnen worden alle activiteiten waar de gemeente Land van Cuijk optreedt als ondernemer en het winstoogmerk hanteert Vpb-plichtig. De belangrijkste activiteiten zijn grondexploitaties en grondverkoop, opbrengsten buitenreclame en verkoop van reststromen afval.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
11. VENNOOTSCHAPSBELASTING						
11.1 VENNOOTSCHAPSBELASTING	-2.089	-180	0	0	0	0

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Vennootschapsbelasting	Via de begroting 2024 worden geen VPB lasten verwacht. Dat levert een voordeel op.	Voordeel	180

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			

Vennootschapsbelasting	Op basis van de winsten op ondernemingsactiviteiten is de voorlopige aangifte VPB 2022 ingediend met een belastbare winst van € 8.3 miljoen. De VPB bedraagt € 2.1 miljoen. Dit komt voornamelijk door de winsten van RBL C.V. en grondexploitatie voormalige gemeente Cuijk.	Voordeel	2.089
------------------------	---	----------	-------

12. Onvoorzien

12.1 Onvoorzien

Onvoorzien

Op basis van de BBV (Besluit begroting en verantwoording) en het Gemeentelijk Toezichtskader van de provincie, is het verplicht om een redelijk bedrag voor onvoorzien op te nemen. Het beleid voor de post onvoorzien moet nog worden opgesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
12. ONVOORZIEN						
12.1 ONVOORZIEN	0	-299	-549	-549	-549	-549

Toelichting - Wat mag het kosten (Begroting 2023 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen begroting 2023 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Onvoorzien	In de begroting 2024 is een extra bedrag geraamd op de post Onvoorzien.	Nadeel	250

Toelichting - Wat mag het kosten (Realisatie 2022 - Begroting 2024)?

Toelichting belangrijkste verschillen tussen realisatie 2022 en begroting 2024 > € 100.000

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Voor- of nadeel	Bedrag
Lasten			
Onvoorzien	De post Onvoorzien is in de jaarrekening 2022 niet benut. Derhalve leidt het niet benutten van deze post tot een voordeel.	Voordeel	549

Paragrafen

1. Lokale heffingen

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in artikel 10 een aantal eisen opgenomen waaraan deze paragraaf moet voldoen. Die eisen hebben tot doel meer transparantie in het besluitvormingsproces te bieden en daarmee een grotere betrokkenheid van alle belanghebbenden. Een ander doel is een betere vergelijkbaarheid van kosten en beleidsresultaten met andere gemeenten. Verder kan hiermee een versterkt inzicht in de financiële positie van de gemeenten worden bereikt.

Geraamde opbrengsten

In onderstaand overzicht zijn de geraamde opbrengsten 2024 van alle lokale heffingen weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten						
9. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN						
9.2 LOKALE HEFFINGEN						
60610100 OZB woningen	13.890	14.633	15.742	15.742	15.742	15.742
60620100 OZB nietwoningen	10.208	10.456	11.251	11.251	11.251	11.251
60630100 Parkeerbelasting	13	30	30	30	30	30
60640100 Belastingen overig	281	283	283	283	283	283
Totaal 9.2 LOKALE HEFFINGEN	24.391	25.402	27.306	27.306	27.306	27.306

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De beleidskaders, dus ook die op het terrein van de lokale heffingen, zijn opgenomen in de programma's. Korthedshalve wordt hiernaar verwezen. De beleidsuitgangspunten met betrekking tot de kostendekking en de daaraan gekoppelde tariefstelling moeten op grond van de BBV in deze paragraaf zelf worden opgenomen.

Overzicht op hoofdlijnen diverse heffingen

In dit overzicht is geprobeerd inzichtelijk te maken hoe bij de berekening van tarieven van deze heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt geborgd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden. Voorts wordt vermeld wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze

uitgangspunten bij de tariefstelling zijn en worden gehanteerd. Hiervoor staan de heffingen die in onze gemeenten worden geheven. Deze zijn gebaseerd op de Gemeentewet en de Wet milieubeheer en verder uitgewerkt in de belastingverordeningen. In dit onderdeel gaan wij met name in op de rioolheffingen, de reinigingsheffingen, de graf- en begrafenisrechten/lijkbezorgingsrechten en de leges. Volgens de toelichting op de BBV moet voor deze heffingen de kostendekking inzichtelijk worden gemaakt. De geraamde baten van deze heffingen mogen de ter zake geraamde lasten niet overschrijden. Anders gezegd: er mag geen “winst” worden gemaakt. Dat gebeurt ook niet.

Bij het opstellen van de tarieven en de leges wordt gebruikt gemaakt van de handreikingen Kostenonderbouwing uitgebracht door de VNG en de BBV-notitie Overhead. Bij het inzichtelijk maken van de kostendekkendheid van riolering, afval en begraven dient een berekening te worden gemaakt op basis van de volgens BBV toe te rekenen overhead.

Onroerende-zaakbelastingen

Onroerende-zaakbelastingen worden geheven van eigenaren van woningen en niet-woningen en van gebruikers van niet-woningen. De eigenaar/gebruiker op 1 januari van enig jaar is belastingplichtig voor het gehele jaar. Grondslag is de waarde van de onroerende zaak die is vastgesteld met een WOZ-beschikking. Voor het belastingjaar 2024 geldt de waarde van de onroerende zaak per 1 januari 2023. Via de Kadernota 2024 is een OZB opbrengststijging opgenomen van 7.5%. Uitgangspunt hierbij is: stijgt de waarde, dan daalt het tarief, waarna de geraamde opbrengst gelijk blijft.

Rioolheffing

Als uitgangspunt in de kadernota 2024 is het volgende opgenomen: De lopende gemeentelijke rioleringsplannen worden geactualiseerd en vervangen door een Water en rioleringsprogramma 2024-2026. Dit vormt de basis voor het tarief die opgenomen wordt in de programmabegroting 2024-2027.

De beleidsuitgangspunten (artikel 10, onderdeel c van het BBV):

- Rioolheffing is een bestemmingsheffing.
- Met de rioolheffing kan de gemeente naast de zorg voor het riool tevens voorzieningen bekostigen op de zorg voor het hemelwater en grondwater.
- Deze zorgtaken zijn destijds opgenomen in de door de vijf gemeenteraden vastgestelde verbrede gemeentelijke rioleringsplannen (VGRP's 2019-2023).
- Via storting en aanwending van de gevormde voorziening kunnen de tarieven gelijkmatig worden ingezet.
- Beoordeeld is welke kosten van activiteiten toerekenbaar zijn en daarmee kunnen worden verhaald via de rioolheffing.
- De BTW en de overheadskosten zijn extra comptabel toegerekend.
- De raming van de baten is tot stand gekomen op basis van historische opbrengsten, de ontwikkeling van het aantal belastingplichtigen en de tarieven 2024.
- In 2024 bedraagt de kostendekkendheid, op basis van de huidige tarieven 100%.

Hieronder volgt nog een overzicht ten aanzien van de berekening van de kostendekkendheid rioolheffing 2024

Overzicht in de begroting			
Kosten taakveld (directe kosten + toerekenbare indirecte kosten +/- overhead +/- BTW)		8.417. 548	
Inkomsten taakveld excl. Heffingen (baatbelasting + huurinkomsten)		- 21.214	
Netto kosten taakveld			8.39 6.334
Toe te rekenen kosten:			
Overhead (conform financiële verordening Lvc 2022 Art. 13 lid 3)		1.817. 470	
BTW		695 .362	
			2.5 12.833
Totale kosten			10.90 9.167
Opbrengst heffingen + aanwending voorziening			- 10.909.167
Dekking		100%	0

Reinigingsheffingen

Als uitgangspunt is in de kadernota 2024 het volgende opgenomen: De vaste tarieven reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) worden in 2024 vooralsnog verhoogd met de inflatie. Diverse kostenontwikkelingen, lopende aanbestedingen kunnen leiden tot aanvullende tariefmaatregelen. Afhankelijk van de kostendekkendheid wordt het tarief aangepast.

De beleidsuitgangspunten (artikel 10, onderdeel c van het BBV):

- Reinigingsheffingen omvatten de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten.
- De afvalstoffenheffing wordt geheven voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen.
- Reinigingsrechten worden in rekening gebracht voor het op verzoek van belanghebbende ophalen van bedrijfsafval wat naar aard en omvang gelijkwaardig is aan huishoudelijke afvalstoffen.
- Beoordeeld is welke kosten van activiteiten toerekenbaar zijn en daarmee kunnen worden verhaald via de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht.
- De raming van de baten is tot stand gekomen op basis van historische opbrengsten, de ontwikkeling van het aantal belastingplichtigen en de tarieven 2024.
- In 2024 bedraagt de kostendekkendheid, op basis van de huidige tarieven 100%.
- Om kostendekkendheid te bereiken wordt verdeeld over de jaren 2024 en 2025 de voorziening aangewend. In 2026 wordt het tekort om kostendekkendheid te bereiken direct doorberekend in de tarieven.

Hieronder volgt nog een overzicht ten aanzien van de berekening van de kostendekkendheid reinigingsheffingen 2024

Overzicht in de begroting			
Kosten taakveld (directe kosten + toerekenbare indirecte kosten -/- overhead -/- BTW)		10 .064.996	
Inkomsten taakveld excl. Heffingen (Opbrengsten afvalfonds)		- 2.391.474	
Netto kosten taakveld			7.673 .522
Toe te rekenen kosten:			
Overhead (conform financiële verordening LVC 2022 Art. 13 lid 3)		622.770	
BTW		2.1 03.082	
			2.725 .852
Totale kosten			10.399. 374
Opbrengst heffingen			- 10.399.374
Dekking		100%	0

Graf- en begrafenisrechten / lijkbezorgingsrechten

De beleidsuitgangspunten (artikel 10, onderdeel c van het BBV):

- De rechten worden geheven voor diensten die verband houden met het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen.
- Bij het streven naar een verbetering van de kostendekking wordt permanent beoordeeld of de tarieven in de pas blijven lopen met de regionale tarieven.
- Het aantal begravingen neemt af ten opzichte van het aantal crematies.
- Verhoging van de tarieven kan leiden tot nog minder begravingen.
- Beoordeeld is welke kosten van activiteiten toerekenbaar zijn en daarmee kunnen worden verhaald via de graf- en begrafenisrechten.
- De overhead is extra comptabel toegerekend.
- De raming van de baten is tot stand gekomen door historische opbrengsten, de ontwikkeling van de aantallen en de tarieven.

Hieronder volgt nog een overzicht ten aanzien van de berekening van de kostendekkendheid graf- en begrafenisrechten 2024.

Overzicht in de begroting			
Kosten taakveld (directe kosten + toerekenbare indirecte kosten -/- overhead)		414.184	
Netto kosten taakveld			414.184

Toe te rekenen kosten:				
Overhead (conform financiële verordening LVC 2022 Art. 13 lid 3)			140.067	
				140.067
Totale kosten				554.251
Opbrengst grafrechten				-314.919
Dekking			57%	239.332

Leges

De beleidsuitgangspunten (artikel 10, onderdeel c van het BBV):

- De tarieven zijn vooral gebaseerd op historische ervaringscijfers waarbij de gemiddelde tijdsbesteding, indien meetbaar, de basis vormt.
- Voor de berekening van de directe en indirecte kosten (overhead) zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd zoals die bij de rioolheffing, reinigingsheffingen en de graf- en begrafenisrechten.
- Als het om heel geringe aantallen gaat is aansluiting gezocht bij landelijk gangbare tarieven.
- Gelet op het maatschappelijk belang en/of de aard van de instelling of vereniging heeft de raad besloten voor een aantal diensten vrijstelling te verlenen.
- Door de Rijksoverheid zijn wettelijke legestarieven voorgeschreven die daarmee qua tariefstelling niet beïnvloedbaar zijn door gemeentelijke kostenberekeningen.
- De Rijksoverheid hanteert voor rijbewijzen en reisdocumenten wettelijke maxima.
- De raming van de baten is een resultaat van de historische opbrengsten, de ontwikkeling van de aantallen en de tarieven.
- Voor de legesbaten omgevingsvergunningen is de raming gecompliceerder. Bij incidentele grote bouwprojecten kan toerekening van de bate aan het incidentele jaar tot schommelingen leiden. Mocht blijken dat er structureel (3 jaar) meer leges worden ontvangen dan geraamd dan zal dat – in relatie tot de kosten van het in behandeling nemen – eventueel moeten worden vertaald in lagere tarieven.

In deze paragraaf moet op grond van het BBV een overzicht van baten en lasten (2024) worden opgenomen per hoofdstuk van de tarieventabel. Ook dient voor zover mogelijk de kostendekking per hoofdstuk worden gepresenteerd. Zoals bekend beoordeelt de belastingrechter uitsluitend de kostendekking op het niveau van de totale legesopbrengsten (toets artikel 229b Gemeentewet).

Lokale lastendruk

Hieronder volgt een overzicht van de gemiddelde lokale lastendruk voor iedere eigenaar / bewoner en huurder van een gemiddelde woning in de gemeente Land van Cuijk onderscheiden naar een meerpersoons- of eenpersoonshuishouden. Deze lasten bestaan uit de onroerendezaakbelastingen, de rioolheffingen en de afvalstoffenheffing. De eerder genoemde fiscale maatregelen ten aanzien van deze heffingen zijn hierin verwerkt. Omdat

de nieuwe WOZ-waarden naar waardepeildatum 1 januari 2023 nog niet bekend zijn is bij de berekening van de OZB rekening gehouden met de huidige gemiddelde WOZ-waarde van een woning, deze bedraagt € 346.000. De bedragen zijn naar beneden afgerond op hele euro's.

Berekening belastingdruk per huishouden in euro's (afhankelijk van definitieve besluitvorming)	2023	2024	Vershil 2023 met 2024
<i>Eigenaar/bewoner (gemiddeld) Meerpersoonshuishouden</i>	€	€	€
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	357	383	26
Afvalstoffenheffing	214	223	9
Rioolheffing eigenaar	117	124	7
Rioolheffing gebruiker	125	132	7
Totaal	813	862	49
Ontwikkeling gemiddelde woonlasten t.o.v. 2023			6,0%
<i>Eigenaar/bewoner (gemiddeld) Eenpersoonshuishouden</i>	€	€	€
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	357	383	26
Afvalstoffenheffing	214	223	9
Rioolheffing eigenaar	117	124	7
Rioolheffing gebruiker	65	69	4
Totaal	753	799	46
Ontwikkeling gemiddelde woonlasten t.o.v. 2023			6,1%
<i>Huurder (gemiddeld) Meerpersoonshuishouden</i>	€	€	€
Afvalstoffenheffing	214	223	9
Rioolheffing gebruiker	125	132	7
Totaal	339	355	16
Ontwikkeling gemiddelde woonlasten			4,7%
<i>Huurder (gemiddeld) Eenpersoonshuishouden</i>	€	€	€
Afvalstoffenheffing	214	223	9
Rioolheffing gebruiker	65	69	4
Totaal	279	292	13
Ontwikkeling gemiddelde woonlasten			4,6%

De gemeente Land van Cuijk staat momenteel (2023) op de ranglijst van de gemiddelde woonlasten op de 105e plaats van de 342 gemeenten waarbij nummer 1 de goedkoopste is.

Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige over te weinig financiële middelen beschikt, kan kwijtschelding worden verleend. De kwijtscheldingsnormen in Land van Cuijk zijn zo ruim als wettelijk is toegestaan. Vermogensbestanddelen en onverantwoord bestedingsgedrag kunnen kwijtschelding in de weg staan.

Het aanvragen van kwijtschelding is in veel gevallen eenvoudig. Dat kan desgewenst zelfs digitaal via DigiD. Men hoeft dan geen uitgebreid inlichtingenformulier in te vullen en verplichte bijlagen mee te sturen.

De gemeente laat het Inlichtingenbureau een uitgebreide toets doen. Dit is een overheidsinstantie die daar helemaal voor is uitgerust. Het Inlichtingenbureau toetst of de aanvrager in aanmerking komt voor automatische kwijtschelding. Is dat niet het geval, dan ontvangt de gemeente zoveel mogelijk detailinformatie terug. Op die manier is de controle op rechtmatige verstrekking van kwijtschelding beter gewaarborgd. Voor de burger betekent dit dat zij veel minder gegevens hoeven te verstrekken. Als er een belemmering is om automatisch kwijtschelding te verlenen (bijvoorbeeld door vermogen of de kostendelersnorm), dan zal de aanvrager nadere informatie worden gevraagd.

Actuele ontwikkelingen

Terugdringen van de tegemoetkoming van proceskosten No cure no pay bureau's.

Gemeenten moeten nu nog een vergoeding betalen als via no-cure-no-paybureaus de WOZ-waarde van woningen en bedrijven wordt aangepast. Dat gebeurt doordat die bureaus namens burgers een bezwaarschrift indienen bij de gemeente of door een beroep bij de rechter. Dat levert die bureaus zo veel geld op dat er sprake is van een verdienenmodel. Burgers profiteren daar niet van. Terwijl de regeling is bedoeld als kostenvergoeding voor burgers. De enorme toename van de bureaus heeft een aantal maatschappelijk ongewenste gevolgen:

- De uitvoering van de Wet WOZ loopt vast;
- De rechters komen te weinig toe aan andere zaken;
- De relatie met de burger formaliseert;

De demissionair staatssecretaris van Financiën heeft een plan van aanpak aangekondigd met daarin een aantal maatregelen die zich richten op het wegnemen van de financiële prikkel voor ncnp-bedrijven om namens een belanghebbende een bezwaarprocedure te starten of door te procederen met de overwegende reden om een vergoeding van immateriële schade te verkrijgen. De belangrijkste maatregelen zijn een lagere vergoeding proceskostenvergoeding en standaard uitbetalen van de vergoeding rechtstreeks aan de belanghebbende. De maatregelen zouden met ingang van 2024 moeten gaan gelden, nu het kabinet is gevallen is dit onzeker.

Beoogde ontwikkelingen in de WOZ

De Waarderingskamer (Toezichtsorgaan Wet WOZ) is van mening dat om het stimuleren van informeel contact op korte termijn en in voldoende mate tot resultaten te laten leiden, er behoefte bestaat aan het gecoördineerd en zo veel mogelijk geüniformeerd implementeren van een aantal "bouwstenen". Een aantal bouwstenen zijn mogelijk voor het bekendmaken van de nieuwe WOZ-waarden in 2024 (waardepeildatum 1 januari 2023).

Gemoderniseerd WOZ-taxatieverslag voor woningen

De afgelopen periode heeft de waarderingskamer in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten gewerkt aan een modernisering van het WOZ-taxatieverslag van woningen. De waarderingskamer heeft nu voorgesteld om dit moderne model “WOZ-taxatieverslag woningen” op te nemen in de Uitvoeringsregeling instructie waardebepaling Wet waardering onroerende zaken. Het nieuwe model maakt voor belanghebbenden inzichtelijker welke gegevens zijn gebruikt bij de waardebepaling. Dit komt de transparantie en daarmee de controleerbaarheid van de WOZ-waarde ten goede. Met ingang van 2025 (waardepeildatum 1 januari 2024) zou gebruik van dit nieuwe taxatieverslag dan voor alle gemeenten verplicht zijn.

Gemeenschappelijk digitaal informatiekanaal over de WOZ

Het verstrekken van taxatieverslagen en het stimuleren van meer informeel contact in het kader van de rechtsbescherming rond de WOZ-waarde zijn activiteiten gericht op de periode nadat de WOZ-waarde al is vastgesteld. Vanuit het perspectief dat de belanghebbende (eigenaar of gebruiker) zijn eigen woning of ander pand het beste kent, heeft het voordelen om belanghebbenden al eerder te betrekken bij de totstandkoming van de WOZ-waarde. Dit kan door belanghebbenden een rol te geven bij het controleren en optimaliseren van de bij de WOZ-taxatie te gebruiken gegevens en/of bij het beoordelen van de nieuwe WOZ-taxatiewaarde, voordat deze formeel wordt vastgesteld. De waarderingskamer ziet kansen in een gemeenschappelijk digitaal informatiekanaal over de WOZ ("WOZ-wijzer"), waarvan de vormgeving nog nadere afwegingen vraagt. Een dergelijke digitale voorziening biedt diverse voordelen, zoals het vereenvoudigen van interactie over de WOZ door de vindbaarheid van de voor inwoners relevante kanalen te vergroten. Een eerste verkenning zou kunnen worden gestart gericht op de WOZ-waarden in 2024.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

Het weerstandsvermogen van de gemeente geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit in gevaar komt (de financiële weerbaarheid). Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mogelijkheid voor de gemeente om substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat het bestaande beleid daarvoor hoeft te worden aangepast. De omvang van het weerstandsvermogen geeft de robuustheid van de financiële positie van de gemeente aan. Het in stand houden van voldoende weerstandsvermogen is van belang om de continuïteit van de organisatie bij de uitvoering van het vastgestelde beleid te waarborgen. Het kan en mag niet zo zijn dat, wanneer er sprake is van tegenvallers, de normale bedrijfsvoering en de uitvoering van het vastgestelde beleid dusdanig onder druk komen te staan, dat van een normale of gewenste uitvoering geen sprake meer kan zijn. Bekend mag zijn dat het ontwikkelen en uitvoeren van beleid niet mogelijk is zonder risico's aan te gaan. In de dagelijkse bedrijfsvoering liggen per definitie risico's besloten. Zowel financiële als niet-financiële risico's. Van belang is een goed systeem van risicomanagement om bewust en gecaluleerd om te gaan met risico's en planmatig maatregelen te treffen om deze risico's zoveel mogelijk weg te nemen of te verminderen.

De gemeente Land van Cuijk wil als gemeente risicobewust werken door op een gestructureerde wijze risico's te inventariseren, te accepteren of te beheersen en te rapporteren. De nota Risicomanagement Land van Cuijk draagt hieraan bij door helderheid te verschaffen over de beleidsregels en verantwoordelijkheden om risicobewust te kunnen werken. Daarnaast wordt er in deze nota aandacht besteed aan de verplichte onderdelen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

De nota Risicomanagement wordt in het najaar 2023 vastgesteld. De beleidsregels uit deze nota zullen zoveel als mogelijk worden toegepast in de begroting 2024. De risico-inventarisatie inclusief score is echter nog niet afgerond. Voor inventarisatie van de risico's in de begroting 2024 is gekozen voor een top twaalf risico's op basis van een inventarisatie van meest voorkomende risico's in gemeentelijke risicoparagrafen 2018-2021 door de VNG aangevuld met enkele lokale 'aandacht dossiers'.

2. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Onderscheid wordt gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Dit is wenselijk, omdat je een risico met structurele gevolgen niet wilt dekken met incidentele middelen en anderzijds voor een incidenteel risico geen structurele maatregelen wilt nemen.

Conform de Nota Risicomanagement Land van Cuijk worden de volgende onderdelen tot de weerstandscapaciteit gerekend:

- a. Begrotingsruimte (structureel)

De meerjarenbegroting van de gemeente moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Als de begroting en meerjarenraming sluit met een positief saldo, is er sprake van begrotingsruimte. Vanwege de ingreep van het kabinet in het gemeentefonds vanaf 2026 adviseert de VNG voor 2026 en 2027 een realistische begroting in beeld te brengen met waarschijnlijk duidelijke tekorten. De gemeente Land van Cuijk heeft dit advies opgevolgd, waardoor de meerjarige begrotingsruimte **nihil** is.

b. Onbenutte belastingcapaciteit (structureel)

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is tussen de huidige opbrengst en de maximaal toegestane belastingopbrengst. Hierbij kijkt de gemeente Land van Cuijk alleen naar de OZB. De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is zo groot als het verschil tussen het gehanteerde tarief en het tarief om tot een artikel 12 gemeente gerekend te worden. Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2024 is vastgesteld op 0,1614. Het gewogen gemiddelde percentage 2023 voor de gemeente Land van Cuijk bedraagt 0,1405. Derhalve bedraagt de ruimte 0,0209% van de totale waarde woningen+ waarde niet-woningen gebruikers+ waarde niet-woningen eigenaren (totaal 17.907.073.000) is **€ 3.750.000**.

c. Onvoorzien structureel

Er is een vast jaarlijks bedrag opgenomen in de begroting voor onvoorziene, onvermijdelijke en onuitstelbare uitgaven gerelateerd aan structurele posten ter grootte van **€ 250.000**

d. Onvoorzien incidenteel

Er is een vast jaarlijks bedrag opgenomen in de begroting voor incidentele onvoorziene, onvermijdelijke en onuitstelbare uitgaven ter grootte van **€ 250.000**.

e. Algemene reserve

De Algemene reserve is onderdeel van het eigen vermogen en is gevormd uit overschotten uit de exploitatie en is in principe vrij aanwendbaar. In de op 6 april 2023 vastgestelde Nota Reserves en voorzieningen Land van Cuijk wordt het doel van de algemene reserve als volgt omschreven: de reserve vormt een algemene buffer c.q. weerstandsvermogen. De Algemene reserve bedraagt per 1-1- 2024 **€ 66.059.000**.

Stille reserves zijn onderdeel van het eigen vermogen, welke niet in de balans tot uitdrukking komen. Het gaat hierbij om bezittingen die geen boekwaarde hebben maar wel een marktwaarde. Het Gemeentelijk ToezichtKader 2020 geeft kaders voor de toerekening van stille reserves voor de weerstandscapaciteit. Conform de Nota Risicomanagement Land van Cuijk worden alleen de (verpachte) landbouwgrond toegerekend tot de weerstandscapaciteit met een onderscheid tussen lang en korte verpachting. Deze gronden zijn duidelijk geregistreerd, goed verhandelbaar, zijn goed te waarderen en tasten het functioneren van de gemeente bij verkoop niet aan.

Op basis van cijfers van de ASR bedraagt de gemiddelde grondprijs van bouw- en grasland in onze regio op € 7,10 per m². Voor lange verpachting wordt uitgegaan van waarde van 60%

van deze grondprijs en voor korte verpachting een waarde van 70%. In 2023 bedroeg het areaal 1463 hectare lange verpachting en 335 hectare korte verpachting. De waarde van de stille reserve wordt hiermee bepaald op **€ 78.900.000**.

Hiermee komt de weerstandscapaciteit 2024 op **€ 149.000.000**

3. Benodigde weerstandscapaciteit

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, is naast de weerstandscapaciteit ook inzicht nodig in de omvang van de risico's waarmee in de begroting geen rekening is gehouden en waarvoor geen verzekeringen zijn afgesloten.

Zoals eerder is vermeld zal de nota Risicomanagement Land van Cuijk in het najaar 2023 worden vastgesteld. De risico-inventarisatie inclusief score is echter nog niet afgerond. Voor inventarisatie van de risico's in de begroting 2024 is gekozen voor een top twaalf risico's op basis van een inventarisatie van meest voorkomende risico's in gemeentelijke risicoparagrafen 2018-2021 door de VNG aangevuld met enkele lokale 'aandacht dossiers'.

1. Grondbeleid en ruimtelijke ontwikkelingen

Achter het vaak genoemde risico van grondexploitatiekortingen gaan meerdere maatschappelijke uitdagingen schuil. In de eerste plaats de krapte op de woningmarkt en de landelijke gestuurde bouwopgave. Ook zaken zoals de omgevingswet, de verduurzamingsopdracht en de stikstofproblematiek raken het gemeentelijk grondbeleid.

Grondbeleid – zoals vastgelegd in de nota Grondbeleid Land van Cuijk – is geen doel op zich maar een middel. Het is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te realiseren.

De gemeente dient een passend financieel weerstandsvermogen op te bouwen voor de risico's van grondexploitaties. Risico's door het effect van vertraging van de opbrengsten, het effect van een lagere indexering van de opbrengsten, het effect van stijging van de rente.

Een mogelijke methode van risicoberekening is de hantering IFLO-norm van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Deze norm is een snelle en eenvoudige manier om het minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit te bepalen. De norm bestaat uit 2 elementen:

- a. 10% van de boekwaarden van de exploitaties;
- b. 10% van de nog te maken kosten in deze exploitaties.

2. De digitalisering en informatieveiligheid

De toenemende digitalisering biedt zowel kansen als bedreigingen. Kansen zijn dat een gemeente de dienstverlening en de taken efficiënter en gebruiksvriendelijker kan vervullen. De bedreigingen komen neer op het kunnen weerstaan van cybercriminaliteit, geen goede gegevensbescherming en/of langdurige uitval van systemen.

Een cybercrisis is iedere (opzettelijke) verstoring, uitval of misbruik van een gedigitaliseerd proces, (informatie-) systeem of informatiedienst die de maatschappelijke continuïteit, openbare orde en veiligheid bedreigt of verstoort.

Mogelijke (financiële) risico's

- Bij ransomware: wel of niet betalen van het losgeld (kan onder andere effect en effectduur beïnvloeden);
- Inhuur: inschakelen forensische experts en digitale experts van buiten;
- Vrijgeven systeem: duur van monitoring van het systeem na (mogelijke) infectie ten opzichte van het vrijgeven van het systeem;
- Herstel systemen: kosten tot herstel getroffen systemen;
- Uitschakeling (nog niet getroffen) systemen: uitschakelen van systemen en/of applicaties waardoor bepaalde bedrijfsprocessen stilvallen met als doel isolatie, maar met als gevolg onduidelijke keteneffecten;
- Voortgang dienstverlening: dienstverlening valt stil vanuit getroffen en nog niet getroffen systemen.
- Datalek van privacygevoelige informatie.

Iedere gemeente behoort te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid (BIO). Dit is het minimumniveau van maatregelen dat dient te zijn geïmplementeerd.

De onzekerheid op de mogelijke financiële impact van inbreuken op de integriteit, vertrouwelijkheid en beschikbaarheid van gegevens is in het algemeen, dus niet voor een specifiek geval, bijzonder groot. Daarom wordt dit risico voorlopig opgenomen voor 10% van de ICT-kosten 2024 in het weerstandsvermogen.

3. Energie- en andere transities

Gemeenten hebben een cruciale rol in de energietransitie. De energietransitie en de klimaatdoelen kennen meerdere stippen aan de horizon, zoals een halvering van de broeikasgassen (2030) of van het aardgas af (2050). Het rijk heeft voor deze transities geen expliciete taakstelling opgelegd, maar heeft gekozen voor een meerjarige programmatische aanpak met landsdekkende integrale regionale energie strategieën (RES). De besluitvorming over deze strategieën vindt plaats via het Omgevingsbeleid van rijk, provincies en gemeenten.

De gemeente Land van Cuijk heeft binnen de RES Noordoost Brabant een opgave afgesproken om vóór 2030 een vastgestelde hoeveelheid duurzame elektriciteit opwek gerealiseerd te hebben. Daarnaast heeft de raad de ambitie om in 2045 een klimaatneutraal Land van Cuijk te zijn. Riskante innovaties, dure pilots en oplopende prijzen voor fossiele bronnen en investeringen in duurzaamheid zijn voorbeelden van gebeurtenissen waar deze transitie voorlopig nog mee te maken zal krijgen. Dit risico wordt voorlopig opgenomen voor 10% van de energietransitiekosten 2024 in het weerstandsvermogen.

4. Gemeenschappelijke regelingen (verbonden partijen)

Elke gemeente heeft te maken met gemeenschappelijke regelingen. De invloed die een gemeente erop kan uitoefenen verschilt per partij, terwijl gemiddeld ruim 20% van de begroting bestemd is voor gemeenschappelijke regelingen.

Cao en prijsontwikkelingen werken over het algemeen door in de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

Conform artikel 15 BBV dient in de paragraaf verbonden partijen de eventuele risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente opgenomen te worden. In dit artikel wordt ook een relatie gelegd met artikel 11 BBV (Weerstandsvermogen).

Op basis van de Kadernota's 2024 bedragen de kosten gemeenschappelijke regelingen in de gemeente Land van Cuijk in 2024 € 16.276.000.

5. Het sociaal domein

Het sociaal domein omvat het geheel aan ondersteunende sociale voorzieningen voor de lokale samenleving. De gemeente voert uit wat in onder meer de Jeugdwet (JW), de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Participatiewet (PW) wordt voorgeschreven. Voor het sociaal domein gelden binnen deze beleidskaders onzekerheden aan zowel de uitgaven- als de inkomstenkant. Het betreffen open eind regelingen waarbij de uitgaven niet altijd beheersbaar zijn. Naast risico in de ontwikkeling van het aantal zorgvoorzieningen geldt ook hier het inflatie-risico. Binnen de Participatie geldt daarnaast dat de uitgaven conjunctuurgevoelig zijn. Tenslotte geldt dat de middelen die het Rijk beschikbaar stelt aan de gemeenten voor deze taken ter discussie staan en dat zorgt voor onzekerheden aan de inkomstenkant.

Als risico houden we rekening met een financieel risico van 2% op prijs en 2% op volume aan van de geraamde kosten 2024.

6. Grote (infrastructurele) projecten

Een project betekent per definitie risico-gestuurd werken, gefaseerd, met tussentijdse mijlpalen en een duidelijk eindresultaat. De meeste grote projecten zijn complex qua uiteenlopende belangen, tijdsduur en technologische zekerheid. De huidige cumulatie van ontwikkelingen maakt dat de gemeente bij met name de uitvoering van projecten te maken heeft met schaarste aan personeel, schaarste aan materialen, schaarste aan energiebronnen en -dragers en beperkingen als gevolg van de milieu- en stikstofproblematiek. Hierdoor kunnen projecten veel duurder worden en kan de uitvoering vertraging oplopen.

In de kwantificering van dit risico is rekening gehouden met een extra stijging van 10% over de openstaande investeringssom per 1-1-2023.

7. Rentestijging

De gemeente trekt langlopende leningen aan om in de eigen financieringsbehoefte te voorzien. De jaarlijkse kosten van de financieringsbehoefte (rentelasten) worden bepaald door de omvang van de bestaande leningenportefeuille, de financieringsbehoefte als gevolg

van voorgenomen investeringen en de van toepassing zijnde rentetarieven. De oplopende rente zorgt er momenteel voor dat geld lenen duurder wordt, terwijl tegelijkertijd de inflatie historisch hoog is en investeringen meer kosten.

8. Gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds kende de afgelopen jaren veel fluctuaties. De verschillende crisis situaties hebben effect gehad op de rijksuitgaven. De “trap op-trap af” systematiek in de algemene uitkering werkt deze fluctuaties in de hand, terwijl gemeenten behoefte hadden aan stabiliteit. De discussie rondom de herverdeling heeft ook onrust veroorzaakt. Dit heeft geleid tot het inbouwen van meer stabiliteit in de algemene uitkering van de komende jaren. De “trap op-trap af” systematiek is losgelaten en gemeenten hebben meer duidelijkheid over herverdelingseffecten.

In de Voorjaarnota 2023 van het Rijk staat dat gemeenten er vanaf 2027 structureel geld bij krijgen en dat het kabinet voornemens is om het accres goed te regelen. Deze nieuwe financieringssysteematiek moet echter nog nader worden uitgewerkt. Ook blijven voor gemeenten in de jaren vanaf 2026 grote kortingen in de boeken staan: in 2026 een daling van circa € 2 miljard ten opzichte van 2025. Onderdeel daarvan is de opschalingskorting van ongeveer € 700 miljoen. Dit zet de gemeentelijke uitvoering van wettelijke taken én de haalbaarheid van de grote maatschappelijke opgaven onder druk. Één punt afwijking in de uitkeringsbasis levert een mutatie op van afgerond € 130.000. De Meicirculaire 2023 laat voor de periode 2024-2027 een gemiddeld negatief effect zien van € 2.187.000 per jaar voor de gemeente Land van Cuijk.

9. Arbeidsmarkt/Organisatie

Eén van de belangrijkste uitdagingen binnen de gemeente Land van Cuijk is het vasthouden van de balans tussen de ambities van het bestuur, de financiële middelen en de capaciteit in de organisatie (zowel kwalitatief als kwantitatief).

De arbeidsmarkt is zeer krap, nieuw personeel werven blijft de komende periode moeilijk. Deze krapte zal waarschijnlijk voorlopig aanhouden. Dat noopt ons anders te kijken naar de arbeidsmarkt en het werven van nieuwe medewerkers. Een andere uitdaging is de stijging van het langdurig ziekteverzuim.

Deze ontwikkelingen brengen het risico met zich mee dat de voorgenomen ambities niet of niet met hetzelfde tempo kunnen worden gerealiseerd. Inhuur van personeel kost aanzienlijk meer dan eigen personeel. Dit risico wordt ingeschat op 10% van de salariskosten personeel 2024.

10. Schadestaatsprocedure faillissement scheepswerf

Deze latente schadeclaim kan (potentieel) een groot financieel risico voor de gemeente opleveren. Hoe groot dit risico is, is helaas onduidelijk. De advocaat van de curator die het faillissement van de scheepswerf (de scheepswerf is al in 2011 failliet gegaan) heeft al meermaals aangekondigd een zg. schadestaatprocedure te starten. De gemeente moet hiertoe worden gedagvaard. Eerder is namelijk door de Hoge Raad geoordeeld dat de

voormalige gemeente Grave aansprakelijk is voor het faillissement van de scheepswerf. In een aparte dagvaardingsprocedure (de schadestaatprocedure dus) moet vervolgens worden vastgesteld hoe veel de schade vervolgens bedraagt. Tot op de dag van vandaag is ons niet bekend welk bedrag gevorderd kán en zál worden. Er gaan verschillende bedragen over tafel, variërend van 1 miljoen tot 10 miljoen Euro. Een claim zal terdege onderbouwd moeten worden, wat een lastige exercitie schijnt te zijn.

Via onze aansprakelijkheidsverzekeraar (CB) is een advocaat van AKD op deze zaak gezet.

Daarnaast geldt dat de locatie van de voormalige scheepswerf vanuit ruimtelijk oogpunt een 'doorn in het oog' is en voor de kern Grave (weer vanuit ruimtelijk oogpunt) een ideale locatie zou zijn om een woningbouwontwikkeling tot stand te brengen. We zijn met de burgemeester en portefeuillehouder wonen in gesprek om de juiste strategie te bepalen en beide dossiers op elkaar af te stemmen. Vooralsnog lijkt deze strategie erop neer te komen om een afwachtende houding aan te nemen en geen actief contact te zoeken met de voormalige eigenaar van de scheepswerf. Dat betekent ook dat woningbouw ter plaatse voorlopig niet realistisch lijkt.

Het feit dat we een (top)advocaat op de zaak hebben zitten en het feit dat we politiek-bestuurlijk telkens de strategie in dit dossier bepalen en bijstellen, kunnen als maatregelen worden beschouwd om de risico's zo veel als mogelijk te beheersen.

De risico's in dit dossier zijn liggen met name op de volgende categorieën:

- Politiek/bestuurlijk imago
- Financieel/economisch
- Geografisch ruimtelijk.

11. Garantstellingen

De gemeente heeft zich in het verleden garant gesteld voor een aantal geldleningen. De meeste garantstellingen zijn overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen. Bij problemen worden deze fondsen als eerste aangesproken. Onze gemeentelijke verantwoordelijkheid betreft de zogenaamde achtervang. Hierbij is het risico aanzienlijk gereduceerd. Op dit moment bedraagt het saldo van de gegarandeerde leningen circa € 289.000.000 . Hiervan is het overgrote gedeelte overgegaan naar de waarborgfondsen sociale woningbouw € 287.000.000. De overige verstrekte gegarandeerde geldleningen bedragen € 2,5 mln.

12. Klimatrisico's

Bij natuurrampen en/of extreem weer kunnen in de openbare ruimte grote schades ontstaan door wateroverlast, storm, droogte en brand die niet door de verzekering worden gedekt. Waar we de laatste jaren daarnaast steeds meer mee te maken krijgen is aantasting door of bestrijding van onze beplanting tegen overlast of schade door insecten en ziekte.

Bovenstaande risico's leiden tot een totaal financieel risico van € 42.400.000. Uitgaande van een zekerheidspercentage van 90% leidt dit tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 38.150.000 .

4. Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal, de weerstandsratio. Deze ratio wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

De weerstandsratio Land van Cuijk begroting 2024: $149.000.000 / 38.150.000 = 3,90$

Onderstaande waarderingstabel is opgenomen in de Nota Risicomanagement Land van Cuijk:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	>2	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Als beleidsregel is in de Nota Risicomanagement opgenomen: de ratio van het weerstandsvermogen dient minimaal uit te komen op het waarderingcijfer B (ruim voldoende) volgens de waarderingstabel. Indien de ratio lager uitvalt dan B, wordt er een plan aan de raad voorgelegd om de beschikbare weerstandscapaciteit te vergroten en/of de benodigde weerstandscapaciteit te verlagen.

Conclusie:

De weerstandsratio van de gemeente Land van Cuijk 2024 is uitstekend.

5. Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat gemeenten voortaan een basis-set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in de jaarrekening. Het betreft de volgende kengetallen:

- Netto schuldquote en deze gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
- Solvabiliteitsratio.
- Grondexploitatie.
- Structurele exploitatieruimte.
- Belastingcapaciteit.

Doel van deze kengetallen is om u op eenvoudige wijze inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
-------------	--------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Netto schuldquote	0,39	0,94	0,83	0,97	1,31	1,49
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0,35	0,90	0,79	0,94	1,27	1,45
Solvabiliteitsratio	0,43	0,27	0,30	0,28	0,25	0,21
Structurele exploitatieruimte	0,11	0,00	0,01	0,00	-0,06	-0,07
Grondexploitatie	0,08	0,10	0,11	0,08	0,07	0,05
Belastingcapaciteit	0,90	0,90	0,93			

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een normale netto schuldenlast ligt tussen de 0% en 100%. Matig is tot 130% en daarna is dit slechter.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Dit cijfer ligt doorgaans rond de 30% bij gemeenten.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Hoe lager dit percentage, hoe beter.

Structurele exploitatieruimte

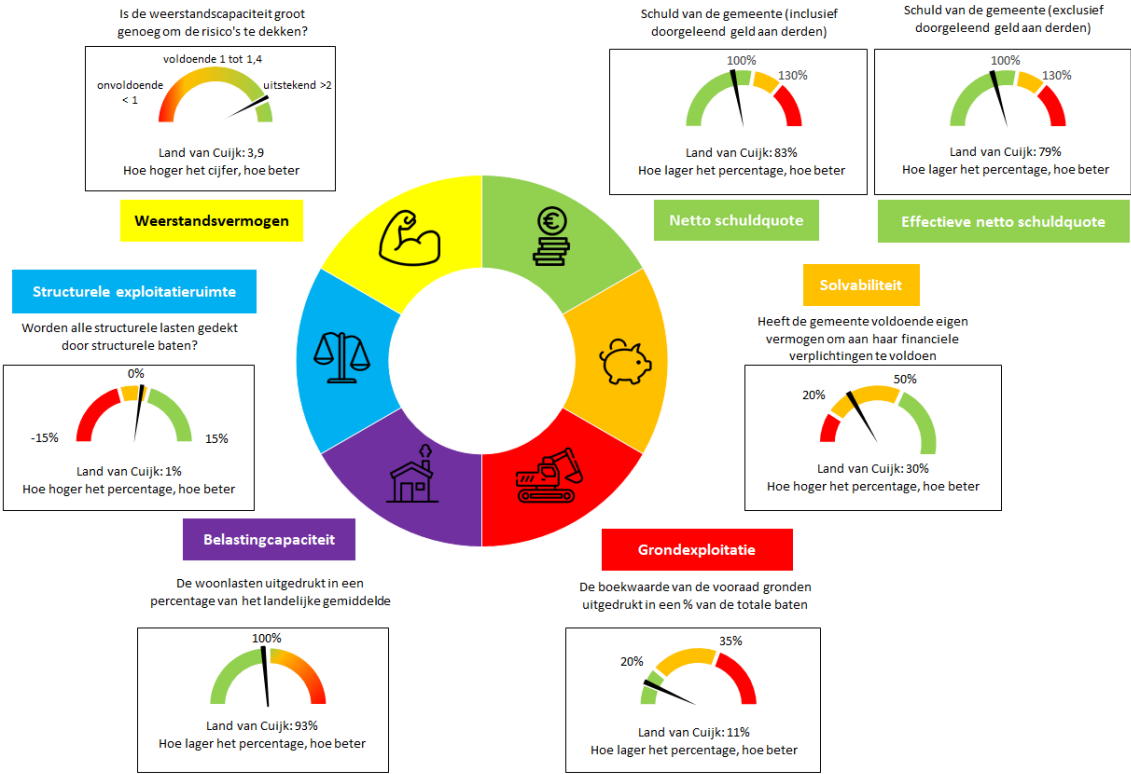
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Hoe hoger dit percentage, hoe beter. In onderstaande grafiek wordt dit kengetal weergegeven als de mate waarin structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De belastingdruk binnen de gemeente Land van Cuijk ligt enigszins onder het landelijke gemiddelde. Onderstaand wordt een grafische weergave van de kengetallen weergegeven.

Kengetallen in beeld

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft een dwarsdoorsnede van de begroting. Lasten van onderhoud komen op diverse programma's voor. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid.

Het betreft onderhoud van kapitaalgoederen voor:

- Wegen
- Openbare verlichting
- Groen
- Bomen
- Bos- en natuurterreinen
- Speelvoorzieningen
- Riolering
- Gebouwen
- Civiele objecten

In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleidskader, het uit het beleid voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begroting. In de diverse tabellen staat een * bij exploitatie, dit betekent dat de kapitaallasten ten laste van de exploitatie komen.

De volgende beheerplannen zijn in 2023 door de raad vastgesteld in het kader van integraal beheer openbare ruimte (IBOR).

Beheerplan	Datum vaststelling	Cyclus	Jaar herziening
Beheerplan wegen	sep-23	5 jaar	2028
Beheerplan openbare verlichting	sep-23	5 jaar	2028
Beheerplan groen	sep-23	5 jaar	2028
Beheerplan bomen	sep-23	5 jaar	2028
Beheerplan bos- en natuurterreinen	sep-23	5 jaar	2028
Beheerplan speelvoorzieningen	sep-23	5 jaar	2028
Beheerplan civieltechnische objecten	sep-23	5 jaar	2028
Beheerplan vastgoed	dec-23	5 jaar	2028
Water- en rioleringsprogramma (Wrp)	dec-23	3 jaar	2026

Openbare ruimte

De openbare ruimte wordt intensief gebruikt en is steeds belangrijker als ontmoetings- en verblijfsplek. De gebruikers van deze openbare ruimte verwachten dat deze aantrekkelijk is en aansluit op de behoeften. Het uitgangspunt daarbij is dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig is.

We staan voor een complexe opgave om de groeiende druk op onze wegen, pleinen en parken op een duurzame en zo kostenefficiënte wijze in te richten en te beheren. De grote vraagstukken zoals de energietransitie, klimaatadaptatie, grondstoffenschaarste en gezondheid hebben een sterke relatie met het beheer van de openbare ruimte.

De komende decennia staat ook de nieuwe gemeente Land van Cuijk voor grote vervangingsopgaven. De grootste groei van de dorpen vond plaats in de naoorlogse periode. Veel gebouwen, infrastructuur en beplantingen uit die tijd moeten worden vernieuwd of vervangen. Deze vervangingsopgave is een grote kans voor vernieuwing en de verbinding met de sociaalmaatschappelijke opgaven. Kansen om gebieden gasloos te maken, klimaatadaptief en circulair.

De kwaliteit van de openbare ruimte, en daarmee ook het beheer, is van groot belang voor de lokale economie en de leefbaarheid in de kernen. Deze kwaliteit willen we minimaal vasthouden, waar mogelijk naar een hoger niveau tillen en aan laten sluiten bij het veranderend gebruik. In 2023 heeft harmonisatie van de diverse beheer -en beleidsplannen plaatsgevonden. Alle afzonderlijke beheerplannen zijn middels het integraal beheerplan openbare ruimte (IBOR) door de gemeenteraad vastgesteld en geven de uitvoeringskaders voor alle onderdelen in de openbare ruimte voor de komende jaren mee.

Wegen

Een grote gemeente als Land van Cuijk heeft ook een groot areaal aan wegen/verhardingen. In onderstaande tabel een onderverdeling

Omschrijving	Eenheid	Aantal
Asfaltverharding	m2	4.800.000
Elementenverharding (beton)	m2	2.400.000
Elementenverharding (gebakken materiaal)	m2	713.000
Betonverharding	m2	184.000
Zand -en halfverharde wegen	m2	1.700.000
Bermen (verhard)	m2	245.000
Markeringen (belijning)	km	560
Markeringen (figuratie)	m2	25.000

De wegverharding wordt, volgens de beleidsuitgangspunten van het integraal beheer openbare ruimte (IBOR) op beeldkwaliteit onderhouden. Hiervoor geldt kwaliteitsniveau B, met uitzondering van de centrumgebieden waarvoor A-niveau geldt.

We richten ons verder op een integrale aanpak om zoveel mogelijk werk met werk te kunnen maken. Denk daarbij aan combinatie met rioleringswerkzaamheden, verbeteren bereikbaarheid en verkeersveiligheid, werkzaamheden nutsbedrijven en woningbouwprojecten.

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beheerplan wegen	Budget	Dekking uit
-------------------------------	--------	-------------

Onderhoud verharding (groot onderhoud)	€ 2.546.503	Exploitatie
Onderhoud verharding (levensduurverlengend)	€ 1.300.000	Exploitatie*
Onderhoud verharding (klein onderhoud)	€ 335.829	Exploitatie
Vervanging verhardingen	€ 1.788.000	Exploitatie*
Onderhoud belijning en markeringen	€ 175.000	Exploitatie
Onderhoud onverharde wegen	€ 125.000	Exploitatie
Onderhoud wegbermen	€ 162.076	Exploitatie
Verstevigen wegbermen	€ 475.000	Exploitatie*

Openbare verlichting

In het kader van integraal beheer openbare ruimte (IBOR) is ook het beheerplan openbare verlichting vastgesteld. De missie voor de openbare verlichting is het realiseren en in stand houden van een duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de burger zich veilig voelt in het openbaar gebied. De gemeente kiest er voor om nieuw te plaatsen verlichting tijdens nachtelijke uren te dimmen. In het buitengebied gaat de gemeente terughoudend om met verlichten om onnodige lichtvervuiling tegen te gaan. De gemeente heeft zo'n 22.000 lichtmasten in beheer.

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beheerplan openbare verlichting	Budget	Dekking uit
Onderhoud openbare verlichting	€ 300.000	Exploitatie
Vervanging openbare verlichting	€ 710.000	Exploitatie*

Groen

Het openbaar groen wordt, volgens de beleidsuitgangspunten van het integraal beheer openbare ruimte (IBOR) op beeldkwaliteit onderhouden. Hiervoor geldt kwaliteitsniveau B, met uitzondering van de centrumgebieden (A). Het openbaar groen draagt bij aan een prettige leefomgeving en draagt bij aan klimaatadaptatie. Bij vervanging of reconstructie van groen wordt gezocht naar een integrale aanpak met andere beheeropgaven. Onderstaand een overzicht van de actuele kengetallen (bij benadering):

Omschrijving	Eenheid	Aantal
Bosplantsoen (binnen de bebouwde kom)	m2	659.000
Vaste planten	m2	48.000
Wisselperken	stuks	38
Bodembedekkers	m2	143.000
Heesters	m2	317.000
Hagen	m2	96.000
Grasveld	m2	1.370.000

Ruw gras (niet zijnde berm, binnen bebouwde kom)	m2	2.100.000
Bloemrijk gras	m2	37.000
Ruigte	m2	59.000
Ruigte (berm)	are	35.000
Ruw gras (berm)	are	26.000

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beheerplan groen	Budget	Dekking uit
Onderhoud openbaar groen	€ 3.330.000	Exploitatie
Vervanging groen	€ 575.000	Exploitatie*

Bomen

De gemeente Land van Cuijk heeft een groot areaal aan bomen. Het betreft zo'n 90.000 stuks. Bomen dragen bij aan het tegengaan van hittestress door het bieden van natuurlijke verkoeling. Verder dragen bomen bij aan leefgenot voor mens en dier. Het beheer van de bomen vindt plaats op basis van periodieke inspecties, waarbij veiligheid een leidend uitgangspunt is. Bij vervanging van bomen wordt vooral gezocht naar een integrale aanpak met andere beheeronderdelen.

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beheerplan bomen	Budget	Dekking uit
Onderhoud bomen	€ 1.312.938	Exploitatie
Vervanging bomen	€ 1.111.000	Exploitatie*

Bos- en natuurterreinen

De gemeente Land van Cuijk heeft een groene uitstraling en derhalve ook een grote omvang aan bos -en natuurterreinen in beheer. Voor bos -en natuurterreinen geldt dat er geen specifiek beheerniveau is vastgesteld. Het beheer sluit aan op de index "natuur en landschap" van de provincie. Voor terreinen die hieraan voldoen geldt instandhoudingsbeheer, voor de terreinen die hier nog niet aan voldoen geldt ontwikkelingsbeheer. Onderstaand een overzicht van het areaal aan bos -en natuuronderdelen:

Omschrijving	Eenheid	Aantal
Amfibieënpoeien	stuks	195
Bos met accent productie	ha	495
Bos met accent recreatie	ha	100
Cultuurbos	ha	90
Knipscheerheg struweel (Maasheggen)	km	105

Droge heide	ha	16
Droog bos met accent natuur	ha	210
Houtwallen jeneverbes struweel	ha	8
Klein bosje	ha	10
Knip -en scheerheg	ha	3
Kruiden -en faunarijk grasland	ha	155
Nat hooiland	ha	5
Nat bos met accent natuur	ha	20
Dassenraster	km	10
Veekerend raster	km	20

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beheerplan bos- en natuurterreinen	Budget	Dekking uit
Onderhoud bos- en natuurterreinen	€ 485.000	Exploitatie

Speelvoorzieningen

De gemeentelijke speelvoorzieningen dragen bij aan tal van thema's als ontmoeten in de buitenruimte en natuurlijk het bewegen. De insteek is dat speelvoorzieningen uitdagend zijn, ruimte bieden voor samenspelen, maar ook voor vrij spel en dat het bijdraagt aan vergroenen en landschapsverbetering om zo onder andere ook bij te dragen aan een klimaatadaptieve leefomgeving. Voor speelvoorzieningen geldt dat er functioneel beheer plaats vindt: de veiligheid en de technische kwaliteit is van primair belang. De gemeente heeft het onderstaande areaal aan speelvoorzieningen in beheer:

Omschrijving	Eenheid	Aantal
Speeltoestellen	stuks	1081
Sporttoestellen	stuks	399
Speelprikkels	stuks	101
Verhardingen	m2	11.200
Veiligheidsondergrond	m2	35.000

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beheerplan speelvoorzieningen	Budget	Dekking uit
Onderhoud speelvoorzieningen	€ 165.000	Exploitatie
Vervanging speelvoorzieningen	€ 700.000	Exploitatie*

Riolering

De voormalige, afzonderlijke gemeenten kenden ieder hun eigen vGRP, maar vanuit het samenwerkingsverband Land van Cuijk is het beleid op dit vlak al grotendeels geharmoniseerd en in 2023 formeel bekrachtigd met het vaststellen van het "programma water en riolering 2024-2026". De specifieke aandachtspunten in de planperiode zijn:

- Data verder op orde krijgen zodat er goede "wateroverlast berekeningen" kunnen worden gemaakt;
- Onderzoek naar H2S-gassen;
- Klimaatbestendigheid vergroten binnen de gemeente, o.a. met de projectgroep Klimaatbestendig Land van Cuijk.

Vanuit het ministerie is in 2022 aangegeven dat bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen "water en bodem sturend" moeten zijn. Dit zal de komende jaren ook de nodige opgaven met zich meebrengen in het kader van omgaan met hemelwater en klimaatadaptieve keuzes.

De gemeente heeft het volgende areaal te beheren

Omschrijving	Eenheid	Aantal
Kolken	stuks	36.000
Lengte vrijvervalriolering	km	561
... vuilwater	km	77
... hemelwater	km	122
... gemengd	km	362
Drukriolering	km	400
Persleiding (excl. drukrioolstelsel)	km	15
Drainage	km	5
Infiltrerende verharding	ha	10
Wadi's en bodempassages	ha	35
IT -en DIT-riool	km	27
Overige voorzieningen hemelwater	stuks	220
Lijn -en roostergoten	km	8
Gemalen droge opstelling en randvoorzieningen	stuks	35
Gemalen natte opstelling	stuks	110
Pompunits mechanische riolering	stuks	1.850
IBA's, decentrale zuiveringen en septic-tanks	stuks	95
Watergangen	km	560
Beschoeiingen	km	20
Duikers in het oppervlaktewater in beheer	stuks	1.300

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving	Budget	Dekking uit
Uitvoeringsprogramma water en riolering 2024-2026	€ 13.890.000	Rioolheffing

Gebouwen

In 2023 is gestart met het beheer en onderhoud van de gemeentelijke vastgoedobjecten volledig op te nemen in een vastgoedregistratie. Met de vastgoedregistratie wordt een volgende stap gezet om het beheer en onderhoud op een adequaat uitvoeringsniveau te krijgen. Binnen de 5 gemeenten was sprake van verschillende startsituaties m.b.t. de

vigerende meerjarenonderhoudsprogramma's. In 2023 is gestart met de uniformering en actualisatie van het meerjarig onderhoudsprogramma (MJOP) van de gemeentelijke vastgoedobjecten. Met de benodigde actualisaties wordt onderzocht in welke onderhoudsstaat de verschillende vastgoedobjecten zijn. In 2024 wordt de actualisatie van het MJOP afgerond en zal verdere invulling gegeven worden aan de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed.

Civiele objecten

De voormalige, afzonderlijke gemeenten kenden ieder hun eigen beheer- en inspectieplan civiele objecten. In 2022 is gestart met de inventarisatie en inspectie op veiligheid van de diverse civiele objecten. Bijvoorbeeld bruggen en viaducten. In 2023 is in het kader van integraal beheer openbare ruimte (IBOR) ook het achterliggende beheerplan "civieltechnische kunstwerken" vastgesteld.

De gemeente Land van Cuijk heeft een groot aantal civieltechnische kunstwerken in beheer, onderstaand de onderverdeling:

Soort object	Eenheid	Aantal
Bruggen	Stuks	190
Keersluis	Stuks	1
Tunnels en viaducten	Stuks	20
Kades en keerwanden	Stuks	37
Aanlegsteigers	Stuks	15
Straatelementen	Stuks	23
Duikers	Stuks	27
Diversen	Stuks	19
Geluidswerende constructies	M1	500

Voor de civieltechnische kunstwerken geldt dat het er functioneel beheer plaats vindt: de veiligheid en de technische kwaliteit is van primair belang.

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beheerplan civieltechnische kunstwerken	Budget	Dekking uit
Onderhoud civieltechnische kunstwerken	€ 210.000	Exploitatie
Groot onderhoud civieltechnische kunstwerken	€ 176.310	Voorziening
Vervanging civieltechnische kunstwerken	€ 687.000	Exploitatie*

4. Financiering

Algemeen

Deze paragraaf vloeit voort uit bepalingen van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet beoogt het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden en het beheersen van financiële risico's. Voor de gemeente Land van Cuijk is deze regelgeving vertaald in een 'treasurystatuut' dat door de gemeenteraad is vastgesteld op 3 januari 2022.

Treasuryfunctie

In het treasurystatuut worden allereerst het begrippenkader en de doelstellingen van de treasuryfunctie geformuleerd. Deze worden vervolgens geconcretiseerd voor verschillende deelgebieden van treasury: risicobeheer, gemeentefinanciering en kasbeheer. Daarna worden de organisatorische randvoorwaarden van de treasuryfunctie weergegeven. Daarbij ligt het accent op de helderheid betreffende de verdeling van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Tot slot worden de uitgangspunten vastgelegd voor de informatie die noodzakelijk is om het gehele proces beheersbaar en meetbaar te maken en te houden.

De treasuryfunctie van onze gemeente dient tot:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, valutarisico's, kredietrisico's en interne liquiditeitsrisico's.
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
- Het optimaliseren van renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van de financiële verordening.

Risicobeheer

De financiële risico's bestaan uit renterisico's, koersrisico's, valutarisico's, interne liquiditeitsrisico's en kredietrisico's.

De Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) geeft een aantal verplichte elementen aan die het risico beperken. In het door de raad vastgestelde Treasurystatuut wordt aangegeven hoe de gemeente Land van Cuijk deze wet in de praktijk toepast. Het doel van dit statuut is, naast het beperken van deze risico's, het verhogen van een slagvaardig beleid bij het aantrekken respectievelijk het uitzetten van gelden. Een belangrijke eis uit de Wet FIDO is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer prudent (voorzichtig) dient te zijn. De gemeente Land van Cuijk heeft geen beleggingen die niet in het verlengde van de publieke taak liggen

Renterisico

Bij de inwerkingtreding van de Wet FIDO is het begrip ‘renterisiconorm’ ingevoerd. De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen wordt beperkt. Uitgangspunt hierbij is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Uit de berekening van de huidige renterisiconorm, zoals hieronder weergegeven, blijkt dat voor de jaren 2024 - 2027 de renterisiconorm niet wordt overschreden.

Koersrisico

De koersrisico's van de gemeente zijn zeer beperkt omdat uitsluitend middelen worden uitgezet bij de schatkist of bij andere overheden. Dit gebeurt in vastrentende waarden. Vastrentende waarden garanderen dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd. Op de einddatum is dus geen sprake van koersrisico's.

Valutarisico

Valutarisico's worden door onze gemeente uitgesloten. Er worden uitsluitend leningen verstrekt, aangegaan of gegarandeerd in euro's. Aandelen worden in de balans opgenomen tegen de nominale waarde, waardoor er geen koersrisico's worden gelopen.

Kredietrisico

De gemeente gaat leningen aan, zet middelen uit en verleent garanties uitsluitend ten behoeve van de publieke taak. Uitzettingen geschieden uitsluitend aan tegenpartijen die aan de in het treasury statuut genoemde eisen voor kredietwaardigheid voldoen. Daardoor worden kredietrisico's beperkt.

Kasgeldlimiet

Om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken is in de Wet FIDO de kasgeldlimiet opgenomen. Dit houdt in dat de gemeente haar financieringsbehoefte voor een beperkt bedrag met kort geld (looptijd < 1 jaar) mag financieren. De norm is in de wet gesteld op 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten bij aanvang van het jaar. Voor onze gemeenten bedraagt de limiet voor 2024 € 25.214.145.

Renterisiconorm

Voor de lange termijn wordt de renteonzekerheid uitgedrukt in het renterisico. In de Wet Fido is een renterisiconorm voor decentrale overheden vastgelegd. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden (leningen met een looptijd van langer dan één jaar). Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moeten worden afgesloten met het risico van snel oplopende rentelasten.

De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Gelet op de huidige opgenomen geldleningen komen we niet inde problemen met de renterisiconorm in 2024.

Modelstaat B (Renterisico vaste schuld over de jaren 2024 t/m 2027)					
Stap	Variabelen renterisico(norm)	Jaar T:	Jaar T+1:	Jaar T+2:	Jaar T+3:
		2024	2025	2026	2027
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	12.050.410	9.894.782	9.402.746	9.302.042
3	Renterisico (1 + 2)	12.050.410	9.894.782	9.402.746	9.302.042
4	Renterisiconorm	59.327.400	58.780.800	58.391.400	58.108.200
5a = 4 > 3	Ruimte onder renterisiconorm	47.276.990	48.886.018	48.988.654	48.806.158
5b = 3 > 4	Overschrijding renterisiconorm				
Berekening					
renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal jaar T	296.637.000	293.904.000	291.957.000	290.541.000
4b	Percentage regeling	20	20	20	20
4 = 4a x 4b / 100	Renterisiconorm (van alleen jaar T)	59.327.400	58.780.800	58.391.400	58.108.200

Schatkistbankieren

Op basis van de Wet Verplicht schatkistbankieren zijn decentrale overheden (o.a. gemeenten) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist bij het Ministerie van Financiën aan te houden. Dit houdt in dat geld en vermogen niet bij banken en instellingen buiten de schatkist mogen worden gehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden.

Financiering

De commissie BBV heeft in 2017 een rentenotitie uitgebracht waarin men adviseert om het renteschema uit deze notitie op te nemen in de financieringsparagraaf. In onderstaand overzicht wordt hierdoor o.a. inzicht gegeven in de rentelasten en het renteresultaat.

Rentetoerekening

De commissie BBV heeft in 2017 een rentenotitie uitgebracht waarin men adviseert om het renteschema uit deze notitie op te nemen in de financieringsparagraaf. In onderstaand overzicht wordt hierdoor o.a. inzicht gegeven in de rentelasten en het renteresultaat.

Schema rentetoerekening 2024			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		3.433

b.	De externe rentebaten		82
	Totaal door te rekenen externe rente	A	3.351
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend		363
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		0
	Toe te rekenen externe rente	B	363
	Saldo door te rekenen externe rente	A-B	2.988
d1.	Rente over eigen vermogen		0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		0
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	C	2.988
e.	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	D	3.848
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	C-D	-860

5. Bedrijfsvoering

Algemeen

De paragraaf Bedrijfsvoering biedt inzicht in de beleidsvoornemens betreffende bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en beleid (waaronder de administratieve organisatie, treasury, planning en control en de interne controle) en facilitaire dienstverlening. De kwaliteit van onze bedrijfsvoering bepaalt mede het welslagen van onze dienstverlening.

Ook in het jaar 2024 worden verdere kaders gesteld om te komen tot een wendbare, innovatieve en betrouwbare organisatie waarin de opgaven vanuit de kernen centraal staan en er goed wordt samengewerkt.

Personeel

In 2024 zullen de thema's Strategische Personeelsplanning, Duurzame Inzetbaarheid en Leren & Ontwikkelen vanuit de HRM beleidsvisie onder de werktitel "het Land van Cuijk ontwikkelt door" verder verankerd worden in de organisatie. Het centraal stellen van de medewerkers, arbeidsverhoudingen en medewerkers ontwikkeling zijn hierin belangrijke aspecten.

In 2024 gaan we op basis van de uitkomsten van onze eerste strategische personeelsplanning sturen op de gewenste structurele en incidentele capaciteit. Dit om met de juiste ambtelijke realisatiekracht uitvoering te kunnen geven aan onze opgaven en ambities. Dat betekent dat er nadrukkelijk gekeken gaat worden naar de gewenste/noodzakelijk geachte capaciteitsvraag versus de bestaande bezetting. Dit kan in 2024 leiden tot aanpassingen in de formatie en functies zoals dat voor LvC is vastgesteld. Dit met het doel de inzet vanuit de organisatie en de uitvoering van de ambities in balans te brengen.

De gemeente Land van Cuijk beweegt zich in een omgeving die voortdurend verandert door bijvoorbeeld technologische ontwikkelingen en verandering van gemeentelijke taken. Daarnaast zorgen ook bestuurlijke ontwikkelingen voor dynamiek. Dit vraagt om duurzaam inzetbare medewerkers die zelf in staat zijn regie te nemen over hun loopbaan en gezond en gemotiveerd aan het werk kunnen blijven. Om dit te kunnen bewerkstelligen zijn de HRM thema's van de gemeente Land van Cuijk; "HR-gesprekkencyclus, opleiding & ontwikkeling, mobiliteit & flexibiliteit en vitaliteitsbeleid & gezondheid" in 2024 aangesloten bij de thema's uit de CAO Gemeenten.

In 2024 maken we in de ontwikkeling van de organisatie ook de start van de verhuizing naar het nieuwe gemeentehuis te Boxmeer. In het kader van duurzaam reizen zijn daarom de regelingen leasefietsen, dienstreizen en woon-werkverkeer van kracht per 1 januari 2024.

In 2024 gaan wij nader invulling geven aan de doorontwikkeling van leiderschap- en teamontwikkeling. Wij investeren breed in leer- en ontwikkelingstrajecten. Om het

organisatiebrede (online) cursus- en opleidingen aanbod en deelname te implementeren is vanaf 2024 een aparte applicatie/tool ontwikkeld en geïmplementeerd (LMS).

Het verankeren van de genoemde thema's in 2024 dragen mede bij aan het versterken van de krachtige werkgeverspositie van de gemeente Land van Cuijk binnen de regionale arbeidsmarkt.

Dienstverlening en huisvesting

Als gemeente Land van Cuijk verbinden we ons aan de kernwaarden betrouwbaar, innovatief en wendbaar. Deze kernwaarden zijn bepalend voor het imago van de organisatie. Door de kernwaarden in onze dienstverlening toe te passen, blijven we geloofwaardig. Uiteindelijk blijven we steeds op zoek naar manieren waarop we onze dienstverlening kunnen verbeteren.

De nadruk in het dienstverleningsconcept inclusief het uitvoeringplan ligt op het ontwikkelen van de dienstverlening. Het continu verbeteren van de kwaliteit van onze (digitale) dienstverlening vraagt om het voortdurend meten op alle contactkanalen, producten en processen. De antwoorden uit deze verschillende onderzoeken geven waardevolle informatie over de aspecten waarop de organisatie wordt gewaardeerd of waar juist ruimte is voor verbetering. Hiermee kunnen we situationeel op zoek gaan naar waar dienstverlening nog beter kan en tegelijkertijd geeft het inzicht in hoe betrouwbaar, innovatief en wendbaar we zijn. Om deze kernwaarden goed in te kunnen zetten en toe te kunnen (blijven) passen, is het nodig om structureel te investeren in expertise en middelen. Daarnaast blijft de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening en online communicatie van belang.

Voor de centrale huisvesting (nieuw- en verbouw) zijn inmiddels de bouwwerkzaamheden gestart. Volgens plan moet het gemeentehuis Land van Cuijk eind 2024 gerealiseerd dienen te zijn.

Informatiebeveiliging en privacy

Het jaar 2024 zal in het teken staan van een verdere implementatie van het Control Framework (CFW). Eind 2024 zullen 20 teams met het CFW werken. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) zullen zo steviger verankerd zijn in de organisatie. Het CFW biedt eveneens een stevige basis voor de Europese NIS2-richtlijn. Deze richtlijn is gericht op een betere cyberbeveiliging en weerbaarheid van organisaties.

Met het in 2023 opgeleverde verwerkingenregister is ook inzichtelijk welke Privacy Audits (DPIA's) er gedaan moeten worden in 2024 en de daaropvolgende jaren. Op basis van een prioritering zullen in 2024 enkele tientallen DPIA's worden uitgevoerd.

De impact van kunstmatige intelligentie op onze gemeente zal duidelijker worden. Dit zal invloed hebben op de bescherming van (persoons)gegevens en het belang van AVG en BIO

onderstrepen. Mede daarom zal de gemeente blijven investeren in bewustwording bij medewerkers.

Inkoop

De gemeente Land van Cuijk werkt voor wat betreft inkoop en aanbesteden volgens de Aanbestedingswet 2012 die is ingaan op 1 juli 2016. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Land van Cuijk (vastgesteld in uw raad van 29 september 2022) is dan ook een uittreksel van voornoemde wetgeving. Wel is er in het eigen beleid extra aandacht voor specifieke items waar rekening mee gehouden dient te worden. Denk hierbij aan het kansen bieden aan de lokale en regionale economie. Tevens is er aandacht voor social return, duurzaamheid en circulariteit. Deze laatste drie onderwerpen worden door de desbetreffende teams nader uitgewerkt in beleidsplannen. Zodra deze zijn vastgesteld maken deze plannen integraal onderdeel uit van het inkoopproces.

Interne controle

In uw vergadering van september 2023 zijn diverse financiële verordeningen vastgesteld. Deze zijn aangepast, naar de vernieuwde rechtmatigheidsverantwoording per 2023. Ingaand met de jaarrekening 2023 geeft het college van burgemeester en wethouders een rechtmatigheidsverantwoording betreffende de jaarrekening. Deze rechtmatigheidsverantwoording wordt door de externe accountant beoordeeld op getrouwheid.

Voor 2023 geldt dat de interne controle verder verankerd dient te worden in de ambtelijke organisatie. Hiervoor werkt het cluster interne auditing samen met de betreffende teams en audit de specifieke processen. Doel hierbij is de borging van de rechtmatigheid en de getrouwheid van de jaarstukken van de gemeente.

Daarvoor stimuleren wij het continu verbeteren van de processen binnen de gemeente. Dit verhoogt niet enkel de kwaliteit van de uitvoering, maar ook het inzicht in de uitvoering en de behaalde doelen.

ICT

Voor 2024 kennen we een aantal speerpunten op het gebied van Informatie en ICT.

Datagedreven werken wordt verankerd in de organisatie. In 2023 is het Programma Datagedreven werken gestart. In 2024 organiseren we een intern congres op dit onderwerp om de bewustwording van de kracht van het instrument te vergroten en starten we met het vergroten van de datageletterdheid van de organisatie middels gerichte opleidingen. Daarnaast blijven we werken aan datavraagstukken vanuit de organisatie zoals dat op dit moment al succesvol gebeurt.

In 2024 wordt verder vanuit ICT ingezet op de aanstaande verhuizing naar het gemeentehuis in Boxmeer. Daarbij gaan we voor een vlekkeloze overgang voor wat betreft onze ICT-voorzieningen en ondersteunen we bij de verdere invoering van activiteitgericht werken; we

werken daar en op die manier die het beste past bij de activiteit die we te doen hebben en het doel dat daarbij hoort.

Tot slot herijken we komend jaar onze informatievise. Deze was opgesteld voor de periode tot en met 2024 en was gericht op de herindeling en de deels daaropvolgende harmonisatie. In de nieuwe visie kijken we als Land van Cuijk vooruit naar de ontwikkelingen binnen ICT en Informatie en bepalen we in samenspraak de gewenste richting voor de komende jaren.

Informatiebeheer

Ook in 2024 is het doel om het informatiebeheer van de organisatie verder op orde te krijgen. Het op orde hebben van de informatiehuishouding is niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook een voorwaarde voor openheid en transparantie. De juiste informatie op de juiste plaats (integere informatie) draagt bij aan een efficiënte taakuitvoering en daarnaast aan informatieveiligheid en -privacy.

In de informatiebeleidsvisie gemeente Land van Cuijk 2020-2024 is vastgelegd dat alle informatie, zoveel als mogelijk, in één centraal zaaksysteem wordt gebundeld. Daarom blijft optimalisatie van ons zaaksysteem “Join Zaak en Document” ook in 2024 een voortdurend aandachtspunt, waaronder verdere koppelingen met vakapplicaties, om meer grip op het informatiebeheer te krijgen. Verder zal in 2024 de focus liggen op het kwaliteitsbeheer.

Financiën

In 2024 gaan we verder met de ontwikkeling van de Planning en Control (P&C) producten. Mede op basis van de evaluatie in 2023 (oa met de auditcommissie) gaan we bekijken op welke wijze we de raad gaan voorzien van juiste en tijdige informatie op alle beleidsambities en financiën.

Ook in 2024 gaan we verder met de processen te optimaliseren om zowel interne als externe dienstverlening te verbeteren en meer in control te zijn op onze budgetten.

6. Verbonden partijen

Algemeen

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke dito risico's is het gewenst dat in de begroting en jaarstukken aandacht wordt besteed aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Dat zijn deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen. Het is niet de bedoeling te rapporteren over alle partijen waarmee de gemeente op enigerlei wijze verbonden is. Het criterium is daarom gelegd bij die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang (artikel 1 lid d BBV) wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Met een financieel belang (artikel 1 lid c BBV) wordt bedoeld: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Overzicht verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regeling	Programma	Gemeenschappelijke regeling	Vennootschappen en coöperaties	Stichtingen en verenigingen
Euregio Rijn-Waal	3	X		
Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)	7	X		
Werkvoorzieningsschap Noordoost Brabant	6	X		
Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)	1	X		
GGD Hart voor Brabant	6	X		
Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)	1	X		
Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost	6	X		
GR voor het toezicht op het openbaar onderwijs	4	X		
Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant	4	X		
Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord	6	X		
Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost	1			X
Bank Nederlandse gemeenten	1		X	
Regio Noord-Oost Brabant	3			X
Brabant Water	1		X	
Agrifood Capital	3			X
Regionaal Bedrijvenpark Laarakker	3		X	
Enexis Holding N.V.	3		X	
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	3		X	
CSV Amsterdam BV	3		X	

Bijzondere ontwikkelingen

Gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen

Per 1 juli 2022 is de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Het doel van deze wetswijziging is het versterken van de positie van de raden bij besluitvorming door gemeenschappelijke regelingen. Een ander doel is de controlerende rol van de gemeenteraad te versterken. Dit gebeurt deels door bestaande bevoegdheden aan te passen. De wet biedt ook nieuwe instrumenten aan voor de raad.

Een deel van deze wijzigingen volgt direct uit de wet en gold meteen op 1 juli 2022. Een aanpassing van de GR is hiervoor niet nodig. De wet schrijft voor dat de andere wijzigingen binnen twee jaar, uiterlijk op 1 juli 2024, opgenomen moeten zijn in de GR. Een aantal gemeenschappelijke regelingen en de coördinatiegemeente Meierijstad hebben het voortouw genomen om samen een plan van aanpak te maken voor de invoering van de gewijzigde Wgr. In de raadsinformatiebrief RIS 2023-RIB-131 d.d. 28 juni 2023 bent u hierover geïnformeerd.

Motie Kritisch op gemeenschappelijke regelingen

In de raadsvergadering van 6 juli 2023 is de motie "Kritisch op- gemeenschappelijke regelingen" aangenomen. In deze motie verzoekt de gemeenteraad het college 1. om in het vervolg zowel in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur van de betreffende gemeenschappelijke regelingen als in haar eigen besluitvorming kritischer te zijn op de kosten bij gemeenschappelijke regelingen en 2. in raadsvoorstellen over P&C stukken van gemeenschappelijke regelingen een meerjarig overzicht van de kosten voor onze gemeente en de effecten hiervan op ons begrotingssaldo toe te voegen. Het college zal deze motie conform uitvoeren in 2024 bij de behandeling van de Kadernota's en Begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen.

Centrumregelingen

De gemeente Land van Cuijk neemt deel aan twee centrumregelingen, te weten Centrumregeling WMO Brabant Noordoost en centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant. De Wet gemeenschappelijke regelingen kent vijf (publiekrechtelijke) samenwerkingsverbanden: Openbaar lichaam, Bedrijfsvoeringsorganisatie, Gemeenschappelijk orgaan, Centrumregeling en Regeling zonder meer. Bij een centrumregeling worden bestuursbevoegdheden van het ene gemeentebestuur gemandateerd aan en uitgeoefend door het gemeentebestuur van een andere gemeente. Een centrumregeling vereist geen nieuwe organisatie; er is anders dan bij het openbaar lichaam, de bedrijfsvoeringsorganisatie en het gemeenschappelijk orgaan geen sprake van verzelfstandiging. Er is ook geen sprake van een eigen rechtspersoonlijkheid. Derhalve vallen de centrumregelingen niet onder de verbonden partijen.

Euregio Rijn-Waal

Algemene informatie	
---------------------	--

Programma:	3. Economie, Recreatie en Toerisme	
URL:	https://www.euregio.org/	
Verantwoordelijk bestuurder:	Maarten Jilisen	
Bestuurlijk vervanger:		
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang		
Vertegenwoordigd in Algemeen Bestuur Euregioraad door Marieke Moorman, Maarten Jilisen, Marcel van den Elzen en een vacature.		
Vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur door Marieke Moorman.		
Openbaar belang		
De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, waarbij ongeveer 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.		
De belangrijkste risico's		
Niet van toepassing		
Financieel belang		
Vanaf 2024 wordt de bijdrage jaarlijks verhoogd. Hierbij wordt uitgegaan van de gemiddelde inflatie in Nederland en Duitsland van de afgelopen 5 jaar. De nieuwe bijdrage 2024 is nog niet bekend.		
	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente	24.498	24.498

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

Algemene informatie	
Programma:	7. Milieu
URL:	https://www.odbn.nl
Verantwoordelijk bestuurder:	David Sölez
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk belang	
Vertegenwoordigd in Algemeen Bestuur door David Sölez.	
Openbaar belang	
De omgevingsdienst voert voor de deelnemende gemeenten en de provincie taken uit op het gebied van omgevingsrecht en levert als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage aan een schone, leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant-Noord. De werkwijze van de omgevingsdienst is gericht op het zoveel mogelijk beperken van de uitvoeringskosten voor overheid en samenleving en het verder optimaliseren van vergunningverlening en toezicht en handhaving.	
De belangrijkste risico's	
Iedere organisatie loopt natuurlijk risico's. De omgevingsdienst streeft ernaar om risico's zoveel mogelijk te ondervangen door het treffen van beheersmaatregelen, de benodigde verzekeringen af te sluiten en/of buffers te vormen voor niet voorzienbare financiële tegenvallers. Aan het begin van 2021 is een nieuwe actualisatie van het risicoprofiel van de omgevingsdienst uitgevoerd. Hierbij zijn alle financiële risico's meegenomen die, na het nemen van beheersmaatregelen, nog steeds een mogelijke financiële impact hebben die niet uit de reguliere exploitatie gedekt kan	

worden. Eventuele risico's die afgedekt zijn door middel van een verzekering, een getroffen voorziening of een specifiek aangewezen bestemmingsreserve, zijn buiten beschouwing gelaten. Bij het bepalen van de impact van het risico is rekening gehouden met de kans van optreden van het risico. De impact van het risico wordt daardoor bepaald door de ingeschatte financiële jaaromvang te vermenigvuldigen met de kans van optreden. Daar waar een risico mogelijk een meerjarig effect heeft, is uitgegaan van het principe dat de financiële impact in één jaar vermenigvuldigd is met twee, vanuit het principe dat twee jaar doorgaans voldoende is om maatregelen te nemen om de financiële impact van het risico te beperken of te verwerken in de begroting. Per risico zijn de genomen beheersmaatregelen opgenomen en is inzicht gegeven in de financiële omvang, kans van optreden en impact van het risico.

Financieel belang	(bedragen x € 1.000)		
	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente		3.424,8	3.725
Eigen vermogen per 1-1	10.127	9.040	8.010
Eigen vermogen per 31-12	9.040	8.010	7.936
Vreemd vermogen per 1-1	11.379	10.920	10.885
Vreemd vermogen per 31-12	10.920	10.885	10.847
Resultaat	988	39	35

Werkvoorzieningsschap Noordoost Brabant - bestuur

Algemene informatie			
Programma:	6. Sociaal domein		
URL:	https://www.wvs-nb.nl		
Verantwoordelijk bestuurder:	Willy Hendriks - van Haren		
Bestuurlijk vervanger:			
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang			
Gemeenten zijn (indirect) eigenaar/aandeelhouder van IBN. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningsschap. Sinds 2019 is er een nieuwe governance structuur operationeel.			
Vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door Willy Hendriks - van Haren.			
Openbaar belang			
Het Werkvoorzieningsschap is opdrachtgever voor IBN als uitvoeringsorganisatie van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het Werkvoorzieningsschap is namens elf gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN.			
De belangrijkste risico's			
De hele operatie waarbij één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt werd geïntroduceerd is ook een bezuinigingsmaatregel. Met minder geld meer werkzoekenden bedienen. De financiële consequenties zullen geleidelijk in beeld worden gebracht met de daarbij behorende keuzes			
Financieel belang			
(bedragen x € 1.000)			
	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente	23,466	24,248	24,710
Eigen vermogen per 1-1	26.986	27.004	27.004
Eigen vermogen per 31-12	27.004	27.004	27.004
Vreemd vermogen per 1-1	1.848	2.837	2.837
Vreemd vermogen per 31-12	2.837	2.837	2.837

Resultaat	-192	0	0
-----------	------	---	---

Brabant Historisch Informatie Centrum (BHIC)

Algemene informatie			
Programma:	1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid		
URL:	https://www.bhic.nl		
Verantwoordelijk bestuurder:	Marieke Moorman		
Bestuurlijk vervanger:			
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang			
De gemeente Land van Cuijk is niet vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur.			
Openbaar belang			
Het Brabants Historisch Informatie Centrum heeft een wettelijke taak en een maatschappelijke opgave. De wettelijke taak bestaat uit het goed, geordend en toegankelijk beheren voor het Rijk, de aangesloten gemeenten, de aangesloten waterschappen en de provincie van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Dit alles volgens de Archiefwet en de daaruit voortvloeiende richtlijnen. De maatschappelijke opgave is de verbreiding van de kennis van de Brabantse geschiedenis.			
De belangrijkste risico's			
Uitgangspunt blijft dat binnen het beschikbare budget wordt gebleven en dat nieuw beleid budgettair neutraal wordt gerealiseerd. Belangrijkste risico's zijn gerelateerd aan de bijdragen van de de participanten en prijsstijgingen.			
Financieel belang			
bedragen x € 1.000)			
	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente	334,5	354,2	398,1
Eigen vermogen per 1-1	1.444	1.576	1.397
Eigen vermogen per 31-12	1.576	1.397	1.253
Vreemd vermogen per 31-12	1.210	1.100	990

GGD Hart voor Brabant

Algemene informatie	
Programma:	6. Sociaal domein
URL:	https://www.ggdhvb.nl
Verantwoordelijk bestuurder:	Willy Hendriks - van Haren
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk belang	
Vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door Marieke Moorman en Willy Hendriks - van Haren.	
Openbaar belang	
De GGD geeft uitvoering aan de wet Publieke Gezondheid. De GGD doet dit in opdracht van de binnen de regio Oost-Brabant vallende 19 gemeenten. Het doel van de GGD is om mensen gezonde kansen te bieden om alles uit hun leven te halen. Het beleid van de GGD richt zich op de publieke en preventieve gezondheid; de taken die de overheid op zich neemt om de gezondheid van iedereen te bewaken, beschermen en bevorderen, zonder dat mensen daar altijd om vragen. Daarbij hebben ze extra aandacht voor mensen die meer hulp nodig hebben, bijvoorbeeld	

omdat ze kwetsbaar zijn of zorg mijden. Samenwerking staat daarbij centraal. De GGD wil haar kennis actief verbinden aan partijen in het sociaal- en veiligheidsdomein en het openbaar bestuur. De financiële voordelen, kwaliteit zorg/dienstverlening en het brede pakket aan diensten zijn argumenten voor gemeenten om deel te nemen aan deze gemeenschappelijke regeling.

Taken GGD:

- Jeugdgezondheid
- Gezondheidsbescherming
- Gezondheidsbevordering en leefstijl
- Monitoren, signaleren en advies
- Toezicht houden
- Publieke gezondheid bij rampen en crisis
- Openbare geestelijke gezondheidszorg

De belangrijkste risico's

- Het werk kan onder door nieuwe ontwikkelingen onder druk komen staan, zoals de oorlog in Oekraïne en de vluchtelingen uit dat land, een toenemende asielstroom en een pandemie.
- Door schaarste op de arbeidsmarkt vertrekken medewerkers en zijn vacatures moeilijk in te vullen. Dit kan leiden tot achterstanden in het primaire proces.

Financieel belang

(bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente	3.443,6	3.737	3.894,5
Eigen vermogen per 1-1	7.749	7.376	5.316
Eigen vermogen per 31-12	7.376	5.316	4.816
Vreemd vermogen per 31-12	14.530	10.000	10.000

Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)

Algemene informatie	
Programma:	1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid
URL:	https://www.vrbn.nl
Verantwoordelijk bestuurder:	Marieke Moorman
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk belang	
Vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door Marieke Moorman.	
Openbaar belang	
De Veiligheidsregio Brabant-Noord heeft als taak zorg te dragen voor crisisbeheersing, risicobeheersing, brandweezorg, bevolkingszorg en geneeskundige hulpverlening bij rampen en crisis met als doel gezamenlijk de fysieke veiligheid en maatschappelijke continuïteit in de regio te borgen.	
De belangrijkste risico's	
De Veiligheidsregio wordt geconfronteerd met forse prijsstijgingen op drie onderdelen, namelijk huisvesting, energie en personeelslasten. Zij wordt hiervoor gecompenseerd via de indexerings van de gemeentelijke bijdrage. De daadwerkelijke consequenties zijn voor 2024 moeilijk in te schatten.	
Financieel belang	

Begroting 2024 is gebaseerd op begroting VRBN 2024.

(bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente		5.798,6	6.600,3
Eigen vermogen per 1-1	13.864	15.924	14.941
Eigen vermogen per 31-12	15.924	14.941	17.191
Vreemd vermogen per 1-1	30.704		

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost

Algemene informatie			
Programma:	6. Sociaal domein		
URL:	https://www.regiotaxinoordoostbrabant.nl		
Verantwoordelijk bestuurder:	Willy Hendriks - van Haren		
Bestuurlijk vervanger:			
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang			
Vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door Willy Hendriks - van Haren.			
Openbaar belang			
De regeling heeft ten doel het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een stelsel van kwalitatief hoogwaardig kleinschalig collectief vervoer. Dit samenwerkingsverband is opgericht om een geïntegreerd en algemeen toegankelijk vervoerssysteem te ontwikkelen op grond van de Wmo, waardoor mensen zich lokaal kunnen verplaatsen. De doelgroep van deze regeling zijn mensen met een beperking die geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer en andere inwoners van Land van Cuijk.			
De belangrijkste risico's			
Belangrijkste risico's betreffen:			
1. Stijging vervoersvolume als gevolg van demografische en maatschappelijke ontwikkelingen;			
2. Onzekerheden beheersbaarheid van vervoer (aanbesteding, voldoende personeel etc.)			
3. Effecten NEA-indexering (o.a. stijgende energieprijzen, stijgende lonen etc.)			
Financieel belang			
(bedragen x € 1.000)			
	Jaarrekening 2022	Begroting 2023 (na wijziging)	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente		129,9	88,2
Eigen vermogen per 1-1	860	844	663
Eigen vermogen per 31-12	844	663	563
Vreemd vermogen per 1-1	368	311	300

GR voor het toezicht op het openbaar onderwijs

Algemene informatie	
----------------------------	--

Programma:	4. Onderwijs		
Verantwoordelijk bestuurder:	Joost Hendriks		
Bestuurlijk vervanger:			
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang			
De gemeente Land van Cuijk is centrumgemeente. Daarnaast is de wethouder onderwijs uit elke betrokken gemeente vertegenwoordigd in het Overlegorgaan toezicht openbaar onderwijs dat jaarlijks advies uitbrengt aan de centrumgemeente over de uitvoering van de toezichthoudende taken.			
Openbaar belang			
Het bestuur van het openbaar onderwijs is ondergebracht bij deze stichting. De gemeente heeft op grond van artikel 48 van de Wet op het primair onderwijs een toezichthoudende taak ten aanzien van het openbaar onderwijs. Het toezicht beperkt zich tot de in de wet genoemde taken.			
De belangrijkste risico's			
Niet van toepassing.			
Financieel belang			
Voor de uitvoering van de toezichthoudende taken en het secretariaat van het Overlegorgaan toezicht openbaar onderwijs door de centrumgemeente verstrekt elke deelnemende gemeente een gelijke bijdrage.			
	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente	812	812	812

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant

Algemene informatie	
Programma:	4. Onderwijs
URL:	https://www.rblbno.nl
Verantwoordelijk bestuurder:	Joost Hendriks
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk belang	
Vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door Joost Hendriks.	
Openbaar belang	
Het Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO) voert voor de regio de Leerplichtwet en de RMC-wet uit. Het bureau ziet erop toe dat kinderen tussen de 5 en 18 jaar onderwijs volgen en dat kinderen tussen de 16 en 23 jaar een startkwalificatie halen. Een startkwalificatie is een MBO-diploma op minimaal MBO-niveau 2.	
De belangrijkste risico's	
Deze gemeenschappelijke regeling kent een beperkte risicoparaagraaf. Indien de gemeente haar bijdrage aan het RBL drastisch terugbrengt, kan de dekking van de RBL-begroting in geding komen. Leerplicht is echter een wettelijke taak, waardoor bezuinigen op de bijdrage aan RBL feitelijk geen optie is.	
Financieel belang	
(bedragen x € 1.000)	

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente	212	216	227
Eigen vermogen per 1-1	325	592	592
Eigen vermogen per 31-12	592	592	592
Vreemd vermogen per 1-1	niet van toepassing		

Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord

Algemene informatie			
Programma:	6. Sociaal Domein		
URL:	https://www.ravbrabantmwn.nl		
Verantwoordelijk bestuurder:	Marieke Moorman		
Bestuurlijk vervanger:			
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang			
Vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door Marieke Moorman.			
Openbaar belang			
Het openbaar lichaam heeft ten doel het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg. Bij de RAV staat de patiënt centraal. Kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid staan hoog in het vaandel.			
De RAV Brabant Midden-West-Noord heeft tot taak:			
<ul style="list-style-type: none"> • Het instellen en in stand houden van een Regionale Ambulancevoorziening. • Het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg. • Het vaststellen en (doen) uitvoeren van het Regionaal Ambulance Plan. • Het (doen) leveren van een bijdrage aan de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen voor de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en de Hulpverleningsdienst Brabant-Noord.			
De doelstelling van de RAV Brabant Midden-West-Noord is het leveren van kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, die tijdig ter plaatse is en binnen de budgettaire kaders wordt gerealiseerd.			
De belangrijkste risico's			
Het grote knelpunt in de paraatheidsuitbreiding is nog steeds personeel. Het is al jaren erg lastig om voldoende geschikt personeel te werven en het personeelstekort in de acute zorg zal de komende jaren alleen nog maar toenemen. De RAV Brabant MWN heeft de laatste jaren veel aandacht besteed aan het bevorderen van de instroom van nieuwe medewerkers, duurzame inzetbaarheid van het zittende personeel en efficiëntere capaciteitsplanning.			
Financieel belang			
De begroting 2024 is kostendekkend en er is geen gemeentelijke bijdrage in opgenomen.			
(bedragen x € 1.000)			
	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bijdrage van gemeente	0	0	0
Eigen vermogen per 1-1	14.180	14.293	14.369
Eigen vermogen per 31-12	14.293	14.369	14.369
Vreemd vermogen per 1-1	32.686	29.564	28.702

Vreemd vermogen per 31-12	29.564	28.702	33.917
Resultaat	221	0	0

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Algemene informatie	
Programma:	1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid
URL:	https://www.veiligheidshuizen.nl/veiligheidshuizen/zvbn0
Verantwoordelijk bestuurder:	Marieke Moorman
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	Vereniging
Bestuurlijk belang	
Openbaar belang	
<p>Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is dé plek waar veiligheid, zorg en lokaal bestuur samenkomen voor de integrale aanpak van complexe problematiek. Het is een netwerksamenwerking tussen partners uit de zorg- en strafrechtketen en gemeentelijke partners.</p> <p>Alle partners kunnen complexe casuïstiek waarvoor inzet van de zorg-, straf- en bestuurlijke keten nodig is, aanmelden bij het Veiligheidshuis. Het Veiligheidshuis geeft advies over de aanpak, biedt expertise op het verbinden van partijen op het snijvlak van zorg en veiligheid en voert waar nodig procesregie. De hoofdtaken van het Veiligheidshuis zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Procesregie op keten overstijgende, complexe casuïstiek (probleemgestuurd en oplossingsgericht). 2. Adviseren van ketenpartners en gemeenten over de aanpak van (complexe) casuïstiek. 3. Signaleren van (overstijgende) knel- en verbeterpunten, gericht op optimalisatie van keten- en netwerksamenwerking.	
De belangrijkste risico's	
<p>Indexering en reguliere loonontwikkelingen hebben tot gevolg dat de gemeentelijke bijdrage in 2024 toeneemt met € 0,14 per inwoner tot een bedrag van € 1,16 per inwoner. Voor de gemeente Land van Cuijk betekent dat een bijdrage van € 105.670. Risico's liggen in een stijging van de case-load of een uitbreiding van de werkzaamheden.</p>	

Bank Nederlandse gemeenten

Algemene informatie	
Programma:	1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid
URL:	https://www.bng.nl
Verantwoordelijk bestuurder:	Maarten Jilisen
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	NV
Bestuurlijk belang	
<p>De gemeente heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van de BNG Bank. De gemeente heeft als aandeelhouder wel stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.</p>	
Openbaar belang	
<p>BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.</p>	

Toelichting. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de staat, alsmede het door de statuten beperkte werkkerrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).

De belangrijkste risico's

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de staat, alsmede het door de statuten beperkte werkkerrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is.

Financieel belang

De gemeente heeft 88.463 aandelen van € 2,50. Er wordt jaarlijks achteraf dividend uitgekeerd.

Over 2022 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 300 miljoen (2021: EUR 236 miljoen). De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2023 en 2024 kan de bank daarom niet maken.

Over 2022 bedroeg de winstuitkering 2,50 per aandeel.

(bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Eigen vermogen per 1-1	5.062.000	n.v.t.	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12	4.615.000	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1	143.995.000	n.v.t.	n.v.t.

Regio Noord-Oost Brabant

Algemene informatie	
Programma:	3. Economie, Recreatie en Toerisme
URL:	https://www.rnob.nl
Verantwoordelijk bestuurder:	Marieke Moorman
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	Convenant tussen 11 gemeenten en 2 waterschappen
Bestuurlijk belang	
Vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur door Maarten Jilissen	
Openbaar belang	
RNOB is een samenwerking van en door 11 gemeenten en 2 waterschappen in de regio Noordoost-Brabant. Gezamenlijk worden de maatschappelijke en economische uitdagingen opgepakt die we alleen door samenwerking voor elkaar krijgen. Zo wordt slagvaardig gewerkt aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is.	
De belangrijkste risico's	
Niet van toepassing.	
Financieel belang	

Op basis van de afspraken in het Samenwerkingsconvenant storten de gemeenten en waterschappen uit de regio een financiële bijdrage op de Regiorekening. Voor gemeenten is dit jaarlijks € 3 per inwoner. De bijdrage van de waterschappen voor de Regiorekening is 6,5% van de totale bijdrage van alle gemeenten. Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage van de gemeenten uit de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant. Deze bedraagt € 1 per inwoner voor het programma arbeidsmarkt. De middelen worden vervolgens op grond van het bestuursconvenant 2021-2024 verdeeld over de organisaties RNOB (€ 1,56 per inwoner), Agrifood Capital (€ 1,44 per inwoner) en Noordoost Brabant werkt (€ 1 per inwoner).

Brabant Water

Algemene informatie		
Programma:	1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	
URL:	https://www.brabantwater.nl	
Verantwoordelijk bestuurder:	Maarten Jilisen	
Bestuurlijk vervanger:		
Soort verbonden partij:	NV	
Bestuurlijk belang		
De gemeente heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van Brabant Water. De gemeente heeft als aandeelhouder wel stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Openbaar belang		
Het voorzien in de behoefte van drinkwater en industriewater binnen het distributiegebied op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde manier tegen een zo laag mogelijke prijs. De uitvoering van de wettelijke taak op het gebied van de openbare drinkwatervoorziening.		
De belangrijkste risico's		
Niet van toepassing.		
Financieel belang		
De gemeente is aandeelhouder (82.628 aandelen). Er wordt geen dividend uitgekeerd. Tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 17 juni 2022 is het Dividendbeleid 2022-2026 vastgesteld. Dit houdt in dat vanaf het boekjaar 2022 dividend wordt uitgekeerd mits na uitkering van het dividend de solvabiliteit bestendig gehandhaafd blijft boven de streefwaarde van 50% én de indicatieve credit rating minimaal op het niveau van A bestendig gehandhaafd blijft. Het uit te keren dividend zal maximaal 35% van de netto winst bedragen. Tijdens de AVA van 16 juni 2023 is geconcludeerd dat er op basis van dit beleid geen ruimte is voor het toekennen van een dividenduitkering vanuit de winst over het boekjaar 2022.		
	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022
Eigen vermogen 31 december	€ 685 miljoen	€ 690 miljoen
Vreemd vermogen 31 december	€ 576 miljoen	€ 576 miljoen
Resultaat	€ 10.5 miljoen	€ 5,3 miljoen

Agrifood Capital

Algemene informatie	
Programma:	3. Economie, Recreatie en Toerisme
URL:	https://www.agrifoodcapital.nl
Verantwoordelijk bestuurder:	Maarten Jilissen
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	Stichting

Bestuurlijk belang
Vertegenwoordigd in de Bestuurlijke Coördinatiegroep door Marieke Moorman. Vertegenwoordigd in de Klankbordgroep door Jochem Jacobs en Bregje van Lieshout.
Openbaar belang
De Stichting heeft als doel het versterken van het unieke economische ecosysteem van AgriFood Capital ter bevordering van de (inter)nationale competitiviteit in de regio Noordoost-Brabant en daarmee ook in Nederland. De vertegenwoordigers met een verbinding naar de overheid informeren en raadplegen de bestuurlijke regiegroep (BRG) regio Noordoost-Brabant (RNOB) over de activiteiten van de Stichting.
De belangrijkste risico's
Geen.
Financieel belang
Er wordt vanuit de Regio Noordoost Brabant een jaarlijkse bijdrage ter beschikking gesteld (€ 1,44 per inwoner).

Regionaal bedrijvenpark Laarakker

Algemene informatie	
Programma:	3. Economie, Recreatie en Toerisme
URL:	http://www.laarakker.com
Verantwoordelijk bestuurder:	Maarten Jilisen
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	CV
Bestuurlijk belang	
Het bestuur van RBL B.V. wordt gevormd door een statutair directeur. Deze directeur is benoemd op voordracht van de gemeente Land van Cuijk.	
RBL B.V. is beherend venoot van RBL C.V. Besluiten van de RBL C.V. betreffende daden van beschikking of beheer worden genomen door het bestuur van de RBL B.V. De gemeente Land van Cuijk heeft stemrecht als commanditaire venoot van RBL C.V. Bepaalde te nemen directiebesluiten hebben voorafgaande goedkeuring van de raad van commissarissen nodig, respectievelijk de algemene vergadering van aandeelhouders van de RBL B.V. De gemeente Land van Cuijk heeft per 31 maart 2022 volledige zeggenschap over RBL B.V./C.V.	
Openbaar belang	
Behoud en bevordering van werkgelegenheid door realisatie van een bedrijventerrein.	
De belangrijkste risico's	
De gebruikelijke risico's bij dit soort participaties en grondexploitaties. Na uittreding van BNG Gebiedsontwikkeling in 2022 zal de gemeente als enige aandeelhouder de resterende ontwikkeling van het bedrijvenpark voor 100% voor eigen rekening en risico uitvoeren.	
Financieel belang	
Alle toekomstige positieve en negatieve ontwikkelingen zijn voor 100% voor rekening en risico van de gemeente. De deelneming is op de balans van de gemeente Land van Cuijk opgenomen onder de financiële vaste activa.	

Enexis Holding N.V.

Algemene informatie	
Programma:	3. Economie, Recreatie en Toerisme
URL:	https://www.enexisgroep.nl
Verantwoordelijk bestuurder:	Maarten Jilisen
Bestuurlijk vervanger:	
Soort verbonden partij:	NV
Bestuurlijk belang	

De zeggenschap die met het aandelenbezit verband houdt, komt tot uiting in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Openbaar belang

Als gevolg van de invoering van de wet Onafhankelijk netbeheer in Nederland is Essent gesplitst in een netwerkbedrijf en een productie en leveringsbedrijf per 30 juni 2009. Op basis van de wet worden de publieke aandeelhouders van Essent N.V. voor exact hetzelfde aandelenpercentage aandeelhouder van Enexis.

Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

In de AVA van 2022 is het nieuwe strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:

- Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes. Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor en duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe.
- Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie. Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijke kosten.
- Klanten weten wat ze aan ons hebben. Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen.

Focus ligt op de uitvoering van de energietransitie en het beperken van transportschaarste. Ontwikkelingen op het gebied van warmte, waaronder het nieuwe wetsvoorstel, zijn voor Enexis aanleiding om het strategisch plan op dit onderwerp nader uit te werken. Enexis verwacht dit in het voorjaar van 2024 ter vaststelling voor te leggen aan de AVA.

De belangrijkste risico's

De missie en opgave hebben grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Verkenningen van netbeheer NL en de individuele netbeheerders geven aan dat de energietransitie een enorme investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg heeft. Uitgangspunt is dat Enexis financieel solide blijft, geen financiële risico's neemt en tenminste een A-credit-rating behoudt. Eind 2022 hebben de 3 regionale netbeheerders (Enexis, Alliander en Stedin) en hun aandeelhouders een onderhandelingsakkoord bereikt met het Rijk over de voorwaarden en het proces voor een toekomstige participatie door het Rijk als de kapitaalbehoefte de mogelijkheden van het bedrijf en de huidige aandeelhouders overstijgt. De AVA heeft in april 2023 ingestemd met het akkoord. In 2022 heeft Enexis de commerciële dochter Fudura verkocht, met een boekwinst van € 1,1 mld. Hiervan is € 100 mln uitgekeerd aan de aandeelhouders. Tevens heeft de AVA besloten om het huidige dividendbeleid te handhaven om jaarlijks maximaal 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering uit te keren als dividend aan de aandeelhouders onder de voorwaarde dat deze uitkering er niet toe leidt dat Enexis binnen vijf jaar haar A-rating profiel kan verliezen. Er is sprake van een solide financiële positie.

Financieel belang

Het financiële belang bij effectenbezit in het algemeen is het risico van koersschommelingen en/of winstdalingen (daling dividend). De gemeente bezit 23.177 aandelen met een nominale waarde van € 1 per aandeel.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft in haar vergadering van 13 april 2023 het dividend over het boekjaar 2022 vastgesteld op € 1,2910613 per aandeel. Na aftrek dividendbelasting ontvangt de gemeente Land van Cuijk netto € 25.434,49

(bedragen x € 1.000.000)

Enexis Holding BV	31 december 2021	31 december 2022	30 juni 2023
Eigen vermogen	4.241	5.441	5.263
Vreemd vermogen	5.154	4.907	5.517
Resultaat na belasting	199	1.300	15

Publiek Belang Electriciteitsproductie BV

Algemene informatie	
Programma:	3. Economie, Recreatie en Toerisme

URL:	n.v.t.		
Verantwoordelijk bestuurder:	Maarten Jilisen		
Bestuurlijk vervanger:			
Soort verbonden partij:	B.V.		
Bestuurlijk belang			
De zeggenschap die met het aandelenbezit verband houdt, komt tot uiting in de algemene vergadering van aandeelhouders.			
Openbaar belang			
Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent). Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond en is het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publieke Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2023 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders na rato van het aandelenbelang			
De belangrijkste risico's			
Het risico en daarmee de aansprakelijkheid van de aandeelhouders is relatief gering en beperkt zich tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterende werkkapitaal in deze vennootschap.			
Financieel belang			
De gemeente Land van Cuijk heeft een belang van 0,0155%.			
(bedragen x € 1.000)			
	31 december 2021	31 december 2022	31 december 2023
Eigen vermogen	1.532	1.480	0
Vreemd vermogen	7	10	0
Resultaat	-37	-52	-75
Agio / Dividend	0	0	1.400

CSV Amsterdam BV

Algemene informatie	
Programma:	3. Economie, Recreatie en Toerisme
URL:	n.v.t.
Verantwoordelijk bestuurder:	Maarten Jilisen
Bestuurlijk vervanger:	

Soort verbonden partij:	B.V.			
Bestuurlijk belang				
De zeggenschap die met dit aandelenbezit verband houdt, komt tot uiting in de algemene vergadering van aandeelhouders.				
Openbaar belang				
Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero).				
CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met de Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.				
Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.				
De belangrijkste risico's				
Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterende werkkapitaal van deze vennootschap.				
Financieel belang				
De gemeente Land van Cuijk heeft een financieel belang van 0,0155%				
(bedragen x € 1.000)				
	31 december 2021	31 december 2022	31 december 2023	31 december 2024
Eigen vermogen	312	210	110	0
Vreemd vermogen	23	13	0	0
Resultaat	-43	-102	-100	-100
Agio / Dividend	0	0	0	10

7. Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf wordt aangegeven op welke wijze het grondbeleid bijdraagt aan de ruimtelijke doelstellingen van de gemeente. Daarnaast dient de uitvoering van het grondbeleid te worden omschreven. Van alle grondexploitaties is een actuele prognose weergegeven.

Beleid

In 2023 is de Nota grondbeleid 2023 vastgesteld, in deze nota wordt beschreven op welke wijze de gemeente uitvoering geeft aan haar grondbeleid. Grondbeleid is dienend aan de gemeentelijke ambities en doelstellingen. De nota kan gezien worden als een instrument die de gemeente waar nodig kan inzetten indien regie of betrokkenheid gewenst is. Per locatie/gebiedsontwikkeling wordt afgewogen welk grondbeleid, instrumentarium of geschikte samenwerkingsvorm wordt toegepast, met als doel het behalen van ruimtelijke en maatschappelijke doelen. Voor alle keuzes geldt dat de gemeente de risico's zo veel mogelijk beperkt en beheerst.

Financiële positie

Parameters

De invloed van gebruikte parameters in langlopende grondexploitaties is groot. Daarom is het van belang deze parameters zorgvuldig vast te stellen en jaarlijks te monitoren. De trends en ontwikkelingen die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan zijn hierbij van belang. Daarnaast zijn recente marktontwikkelingen van belang voor de verwachte ontwikkeling van de parameters in de komende periode. In onderstaande tabel zijn de parameters verwerkt zoals we deze hanteren binnen de grondexploitatieprojecten. Deze parameters zijn gebaseerd op een extern advies. Het gehanteerde rentepercentage sluit aan op de rekenrente van de algemene dienst conform BBV.

Parameters	2023	2024	2025	2026
Rente	0,86%	0,86%	0,86%	0,86%
Opbrengstenstijging	0,00%	0,00%	0,00%	1,00%
Kostenstijging	6,00%	4,00%	4,00%	2,00%

Lopende grondexploitaties

De gemeente Land van Cuijk heeft momenteel 63 actieve grondexploitaties. Bij de jaarrekening 2022 zijn de grondexploitaties geactualiseerd.

Hieronder een overzicht van de resultaten van de meest recent geactualiseerde grondexploitaties.

Bedragen x € 1.000

(N=Nadeel, V=Voordeel)

Nr	Grondexploitatie	Eindjaar	Boekwaarde 1-1-2023	NCW JR 2022	
I. Woningbouw					
<i>Beers</i>					
900101	Bouwkavel De Wisse	2023	-100	-69	V
900103	CPO II Beers	2025	-539	-1.294	V
900104	CPO III Beers(Prinsental)	2023	-10	18	N
<i>Beugen</i>					
900201	Lange Heggen West	2026	545	592	N
<i>Boxmeer</i>					
900302	Bakelgeert	2026	2.867	1.225	N
900303	Hoek Steen-Burg. Verkuijlstraat	2026	869	891	N
900304	Maasbroekse Blokken afr 1e fase	2024	-1.341	-1.013	V
<i>Cuijk</i>					
900401	De Valuwe	2024	3.153	4.136	N
900402	Katwijkseweg	2023	-841	-785	V
900404	Heeswijkse Kampen, fase 3	2028	-12.891	-12.437	V
900405	Zicht op Parkbos	2023	-418	-287	V
900407	Grotestraat	2030	4.910	330	N
900408	Merlet	2026	513	-1.147	V
900409	Mgr. Zwijsenstraat	2025	217	-394	V
900410	Robijnlaan	2025	-1.444	-773	V
<i>Grave</i>					
900701	De Sprankel	2026	298	-588	V
<i>Groeningen</i>					
900801	Achter de kapel	2024	-126	-159	V
<i>Haps</i>					
900901	De Schans	2023	-737	-711	V
900902	Beerseweg	2024	771	682	N
900903	vm gemeentewerf Haps (CPO)	2023	528	361	N
<i>Holthees</i>					
901001	Horstenweg	2025	466	487	N
<i>Katwijk</i>					
901101	Liefkeshoek	2023	-251	-196	V

Landhorst					
901201	Landhorst Oost	2024	-1.676	-1.015	V
<i>Ledeacker</i>					
901401	Den Dries	2025	-715	-464	V
901402	Den Dries fase III	2030	1.634	106	N
901403	Den Dries fase IV	2029	24	-346	V
<i>Maashees</i>					
901601	Achter de school	2026	-365	-408	V
<i>Mill</i>					
901701	Havikstraat	2023	-512	-95	V
901703	Leeuwerik	2024	-353	-43	V
901704	t Kavelt	2028	11	-1.105	V
901705	Concertzaal	2023	-0	73	N
901706	Centrumplan Mill	2023	6.157	6.828	N
901707	Tielemans	2029	704	-8	V
<i>Oeffelt</i>					
901801	Hogehoek	2023	-97	-192	V
901802	Brakels Eng	2030	362	1.247	N
<i>Overloon</i>					
902001	Stevensbeekseweg	2024	-968	-712	V
<i>Rijkevoort</i>					
902102	Achter de Molen fase III	2028	749	-484	V
<i>Sambeek</i>					
902201	Catharinaklooster	2024	-980	-572	V
<i>Sint Agatha</i>					
902301	St. Agatha	2023	393	583	N
<i>Sint Anthonis</i>					
902401	Sprenkel op de Beek	2023	-568	-408	V
902402	Drieskens fase II - III	2035	1.530	-776	V
902404	Hanenspoor	2023	806	1.010	N
902405	Oelbroeck woningbouw	2026	4.047	5.113	N
902406	Zuidzijde Breestraat	2026	1.372	930	N
902407	Gemeentehuis e.o.	2025	789	109	N
902408	Garage van de Weem	2025	511	505	N

<i>Vierlingsbeek</i>					
902901	Soetendaal	2025	-163	-0	V
902902	't Hulder	2025	715	340	N
<i>Vortum-Mullem</i>					
903001	Sint Cornelisstraat	2024	-466	-194	V
903002	Luinbeekweg	2025	-202	438	N
<i>Wanroij</i>					
903104	Kattenstraat	2024	-148	271	N
<i>Westerbeek</i>					
903201	Koehardstraat - Den Eik	2024	-400	-553	V
<i>Wilbertoord</i>					
903301	Moerboom III	2025	-902	-1.534	V
II. Recreatie					
<i>Linden</i>					
911501	Dommelsvoort	2028	934	731	N
III. Bedrijventerrein					
<i>Beugen</i>					
950201	Sterckwijck	2034	18.038	-0	V
<i>Boxmeer</i>					
950301	Uitbreiding Saxe Gotha	2023	-1.137	-644	V
<i>Cuijk</i>					
950401	Groot Heiligenberg	2026	3.075	79	N
950402	Beijerd en 't Riet-West	2025	1.710	-1.392	V
950403	Homburgterrein	2027	6.687	3.932	N
950404	Lange Linden	2027	76	-401	V
<i>Grave</i>					
950701	Bedrijvenpark De Bons	2025	860	-622	V
<i>Mill</i>					
951701	Mill-Zuid	2023	-1.081	-968	V
<i>Wanroij</i>					
953101	Molenveld fase II - III	2028	-1.100	-1.186	V
Totaal			35.791	-2.956	

Winstnemingen

In de Notitie Grondexploitaties 2016 is door de commissie BBV bepaald dat, indien het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze kan worden ingeschat, tussentijdse winst dient te worden genomen. Het betreft een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. De regels met betrekking tot de winstneming zijn door de commissie BBV concreet geworden. De BBV commissie heeft de “percentage of completion” regel (PoC) opgenomen om gemeenten in staat te stellen om tussentijds tot winstneming over te gaan. In formule ziet dat er als volgt uit: % kostenrealisatie x % opbrengstrealisatie = % PoC (ingeval de kosten voor 50% zijn gerealiseerd en de gronden voor 50% zijn verkocht, dan is de PoC dus 25%).

Bij de actualisatie voor de jaarrekening heeft dit geleid tot tussentijdse winstnemingen binnen de grondexploitaties van de gemeente Land van Cuijk.

In de begroting is geen rekening gehouden met een eventuele winstneming op de bouwgrondexploitaties.

Voorzieningen

Bij de jaarrekeningen van de fusiegemeentes zijn er voor de gecalculeerde verliezen voorzieningen gevormd. De voorzieningen worden conform de financiële verordening gevormd op basis van de Netto Contante Waarde (NCW).

8. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Woo

De Wet open overheid is per 1 mei 2022 in werking getreden. Deze wet verplicht bestuursorganen om een elftal informatiecategorieën openbaar te maken. De verplichting tot het openbaar maken van deze documenten verloopt gefaseerd. Per 1 mei 2022 zijn dat:

1. Wet- en regelgeving
2. Organisatiegegevens
3. Raadsstukken en verslagen
4. Bestuursstukken
5. Woo verzoeken

Categorie 1 t/m 4 werden voor 1 mei 2022 al openbaar gemaakt via de gemeentelijke website. Voor de overige 11 categorieën geldt nog geen verplichting tot het landelijk Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) beschikbaar is. Volgens de oorspronkelijke richtlijn moet de informatie verplicht op dit platform openbaar worden gemaakt. Na een advies van het Adviescollege ICT-toetsing is de ontwikkeling van het platform stopgezet. Bestuursorganen moeten nu zelf een platform implementeren waarop de informatie openbaar gemaakt zal worden. Het is op het moment nog niet duidelijk wanneer de verplichting tot openbaarmaking van de eerste 5 categorieën ingaat.

In de tweede helft van 2023 wordt een impactanalyse van de Woo op de gemeentelijke organisatie uitgevoerd. Daaruit volgt een implementatieplan. Impactanalyse en opstellen van het implementatieplan worden uitbesteed en bekostigd vanuit de daarvoor beschikbaar gestelde middelen. De aanschaf en implementatie van software en een platform voor openbaarmaking zullen een belangrijk onderdeel van het implementatieplan vormen.

Het rijk heeft middelen beschikbaar gesteld, zowel incidenteel voor de implementatie van de wet als structureel voor de uitvoering op de lange termijn. Deze middelen zijn in 2022 nog niet aangesproken. In 2023 krijgt de implementatie en uitvoering van de wet verder vorm waarvoor de incidentele middelen ingezet zullen worden. Bij de structurele kosten moet vooral gedacht worden aan onderhoudskosten van ICT infrastructuur en personeelskosten voor de uitvoering. Hiervoor zal naar verwachting in 2024 het budget worden aangesproken. Het budget dat het rijk voor de gemeente Land van Cuijk beschikbaar heeft gesteld, ziet er als volgt uit:

Bedragen x €1.000

	2022	2023	2024	2025
Wet open overheid (structureel)	77	96	116	136
Wet open overheid (incidenteel 2022-2026)	91	91	92	92

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Artikel 17 BBV

Bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
LASTEN						
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	16.149	17.506	18.829	18.668	18.668	18.668
2. Openbare ruimte	22.612	23.448	22.214	22.869	23.854	24.601
3. Economie, Recreatie en Toerisme	8.643	8.426	8.673	9.092	9.176	9.182
4. Onderwijs	12.433	11.823	11.919	11.684	13.035	13.050
5. Sport en Cultuur	12.752	13.206	13.322	13.240	13.223	13.166
6. Sociaal Domein	111.954	118.836	117.593	116.594	116.015	113.201
7. Milieu	23.040	28.418	27.398	27.073	27.036	27.271
8. VHRCSV	35.223	21.085	14.435	14.220	13.993	13.891
9. Algemene dekkingsmiddelen	4.666	12.230	9.572	12.655	14.885	15.485
10. Overhead	40.096	54.955	42.796	42.145	40.990	40.945
11. Vennootschapsbelasting	2.089	180	-	-	-	-
12. Onvoorzien	-	299	549	549	549	549
Totaal lasten	289.657	310.411	287.297	288.788	291.424	290.008
BATEN						
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	1.600	1.394	1.222	1.222	1.222	1.222
2. Openbare ruimte	2.154	1.406	1.485	1.479	1.479	1.479
3. Economie, Recreatie en Toerisme	9.519	4.595	4.938	5.435	5.435	5.434
4. Onderwijs	3.131	3.521	2.613	2.613	2.613	2.613
5. Sport en Cultuur	1.568	1.451	1.359	1.374	1.374	1.374
6. Sociaal Domein	28.494	23.270	25.249	25.249	26.170	26.140
7. Milieu	24.663	27.113	27.630	27.461	27.463	27.719
8. VHRCSV	30.467	14.334	8.831	8.831	8.831	8.831
9. Algemene dekkingsmiddelen	213.245	207.298	216.504	215.047	196.947	193.954
10. Overhead	3.117	396	131	131	131	131
11. Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
12. Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	317.958	284.778	289.962	288.842	271.666	268.898

Saldo van baten en lasten	28.301	-25.633	2.665	54	-19.758	-21.110
toevoegingen aan reserves	6.681	59.126	9.340	5.116	533	533
onttrekkingen aan reserves	12.926	82.951	9.874	5.072	4.566	2.694
Geraamde resultaat	34.546	-1.808	3.200	11	-15.725	-18.949

Uitgangspunten

Omschrijving uitgangspunt	Begroting 2024
<p>Indexering salaris/loonkosten</p> <p>In de meicirculaire gemeentefonds 2023 wordt op basis van het CPB voor het jaar 2024 voor de ontwikkeling van de loonvoet sector overheid uitgegaan van een percentage van 5,20 %.</p>	5,20 %
<p>Indexering leveringen, goederen en diensten</p> <p>In de meicirculaire gemeentefonds 2023 wordt voor het jaar 2024 voor de ontwikkeling van het prijs bruto binnenlands product (pbbp) uitgegaan van een percentage van 3,00 %.</p>	3,00 %
<p>Algemene uitkering</p> <p>De algemene uitkering ramen wij in de begroting volgens de meicirculaire 2023. Een van de componenten is de compensatie voor de verwachte indexatie.</p>	Meicirculaire 2023
<p>Rekenrente investeringen</p> <p>De rekenrente investeringen is berekend op basis van de richtlijnen zoals ze in de notitie rente (commissie BBV) zijn opgenomen. Het percentage voor 2020 wordt berekend op 1%. Het rentepercentage geldt voor de bestaande investeringen en nieuwe investeringen.</p>	1,00 %
<p>Disconteringsvoet (grondexploitaties)</p> <p>De commissie BBV heeft een notitie grondexploitatie vastgesteld. In deze notitie wordt o.a. ingegaan op de disconteringsvoet die gemeenten moeten hanteren voor het berekenen van de toekomstige baten en lasten van grondexploitaties en voor het bepalen van de te treffen verliesvoorziening. De disconteringsvoet die gemeenten vanaf 2016 moeten hanteren in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitatie bedraagt 2%.</p>	2,00 %
<p>Verbonden partijen</p> <p>De vastgestelde begrotingen van de GR-en door het Algemeen bestuur.</p>	Begroting GR 2024
<p>Incidentele baten en lasten</p> <p>In afwijking van de financiële verordening gemeente Land van Cuijk de incidentele baten en lasten vanaf € 50.000 als incidenteel aan te merken (is € 100.000).</p>	Incidentele baten en lasten aanmerken vanaf € 50.000
<p>Onroerendezaakbelasting (OZB)</p> <p>Het raadsprogramma Land van Cuijk 2022-2026 gaat uit dat wij kritisch zijn op onze uitgaven. Voor 2024 verhogen we de opbrengsten van de OZB.</p>	7,50%
<p>Rioolheffing (kostendekkendheid 100%)</p> <p>In 2024 is er de op riool indexatie van toepassing op het tarief voor rioolheffing.</p>	5,90%

Reinigingsheffing (kostendeckendheid 100%)	4,45%
De vaste tarieven reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) worden in 2024 verhoogd.	
De woonlasten voor inwoners zijn terug te vinden onder paragraaf 1 lokale heffingen	

Incidentele baten en lasten

Zoals benoemd bij de financiële uitgangspunten en in afwijking van de financiële verordening worden alleen incidentele baten en lasten > € 50.000 als incidenteel aangemerkt. Hierbij hanteren ook het uitgangspunt als de lasten/baten over meerdere jaren betrekking hebben.

Lasten						
Programma	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	Toelichting
1	Aanpak van de gemeentelijk grensoverschrijdende overlast en criminaliteit.	100				Betreft continuering van het in de samenwerkende gemeenten flexibel inzetbare BOA-team (flying squad). Samenwerkende gemeenten Nijmegen, Venray en Land van Cuijk. Afgelopen jaar en tot en met mei 2022 werd hiervoor budget beschikbaar gesteld door het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Er is aanvraag ingediend voor de continuering van deze succesvolle aanpak.
1	Camerabewaking bedrijventerreinen	42				Een eenmalige stimuleringsbijdrage (25% kosten) voor de Stichting Duurzaam Bedrijven Overleg voor de ondersteuning van de implementatie van camerabewaking op de bedrijventerreinen Saxe Gotha (Boxmeer), Haven Cuijk, alsmede de uitbreiding voor De Beierd en 't Riet, voor de beveiliging van gebouwen, terreinen en personen. Het betreft hier niet de plaatsing van camera's met als doel de openbare orde te handhaven.
2	Opstellen mobiliteitsvisie	20				Opstellen van een nieuwe integrale mobiliteitsvisie
3	Storting in reserve onderhoud gebouwen	105	105	105	105	Op basis van het raadsbesluit van voormalige gemeenten Cuijk en Grave van december 2018 vindt een jaarlijkse storting plaats
3	Transitie van centrumgebieden.	30				De verschillende midsize centra (waaronder Cuijk en Boxmeer) in de regio Noord Oost Brabant werken momenteel allemaal aan terugdringen van het aantal detailhandel- en horecameters, aan nieuwe afbakening van het centrumgebied om de leefbaarheid in stand te houden en een herinrichting van de openbare ruimte en routing. Daar horen praktische verplaatsingen bij maar ook het creëren van nieuwe woonmogelijkheden in oude winkelpanden door aanpassingen te maken. Vanuit de Regiodeal is het project "transitie van midsize centra opgezet om te komen tot voor het MKB in deze centra noodzakelijke vernieuwingen.
3	Toeristische promotionele activiteiten Land van Cuijk	50				Activiteiten gericht om de gemeente Land van Cuijk toeristisch op de kaart te krijgen.

5	Storting in reserve afschrijvingslasten t.b.v. de investering voor de kwel	3.479				Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag gestort in de reserve afschrijvingslasten t.b.v. de afschrijvingen voor de kwel.
6	Kansrijk Opgroeien: Talentontwikkeling en Opgroeiklimaat pilots	460	470	470		Project conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023
6	Kansrijk Opgroeien: Preventief Aanbod pilots	449	449	449		Project conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023
6	Kansrijk Opgroeien: Specialistische jeugdhulp pilots	98	98	98		Project conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023
6	Kansrijk Opgroeien: Veilig Opgroeien (pilots)	250	250	250		Project conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023
6	Kansrijk Opgroeien: monitoring en sturing	55	40	40		Project conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023
6	Kansrijk Opgroeien: Welzijn- en zorgstructuur pilots	497	197	197		Project conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023
6	Kansrijk Opgroeien: Welzijn-en zorgstructuur pilots	68	68	68		Project conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023
6	Kansrijk Opgroeien: Educatie pilots	350	300	300		Project conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023
6	Koersplan beschermd wonen 2024-2028	2.220	2.220	2.220	2.220	Uitvoering geven aan regionale beleidskader WMO 2024-2028 cf. raadsbesluit 9 maart 2023
7	Alle gebouwen van het aardgas af	1.600	1.600	1.600	1.600	In 2045 wil de gemeente klimaatneutraal zijn. Dat betekent ook dat dan alle gebouwen van het aardgas af zijn. Vanuit het rijk worden middelen beschikbaar gesteld om dat doel te gaan halen.
7	Energiebesparing	1.130	500	200	200	Alle energie die we besparen hoeven we niet duurzaam op te wekken. We gaan ons de komende jaren richten op het isoleren van woningen met de laagste energie labels. Vanuit het rijk worden middelen beschikbaar gesteld.
9	Storting frictievergoeding in algemene reserve	4.093	4.093			In de 1e bestuursrapportage 2022 is besloten om het gehele begrote bedrag op te voeren t.b.v. frictiekosten voor de jaren 2022 t/m 2025. Hiervoor is een bedrag onttrokken uit de algemene reserve van 12 miljoen. In de jaren 2023 t/m 2025 is een (terug)storting begroot van 4 miljoen. Hiertegenover staat de ontvangst in de algemene uitkering
9	Storting in reserve kansrijk opgroeien	1.177	814			conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023 worden bedragen toegevoegd aan de reserve kansrijk opgroeien

9	Onttrekking algemene reserve i.v.m. incidenteel saldo			324	324	Het effect van incidentele baten en lasten wordt toegevoegd aan de algemene reserve
10	Storting in afschrijvingsreserve gemeentehuis nieuwbouw	487	104	104	104	Op basis van het raadsbesluit m.b.t. de nieuwbouw van het gemeentehuis Boxmeer wordt er in de jaren 2023 en 2024 een bedrag van €382.711 toegevoegd aan de reserve gemeentehuis nieuwbouw, ter dekking van de afschrijvingslasten. Daarnaast wordt jaarlijks een bedrag van €104.000 toegevoegd aan de reserve om de reserve op peil te houden.
10	Fraudepreventie	59				In het kader van fraudepreventie maken we gebruik van documentscanners. In identiteitskaarten, paspoorten en rijbewijzen zitten allerlei beveiligingen en echtheidskenmerken. Deze zijn met het blote oog niet goed te zien voor degene die de controle uitvoert. Om de echtheid van een document te controleren gebruiken we daarom een documentscanner. De huidige documentscanners moeten vervangen worden. Om fraudepreventie tegen te gaan kan met een camera gewerkt worden. Een camera maakt aan de balie een foto van de aanvrager, van een reisdocument of rijbewijs, en vergelijkt die met de foto in het document. Zo weten we ook of de persoon en het identiteitsdocument bij elkaar horen.
Totaal incidentele lasten		16.819	11.308	6.425	4.553	

Baten						
Programma	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	Toelichting
3	Verkoop landbouwgrond	259	259	259	259	Betreft verkoop van stukken landbouwgrond, welke eigendom zijn van de Gemeente Land van Cuijk.
3	Dekking reserve gebouwenbeheer	170	170	170	170	Dekking Reserve Onderhoud Gemeentebouwen
4	Onttrekking reserve Kansrijk Opgroeien: Welzijn- en zorgstructuur pilots	565	265	265		conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023 worden bedragen onttrokken aan de reserve kansrijk opgroeien
4	Onttrekking reserve Kansrijk Opgroeien: Educatie pilots	350	300	300		conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023 worden bedragen onttrokken aan de reserve kansrijk opgroeien
5	Onttrekking algemene reserve t.g.v. de reserve afschrijvingslasten	3.479				Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag gestort in de reserve afschrijvingslasten t.b.v. de afschrijvingen voor de kwel.
6	Onttrekking reserve Kansrijk Opgroeien: Talentontwikkeling pilots	460	470	470		conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023 worden bedragen onttrokken aan de reserve kansrijk opgroeien

6	Kansrijk Opgroeien: monitoring en sturing	55	40	40		conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023 worden bedragen onttrokken aan de reserve kansrijk opgroeien
6	Onttrekking reserve Kansrijk Opgroeien: specialistische jeugdhulp pilots	98	98	98		conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023 worden bedragen onttrokken aan de reserve kansrijk opgroeien
6	Onttrekking reserve Kansrijk Opgroeien: Veilig Opgroeien (pilots)	250	250	250		conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023 worden bedragen onttrokken aan de reserve kansrijk opgroeien
6	Onttrekking reserve Kansrijk Opgroeien: Preventief Aanbod pilots	449	449	449		conform het raadsbesluit beleidsnota kansrijk opgroeien in het land van Cuijk van 9 maart 2023 worden bedragen onttrokken aan de reserve kansrijk opgroeien
6	Storting van bijdrage Koersplan beschermd wonen 2024-2028 in reserve	2.220	2.220	2.220	2.220	Inkomst van centrumgemeente voor de uitvoering van regionale beleidskader WMO 2024-2028 cf. raadsbesluit 9 maart 2023
7	Alle gebouwen van het aardgas af	1.600	1.600	1.600	1.600	In 2045 wil de gemeente klimaatneutraal zijn. Dat betekent ook dat dan alle gebouwen van het aardgas af zijn. Vanuit het rijk worden middelen beschikbaar gesteld om dat doel te gaan halen.
7	Energiebesparing	1.130	500	200	200	Alle energie die we besparen hoeven we niet duurzaam op te wekken. We gaan ons de komende jaren richten op het isoleren van woningen met de laagste energie labels. Vanuit het rijk worden middelen beschikbaar gesteld.
9	Verkoop gronden	104	104	104	104	Betreft verkoop van gemeentelijke gronden
9	Friciekostenvergoeding in algemene uitkering	4.093	4.093			In de algemene uitkering zit voor de jaren 2023 t/m 2025 een vergoeding voor frictiekosten
9	Onttrekking algemene reserve i.v.m. incidenteel saldo	1.537	490			Het effect van incidentele baten en lasten wordt onttrokken uit de algemene reserve
Totaal incidentele baten		16.819	11.308	6.425	4.553	
Saldo incidentele baten en lasten		0	0	0	0	

Financiële positie

Inleiding

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de uitwerking van de begroting op de financiële positie in de komende jaren van de gemeente Land van Cuijk. Onderdeel van deze financiële positie betreffen de geprognostiseerde balans, het emu saldo, reserves en voorzieningen en investeringskredieten.

Geprognosticeerde balans

Bedragen x € 1.000

Activa	Begroting 01-01-24	Begroting 01-01-25	Begroting 01-01-26	Begroting 01-01-27	Begroting 01-01-28
Vaste activa					
(Im)materiële vaste activa	374.814	427.978	509.167	536.380	551.579
Financiële vaste activa	20.899	20.899	20.899	20.899	20.899
Totaal vaste activa	395.713	448.877	530.066	557.279	572.478
Vlottende activa					
Vorraden	32.615	22.532	18.475	12.414	2.032
Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	61.500	61.500	61.500	61.500	61.500
Liquide middelen	300	300	300	300	300
Overlopende activa	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Totaal vlottende activa	102.415	92.332	88.275	82.214	71.832
Totaal activa	498.128	541.209	618.341	639.493	644.310
Passiva	Begroting 01-01-24	Begroting 01-01-25	Begroting 01-01-26	Begroting 01-01-27	Begroting 01-01-28
Vaste passiva					
Eigen vermogen	149.900	152.565	154.427	131.469	110.348
Voorzieningen	36.613	35.663	35.197	35.220	35.235
Vaste schulden looptijd > 1 jaar	135.979	192.413	277.219	308.890	332.587
Totaal vaste passiva	322.492	380.641	466.843	475.579	478.170

Vlottende passiva					
Netto vlottende schulden looptijd < 1 jaar	141.636	126.568	117.498	129.914	132.140
Overlopende passiva	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000
Totaal vlottende passiva	175.636	160.568	151.498	163.914	166.140
Totaal generaal	498.128	541.209	618.341	639.493	644.310

EMU-saldo

De term EMU-saldo moet worden gezien tegen de achtergrond van het (Europese) streven naar houdbare overheidsfinanciën. Europese begrotingsregels zijn grotendeels vastgelegd in het Stabiliteits- en Groeipact (SGP). De belangrijkste uitgangspunten van het SGP zijn:

1. Het EMU-saldo ofwel het nationale begrotingstekort mag niet groter zijn dan 3% van het bruto binnenlands product (bbp). Van dit tekort neemt het Rijk 2,5% voor zijn rekening en de decentrale overheden 0,5%.
2. De EMU-schuld: de overheidsschuld moet lager zijn dan 60% van het bbp.
3. Het structurele EMU-saldo: elk land heeft een Medium Term Objective. Dit is een landenspecifiek structureel saldo (het saldo na correctie voor de conjunctuur) dat op de middellange termijn gerealiseerd moet worden. Voor Nederland is dit een structureel begrotingstekort van maximaal 0,5% van het bbp.

In Nederland is het SGP verankerd in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof). Het EMU-saldo bevat de inkomsten en uitgaven van de hele Nederlandse overheid en de beheersing ervan is ook een verantwoordelijkheid van alle lagen van de overheid. De Wet Hof bevat een bepaling dat het Rijk en de decentrale overheden een gezamenlijke en gelijkwaardige inspanningsplicht hebben om de Europese begrotingseisen te respecteren. De Wet Hof bevat ook procedurebepalingen over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de gelijkwaardige inspanningsplicht van de decentrale overheden (gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen). Deze gelijkwaardige inspanning in termen van een macronorm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden gezamenlijk, wordt aan het begin van een kabinetsperiode na bestuurlijk overleg, voor de duur van de kabinetsperiode vastgesteld. In het bestuurlijk overleg van 18 januari 2013 is een akkoord bereikt voor de ontwikkeling van de decentrale overheden met een na te streven ontwikkeling van - 0,5% in 2013 naar respectievelijk - 0,2% (ambitie) en - 0,3% (tekortnorm) in 2017. Hoewel er sprake is van een macro norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden is die niet onderverdeeld in een (micro)norm per individuele overheid. Wel is er sprake van een referentiewaarde per individuele overheid. De koepelorganisaties van decentrale overheden hebben aangegeven dat de idee van een

macro norm voldoende borgt dat de decentrale overheden hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de naleving ervan serieus nemen.

In de Wet Hof is wel opgenomen dat de decentrale overheden een sanctie opgelegd kunnen krijgen bij een overschrijding van de macro norm ook als Nederland als geheel uit hoofde van de afspraken uit het SGP geen financiële sanctie opgelegd zou krijgen door de Europese Raad. Het instrumentarium in de Wet Hof, bestuurlijk overleg met als laatste redmiddel een sanctie-instrument, biedt de minister van Financiën een instrument om zijn verantwoordelijkheid in te vullen ter beheersing van het EMU-saldo van decentrale overheden.

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het vernieuwde BBV een geprognosticeerde balans voorgeschreven en het meerjarig opnemen van het EMU-saldo. Via de geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Het EMU-saldo of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking, uitgedrukt in geld, van een overheid die lid is van de EMU.

Het EMU saldo van de gemeente Land van Cuijk is:

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan / onttrekking uit reserves (BBV, artikel 17c)	-5.822	2.666	54
Mutatie (im)materiële vaste activa	8.885	53.164	81.000
Mutatie voorzieningen	2.295	-950	-466
Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	0	-10.082	-4.057
Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, inclusief de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
EMU-Saldo	-12.412	-41.366	-77.355

Investeringen

Hier vindt u het overzicht van de meerjareninvesteringen 2024-2027.

De investeringen voor het begrotingsjaar 2024 voteren wij bij de programmabegroting.

Bedragen x € 1.000

1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid					
Onontkoombare knelpunten	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Vervangingsinvesteringvervang Paspomaat	131				Uitgiftepunt documenten. De opslag van reisdocumenten moet voldoen aan de Paspoortwet. De voormalige gemeente Boxmeer werkte al met een zogenaamde paspomaat. Gezien de gemeentevang en de daarmee samenhangende hoeveelheid reisdocumenten (vanaf 2024 krijgen we weer te maken met de 10-jaren piek) en rijbewijzen kan dit qua ruimte en beveiliging niet in kluis bij de receptie worden opgeslagen.
2. Openbare ruimte					
Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Levensduur verlengend groot onderhoud	1.300	1.300	1.300	1.300	Betreft groot onderhoud levensduurverlengend zoals deklagen en herstraten. Was voorheen te laag en andere afschrijvingstermijn opgenomen. Dus deels reparatie en harmonisatie van oud beleid.
Quayweg	1.000				Verbeteren van de verkeersveiligheid van de Quayweg. Weg heeft lengte van ca. 9 km en moet worden aangepast. Onderzoek naar 60 of 80 km loopt. Budget is bepaald op inrichting 60 km.
Reconstructie Le Sage ten Broekstraat Cuijk	500				Binnen de reguliere beheerbudgetten is vanuit verschillende disciplines een totaal budget van € 475.000 beschikbaar. Om niet alleen lokale onderhoudsmaatregelen te treffen, maar de gehele openbare ruimte te kunnen reconstrueren en herinterichten is aanvullend budget benodigd. Heeft ook relatie met woningbouw Robijnlaan Cuijk.
Tegengaan hittestress (klimaatbestendig)				330	Treffen van fysieke maatregelen in de openbare ruimte voor het tegengaan van hittestress. In de praktijk betreft het hoofdzakelijk vergroenen van de openbare ruimte en toevoegen van bomen. Insteek is integrale aanpak gecombineerd met onderhoud en klimaatbestendig maken.
Verbeteren verkeersveiligheid door verstevigen wegbermen	350	350	350	475	Veel wegen in het buitengebied zijn niet ingericht op het gebruik. Vooral de verhardingsbreedte is vaak onvoldoende voor de veiligheid. Inventarisatie van deze wegen loopt.
Vervanging bomen	591	591	591	1.111	Op basis van bestaand beleid is het beheerplan geactualiseerd. De jaarlijkse vervangingskosten zijn € 1.111.000. In de huidige begroting is € 520.000 beschikbaar. Aanvullende is jaarlijks € 591.000 extra benodigd. Stijging wordt veroorzaakt door inflatie en een inhaalslag m.b.t. vervanging. In het verleden werden op projectbasis (incidenteel) middelen gevraagd voor vervanging van bomen.
Vervanging spelen	412	412	412	700	Op basis van bestaand beleid is het beheerplan geactualiseerd. De jaarlijkse vervangingskosten zijn € 700.000. In de huidige begroting is € 288.000 beschikbaar. Aanvullende is jaarlijks € 412.000 extra benodigd. Stijging

					wordt veroorzaakt door inflatie en dat in het verleden op projectbasis (incidenteel) middelen werden gevraagd voor vervanging van speeltoestellen.
WIU openbaar groen	100	100	100	100	Vanuit het WIU zijn er wensen en verzoeken van dorpsraden voor uitbreiding/verandering van het areaal openbaar groen. Vb Vergroening bermen Buizenberg-Schutterskamp Vianen.
WIU Speelvoorzieningen	100	100	100	100	Vanuit het WIU zijn er wensen en verzoeken van dorpsraden voor uitbreiding/toevoeging van het areaal speelvoorzieningen. Wensen en verzoeken die te maken hebben met bestaande speelvoorzieningen worden bekostigd uit de reguliere vervangingsinvesteringen.
WIU Verfraaien dorpsentrees				188	Verfraaien van de dorpsentrees, vb d.m.v. aanbrengen groen en/of bomen.
WIU Verkeersveiligheid				125	Realiseren van kleine verkeersaanpassingen voortkomend uit WIU inventarisatie met wijk- en dorpsraden vanuit kernendemocratie.
WIU, reconstructie Hanenstraat Velp		300			Door het toevoegen van nieuwe woningen is de inrichting niet meer afgestemd op de functie van woonstraat. Vooral de afwatering is knelpunt.
Reconstructie St. Cornelisstraat Vortum-MulleM.	250				Geraamde kosten bedraagt 2 mln. Door inflatie en uitbreiding scope met vergroenen van het plein bij MFA is extra budget benodigd.
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		869			Uitvoering meekoppelkans Herstel Halfbastion Blauwkop. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		78			Uitvoering meekoppelkans Recreatieve aansluiting dijkje klooster Velp. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		1.709			Uitvoering meekoppelkans Aanbrengen fietspad 7,5 km. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de

				uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		2.403		Uitvoering meekoppelkans Fietsbrug. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn.
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		153		Uitvoering meekoppelkans Variant Reek-Overlangel fietspad benedendijks, gedeelte LvC 0,7 km. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		34		Uitvoering meekoppelkans Pad langs lelyzone inclusief aantakkingen. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen) . Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Uitvoering meekoppelkans Dijkversterking CuRa 2025 - 2028		35		Uitvoering meekoppelkans Pad Lage Wijdth. In het kader van het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst voor de uitwerkingsfase heeft het waterschap Aa en Maas een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten (kosten realisatie meekoppelkans excl. btw, excl. risico, excl. vastgoed, incl. een aantal realisatievariabelen). Op basis van de uitwerking van de meekoppelkans zal concrete inzicht in de uitvoeringskosten ontstaan. Dit zal medio 2024 bekend zijn. De uitvoering van de plannen is voorzien in de periode 2025 - 2027
Onontkoombare knelpunten				
Fietsstraat Rembrandt van Rijnstraat Boxmeer huidige krediet 2,5 milj.	1.400			Oorspronkelijk krediet krediet van 2,5 mln is gebaseerd op prijspijl 1-1-2019. Nieuwe kostenraming laat zien dat uitbreiding 1.4 mln benodigd is.
Levensduur verlengend groot onderhoud	-525	-525	-525	Correctie - wordt vervangen door nieuwe investeringen

Vervanging civiele objecten	630				Op basis van bestaand beleid is het beheerplan geactualiseerd. Op basis van inspectiegegevens worden 2024 diverse bruggen vervangen. In de jaren 2025, 2026 en 2027 staan geen vervangingen gepland. De totale investering bedraagt € 630.000.
Vervanging groen				575	Voor groen is € 575.000 beschikbaar in de begroting en lijkt voldoende voor vervanging van het openbaar groen.
Vervanging verlichting				293	Voor verlichting is € 293.000 beschikbaar in de begroting wat op basis van huidige gegevens voldoende lijkt voor vervanging voor de openbare verlichting.
Vervanging wegen				1.788	Vervangen verhardingen die de eindlevensduur hebben bereikt en niet meer zijn ingericht op huidige functie en gebruik. Doel is om zoveel mogelijk integraal te programmeren met vervangingen bomen, groen, verlichtingen en riolering waarbij rekening houden met vraagstukken klimaatadaptatie en energietransitie.
Wagenparkbeheer	1.037				Om het wagen- en materieelpark up-to-date te behouden wordt er jaarlijks begroot en geïnvesteerd. Dit heeft voor de fusie op verschillende manieren plaatsgevonden binnen de voormalige gemeenten. Sedert 2021 is er binnen wagenparkbeheer en de buitendienst(en) niet meer geïnvesteerd en begroot, in afwachting op de fusie en herinrichting van de Buitendienst. Het opgenomen bedrag heeft betrekking op 2024. Naar aanleiding van de herinrichting van de Buitendienst en te vormen Mobiliteitsvisie zal toekomstige vervanging van wagenpark en materieel structureel opgenomen in de begroting. Tevens wordt een verduurzamingslag gemaakt en zullen voertuigen en materieel worden vervangen waarbij er een aanzienlijke CO2 reductie zal plaatsvinden. Voor 2024 is een bedrag begroot van € 1.370.000. Hiervan is voor het jaar 2024 bij de begroting 2023 al € 333.000 beschikbaar gesteld. Derhalve is er nog een aanvullend bedrag nodig van € 1.037.000.
4. Onderwijs					
Onontkoombare knelpunten	2024	2025	2026	2027	Toelichting
De Sprong	2.000				Aanvulling van dit krediet noodzakelijk door uitbreiding van het aantal m2 door leerlingengroei, aanpassing van de bouwkosten naar prijspeil 2023 en kosten tijdelijke huisvesting en sloop die niet inbegrepen waren.
De Waai	750				In 2021 is reeds krediet verstrekt voor uitbreiding van de Waai om te kunnen voorzien in de benodigde onderwijshuisvesting voor het groeiend aantal leerlingen. Aanvullend onderzoek heeft echter uitgewezen dat er meer uitbreiding dient plaats te vinden omdat een aantal ruimten momenteel niet functioneel is. Daarnaast dient het eerder toegekende krediet geïndexeerd te worden conform prijspeil 2023.
Weijerwereld	850				Het leerlingenaantal groeit sneller dan verwacht. Er zijn extra lokalen nodig om in onderwijshuisvesting te kunnen voorzien (wettelijke plicht).

5. Sport en cultuur					
Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
De Kwel	3.500				In juni 2023 is het raadsvoorstel beschikbaarstelling krediet t.b.v. renovatie De Kwel ter besluitvorming voorgelegd. De investering zal gedekt worden door het investeringsbedrag van € 3.478.500 te onttrekken uit de algemene reserve en te storten in de bestemmingsreserve.
Onontkoombare knelpunten					
Activiahal	50				Het aanbrengen van een scheidingswand is noodzakelijk i.v.m. de veiligheid voor sporters en leerlingen die in de zaal bewegingsonderwijs volgen.
6. Sociaal domein					
Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Gemeenschapsacc. Grave West	450				De wijk Grave-West heeft aangegeven behoefte hebben aan een eigen wijkaccommodatie. Hiertoe heeft i.s.m. de wijkraad een onderzoek plaatsgevonden naar het geschikt maken van de voormalige GVV kantine als wijkaccommodatie. Om hierin te voorzien is een investering noodzakelijk.
Gemeenschapshuis Holthees	600				In Holthees is momenteel geen gemeenschapsaccommodatie. Samen met de gemeente Venray zijn gesprekken gestart om hier i.s.m. Venray alsnog in te voorzien.
Uitbreiding verduurzamen MFC De Agaath	50				In Sint Agatha is het café is gesloten. Om voor alle doelgroepen te kunnen voorzien in huisvesting in de gemeenschapsaccommodatie is de aanbouw van een serre noodzakelijk.
7. Milieu					
Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Koppelkansen gebiedsproces Verborgen Raamvallei	100	100	100	100	Binnen het gebiedsproces Verborgen Raamvallei zijn kansrijke meekoppelkansen aanwezig met cofinanciering van het waterschap en de provincie op het gebied van recreatie, klimaatadaptatie en het zichtbaar maken van de cultuurhistorie. Voor het

					benutten van deze koppelkansen is de komende jaren structurele financiering noodzakelijk.
Natuurontwikkeling	600				Alleen met het beschermen, behouden en realiseren van ecologische verbindingzones (hiervoor is in de Begroting tot en met 2026 al geld opgenomen) doen we onvoldoende voor de natuur en daarmee voor een gezonde leefomgeving van onze inwoners. Daar waar zich kansen voor doen om nieuwe natuur te ontwikkelen (o.a. in samenhang met natuur inclusieve landbouw) is financiële ruimte nodig. De bestaande Reserves zijn hiervoor onvoldoende. In de Natuurvisie zal nadrukkelijk stilgestaan worden bij de kansen voor nieuwe natuur.
Aanpassen Stoofbrug Grave	290				Voor het aanpassen van de Stoofbrug zijn als gevolg van kostenstijgingen extra middelen nodig voor de uitvoering
Uitvoeringsprogramma bij Mobiliteitsplan	3.000	7.000	7.000	7.000	Bij de realisatie van nieuwe ruimtelijke gebiedsontwikkelingen en projecten (woningbouw, zorg, onderwijs, economie) worden als onderdeel van deze projecten mobiliteitsvoorzieningen gerealiseerd in en direct gerelateerd aan deze projecten. Voor de aanpassingen aan, of aanvullingen op, bestaande infrastructuur en voorzieningen die projectoverstijgend nodig zijn om de cumulatie van de mobiliteitseffecten van al deze projecten te faciliteren en te realiseren (aanpassingen aan b.v. verbindingswegen, ontsluitingswegen en rotondes etc. zijn middelen nodig. In de kadernota zijn hiervoor deze middelen opgenomen, daarmee voldoen we ook aan de voorwaarde, eigen middelen zijn gereserveerd, om in aanmerking te kunnen komen voor cofinanciering vanuit de provincie en/of het rijk. Voor een optimale inzet van deze middelen is een combinatie mogelijk met de inzet van middelen voor de projectoverstijgende middelen, genoemd onder 12. * ontschotten.
Uitvoeringsprogramma bij Mobiliteitsplan	3.000	5.000	5.000	5.000	Een van de ambities voor de mobiliteitstransitie is modelshift. Daarbij is het streven het fietsgebruik en OV gebruik te stimuleren als alternatief voor autogebruik. Vanuit de provincie Noord-Brabant worden stimuleringsprogramma's opgezet. O.a. Sjees en Smartway-Z. Deze programma's richten zich op stimulering van ander gedrag van bewoners en werknemers in de gemeente, fietsen i.p.v. autorijden. Onderdeel van deze campagnes is de benadering van werkgevers. Naast kennis en gedragscampagnes zijn er ook aanpassingen en aanvullingen nodig op de faciliteiten voor fietsers, meer deelfietsen, oplaadpunten, collectief vervoer. De regionale opgave en zo ook voor onze gemeente is te investeren in het aanleggen van bredere en toegankelijke (door)fietspaden en het aanpassen het van bestaande fietspaden. Ook hier geldt reservering van eigen

					middelen als een van de voorwaarden voor cofinanciering vanuit provinciale of rijksmiddelen. Om die reden zijn deze middelen in de kadernota opgenomen. Voor een optimale inzet van deze middelen is een combinatie mogelijk met de inzet van middelen voor de projectoverstijgende middelen, genoemd onder 11.
Budgetneutraal					
Riolering	13.890	11.155	9.512	5.382	Investerings conform vastgestelde gemeentelijke rioleringsplannen. Dekking t.l.v. van de riolering.
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing					
Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Beheerplan Vastgoed	1.000	1.000	1.000	1.000	Om de waarde van het gemeentelijk vastgoed te behouden voor de toekomst en het gebruik te kunnen garanderen/continueren (maatschappelijke meerwaarde) is het van belang het vastgoed goed en duurzaam te onderhouden en te beheren. Zonder goed beheer en onderhoud van ons vastgoed is het bovendien onverantwoord om te investeren in extra duurzaamheidsmaatregelen. Met dit beheerplan wordt de kwaliteit van de gemeentelijke gebouwen bewaakt en worden de kosten die nodig zijn om het gemeentelijk vastgoed in conditie te houden inzichtelijk gemaakt. Er dient jaarlijks rekening gehouden te worden met € 1.000.000 aan investeringen (o.a. vervanging van daken). Bij nieuwe noodzakelijke investeringen worden eventuele verduurzamingsmaatregelen altijd meegenomen.
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed bouwkundig	5.000	5.000	5.000	5.000	Deze routekaart moet, door te investeren in verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed, leiden tot een verduurzaamde vastgoedportefeuille. We willen dit versneld gaan doen en in 2030 ons eigen vastgoed klaar hebben voor de toekomst. Dit betreft de investeringen op bouwkundig vlak.
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed installaties	5.000	5.000	5.000	5.000	De routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed (wordt later dit jaar aan u gepresenteerd) moet, door extra te investeren in verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed, leiden tot een verduurzaamde vastgoedportefeuille. Dit willen we versneld richting 20230 gaan doen. Dit betreft de investeringen voor verduurzaming in installaties.
10. Overhead					
Ambities	2024	2025	2026	2027	Toelichting
Telefooncentrale	160				De huidige telefooncentrale is een voortzetting van één van de bestaande centrales van de voormalige gemeenten. Deze moet contractueel opnieuw worden aanbesteed in 2024. Hierdoor wordt de telefonische dienstverlening verder verbeterd.

Onontkoombare knelpunten				
Opslagcapaciteit IT-omgeving	200			De opslagcapaciteit van de IT-omgeving moet eerder uitgebreid worden dan voorzien. De datagroei is groter dan de kengetallen waarmee vooraf gerekend is. Dit ondanks toegepaste technische en organisatorische beheersmaatregelen.
Budgetneutraal				
Werkplekinrichting	325			De ICT-voorzieningen voor de kantoorwerkplekken dienen vernieuwd te worden. Dit gebeurt bij ingebruikname van het gemeentehuis in Boxmeer.
Uitbreiding Wifi	40			Bij de uitbreiding van het gemeentehuis in Boxmeer moet ook het Wifi-netwerk worden uitgebreid. Daarnaast is er een toename in het gebruik van mobiele apparatuur waardoor het netwerk verdicht moet worden.
Uitbreiding netwerk	125			Bij de uitbreiding van het gemeentehuis in Boxmeer moet ook het bekabelde netwerk van de ICT-omgeving worden uitgebreid.

Begroting 2023 Investerings jaarschijven 2024-2026

De kapitaallasten van deze investeringen zijn al gereserveerd (als stelpost in de begroting) en hebben hierdoor geen extra financiële impact op het begrotingsaldo.

bedragen x € 1.000

Onderwerp/beleid	Toelichting	Investering 2024	Investering 2025	Investering 2026
Reconstructie N321	Reconstructie N321 op basis van wegvakkentheorie provincie. 30 juni behandeling in besluitvormende raadsvergadering.	1.150		
Natuurontwikkeling (Ecologische verbindingzones)	Natuurontwikkeling (Ecologische verbindingzones)	514	514	514
Mobiliteitsvisie	Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie	1.750	1.750	1.750
Meerjarenvisie natuur 2024 - 2030	Uitvoeringsagenda meerjarenvisie natuur 2024 - 2030	150	150	150
Geboortebos	Aanleg van het geboortebos	100	100	100
Meekoppelkansen Ruimte voor de Maas bij Oeffelt	Meekoppelkansen Ruimte voor de Maas bij Oeffelt	200		
Aanpak onderhoudsintensieve bomen / boombeheerplan	Aanpak onderhoudsintensieve bomen / boombeheerplan	288	288	288
Aanpassen groen i.v.m. reconstructie wegen	Aanpassen groen i.v.m. reconstructie wegen	44	44	44
Aanpassing Openbare Verlichting i.v.m. reconstructie wegen	Aanpassing Openbare Verlichting i.v.m. reconstructie wegen	63	63	63
Herinrichting Raadhuisplein Boxmeer	Herinrichting Raadhuisplein Boxmeer		938	

Natuurlijke bestrijding eikenprocessierups (oud Boxmeer)	Natuurlijke bestrijding eikenprocessierups (oud Boxmeer)	188	188	188
Reconstructiewegen, planmatig grootonderhoud levensduur verlengend (oud Boxmeer)	Reconstructiewegen, planmatig grootonderhoud levensduur verlengend (oud Boxmeer)	525	525	525
Verbeteren verkeersveiligheid Bilderbeekstraat Boxmeer	Verbeteren verkeersveiligheid Bilderbeekstraat Boxmeer	225		
Verfraaien dorpentrees (oud Boxmeer)	Verfraaien dorpentrees (oud Boxmeer)	188	188	188
Verkeersveiligheid	Verkeersveiligheid	125	125	125
Verkeersveiligheid Bocstraat	Verkeersveiligheid Bocstraat	375		
Verstevigen wegbermen	Verstevigen wegbermen	125	125	125
Vervangingskrediet beheerplan wegen	Vervangingskrediet beheerplan wegen	1.913	1.788	1.788
Vervangingskrediet openbaar groen	Vervangingskrediet openbaar groen	575	575	575
Vervangingskrediet openbare verlichting	Vervangingskrediet openbare verlichting	244	409	231
Vervangingskrediet spelen	Vervangingskrediet spelen	288	288	288
WIU processen	Fietsstraat Oeffeltseweg Beugen.		438	
WIU processen	Reconstructie aansluiting Hazewinkel Beugen.		438	
WIU processen	Verbeteren verkeersveiligheid Grotestraat Sambeek realiseren voetpad		625	
WIU processen. Verlichting fietspad Maashees- Vierlingsbeek-Venray	Verlichting fietspad Maashees- Vierlingsbeek-Venray		381	
Dijkversterking Cuijk - Ravenstein (CuRa)	Planuitwerkingskosten meekoppelkansen Dijkversterking Cuijk - Ravenstein (CuRa)	626		
Tegengaan hittestress om te komen tot klimaatbestendige inrichting openbare ruimte	Tegengaan hittestress om te komen tot klimaatbestendige inrichting openbare ruimte	330	330	330
Vervanging Peugeot Partner 41-VV-XS	Vervanging Peugeot Partner 41-VV-XS	28		
Vervanging verrijker JCB	Vervanging verrijker JCB	65		
IHP onderwijshuisvesting gymzalen	IHP onderwijshuisvesting gymzalen	1.867	1.867	
IHP onderwijshuisvesting primair onderwijs	IHP onderwijshuisvesting primair onderwijs	3.995	3.995	3.995
IHP onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	IHP onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs		39.394	
Toeristische ontwikkeling	Initiëren toeristische ontwikkeling	200	200	200
		16.138	55.721	11.464

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
<u>Toevoegingen aan reserves</u>						

1. Bestuur en veiligheid	-	-	-	-	-	-
2. Openbare ruimte	-	5.145	-	-	-	-
3. Economie, Recreatie en Toerisme	105	467	105	105	105	105
4. Onderwijs	-	-	-	-	-	-
5. Sport en Cultuur	-	-	3.479	-	-	-
6. Sociaal Domein	906	3.245	-	-	-	-
7. Milieu	45	-	-	-	-	-
8. VHROSV	96	132	-	-	-	-
9. Algemene dekkingsmiddelen	5.042	49.650	5.270	4.907	324	324
10. Overhead	487	487	487	104	104	104
11.Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
12. Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal toevoegingen aan reserves	6.681	59.126	9.340	5.116	533	533
<i>Onttrekkingen aan reserves</i>						
1. Bestuur en veiligheid	-	4.090	-	-	-	-
2. Openbare ruimte	154	2.298	448	448	448	448
3. Economie, Recreatie en Toerisme	1.845	2.426	327	346	342	342
4. Onderwijs	147	1.376	1.073	799	787	222
5. Sport en Cultuur	1.090	883	4.080	731	731	731
6. Sociaal Domein	1.902	4.589	1.609	1.604	1.604	297
7. Milieu	607	278	41	16	16	16
8. VHROSV	447	926	33	33	33	33
9. Algemene dekkingsmiddelen	5.996	64.823	1.556	509	19	19
10. Overhead	739	1.263	707	586	586	586
11.Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
12. Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen aan reserves	12.926	82.951	9.874	5.072	4.566	2.694
<i>Structurele reservemutaties</i>						
	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Bestuur en veiligheid	-	-	-	-	-	-
2. Openbare ruimte	145	178	448	448	448	448

3. Economie, Recreatie en Toerisme	99	76	157	175	171	171
4. Onderwijs	137	149	158	234	222	222
5. Sport en Cultuur	614	588	601	731	731	731
6. Sociaal Domein	222	283	297	297	297	297
7. Milieu	-	29	41	16	16	16
8. VHROSV	-	25	33	33	33	33
9. Algemene dekkingsmiddelen	19	19	19	19	19	19
10. Overhead	739	707	707	586	586	586
11. Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
12. Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal structurele reservemutaties	1.975	2.055	2.461	2.540	2.523	2.523

Taakvelden per programma

Taakvelden per programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
0.1 Bestuur	-3.404	-5.039	-5.161	-5.161	-5.161	-5.161
0.10 Mutaties reserves	-6.681	-59.126	-9.340	-5.116	-533	-533
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-34.546	1.808	-3.200	-11	15.725	18.949
0.2 Burgerzaken	-3.632	-3.241	-3.761	-3.770	-3.770	-3.770
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-774	-2.068	-2.872	-3.550	-4.227	-4.898
0.4 Overhead	-40.096	-54.955	-42.796	-42.145	-40.990	-40.945
0.5 Treasury	-2.630	-3.529	-3.647	-5.384	-6.870	-6.866
0.61 OZB woningen	-724	-508	-551	-552	-552	-552
0.62 OZB niet-woningen	-392	-338	-365	-366	-366	-366
0.64 Belastingen overig	-407	-398	-419	-419	-419	-419
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-39	-35	-40	-40	-40	-40
0.8 Overige baten en lasten	299	-5.652	-2.226	-2.891	-2.959	-2.891
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-2.089	-180	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-5.887	-6.081	-6.895	-6.896	-6.896	-6.896
1.2 Openbare orde en veiligheid	-3.227	-3.346	-3.261	-3.090	-3.090	-2.840
2.1 Verkeer en vervoer	-15.750	-14.663	-14.526	-14.860	-15.750	-16.403
2.2 Parkeren	-167	-271	-232	-232	-232	-231
2.4 Economische havens en waterwegen	-137	-353	-287	-286	-285	-284
3.1 Economische ontwikkeling	-877	-1.035	-968	-970	-970	-970
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-5.159	-3.967	-3.890	-4.187	-4.184	-4.101
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-272	-239	-275	-265	-265	-265
3.4 Economische promotie	-1.087	-1.753	-2.154	-2.185	-2.228	-2.268
4.1 Openbaar basisonderwijs	-70	-70	-63	-63	-63	-63
4.2 Onderwijshuisvesting	-7.677	-6.227	-7.175	-6.940	-8.290	-8.306
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.686	-5.725	-5.031	-4.981	-4.981	-4.681
5.1 Sportbeleid en activering	-958	-823	-805	-805	-804	-804

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.2 Sportaccommodaties	-5.299	-4.940	-4.841	-4.752	-4.743	-4.697
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-3.358	-3.827	-4.340	-4.348	-4.341	-4.334
5.4 Musea	-247	-619	-349	-349	-349	-349
5.5 Cultureel erfgoed	-1.020	-837	-894	-893	-893	-891
5.6 Media	-1.869	-2.161	-2.093	-2.093	-2.093	-2.092
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-7.806	-9.593	-8.555	-8.976	-9.116	-9.260
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-15.275	-15.606	-10.797	-10.900	-10.863	-10.373
6.2 Wijkteams	-1.141	-3.292	-3.500	-3.169	-3.169	-2.317
6.3 Inkomensregelingen	-25.687	-24.935	-23.588	-23.651	-23.686	-23.686
6.4 Begeleide participatie	-14.441	-15.218	-14.593	-13.800	-13.248	-12.326
6.5 Arbeidsparticipatie	-2.881	-4.043	-4.245	-4.249	-4.249	-4.249
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-4.083	-3.884	-4.149	-4.155	-4.155	-4.155
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-19.572	0	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	-9.241	-9.868	-9.871	-9.871	-9.871
6.71B Begeleiding (WMO)	0	-7.733	-8.121	-8.123	-8.123	-8.123
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	-3.685	-3.865	-3.866	-3.866	-3.866
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-17.061	0	50	50	50	50
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	-4.373	-4.523	-4.523	-4.523	-4.523
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	-976	-1.024	-1.024	-1.024	-1.024
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	-1.455	-1.524	-1.524	-1.524	-1.524
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	-2.570	-2.837	-2.837	-2.812	-2.812
6.73A Pleegzorg	0	-769	-805	-806	-806	-806
6.73B Gezinsgericht	0	-1.813	-1.900	-1.901	-1.901	-1.901
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	-4.644	-4.327	-4.328	-4.328	-4.328
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	-7.232	-7.547	-7.548	-7.548	-7.548
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	-483	-490	-490	-490	-490

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.74C Gesloten plaatsing	0	-812	-815	-815	-815	-815
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-342	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	-30	-2.250	-2.250	-2.250	-2.250
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-151	-167	-168	-168	-168
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-7.827	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	0	-1.858	-1.935	-1.936	-1.936	-1.936
6.82B Jeugdreclassering	0	-81	-85	-85	-85	-85
7.1 Volksgezondheid	-3.646	-3.553	-4.088	-4.074	-4.074	-4.074
7.2 Riolering	-7.613	-7.515	-7.247	-7.625	-7.888	-8.124
7.3 Afval	-10.435	-11.043	-10.091	-10.093	-10.093	-10.093
7.4 Milieubeheer	-4.528	-9.470	-9.645	-8.944	-8.643	-8.643
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-464	-390	-414	-412	-412	-411
8.1 Ruimte en leefomgeving	-4.663	-10.539	-4.885	-4.719	-4.567	-4.466
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-26.710	-7.787	-6.506	-6.512	-6.512	-6.512
8.3 Wonen en bouwen	-3.850	-2.759	-3.043	-2.989	-2.914	-2.914
Totaal	-330.884	-367.729	-299.836	-293.915	-276.232	-271.592
Baten						
0.1 Bestuur	182	126	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	12.926	82.951	9.874	5.072	4.566	2.694
0.2 Burgerzaken	1.184	847	1.207	1.207	1.207	1.207
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.018	949	376	376	376	376
0.4 Overhead	3.117	396	131	131	131	131
0.5 Treasury	3.442	4.103	4.495	4.350	4.205	4.062
0.61 OZB woningen	13.890	14.633	15.742	15.742	15.742	15.742
0.62 OZB niet-woningen	10.208	10.456	11.251	11.251	11.251	11.251
0.63 Parkeerbelasting	13	30	30	30	30	30
0.64 Belastingen overig	281	283	283	283	283	283
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	180.629	176.838	184.326	183.008	164.654	161.803
0.8 Overige baten en lasten	3.764	6	0	6	406	406
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	23	0	0	0	0	0

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1.2 Openbare orde en veiligheid	210	421	15	15	15	15
2.1 Verkeer en vervoer	1.877	1.101	1.178	1.175	1.175	1.175
2.2 Parkeren	26	32	32	32	32	32
2.4 Economische havens en waterwegen	43	163	163	163	163	163
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.178	3.571	3.914	4.411	4.411	4.411
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	33	59	60	59	59	59
3.4 Economische promotie	1.281	909	909	909	909	909
4.1 Openbaar basisonderwijs	1	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	763	518	518	518	518	518
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.367	3.003	2.095	2.095	2.095	2.095
5.1 Sportbeleid en activering	189	429	429	429	429	429
5.2 Sportaccommodaties	923	393	394	393	393	393
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	278	376	376	391	391	391
5.4 Musea	0	30	30	30	30	30
5.5 Cultureel erfgoed	93	12	12	12	12	12
5.6 Media	86	210	118	118	118	118
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	234	166	168	166	166	166
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.405	981	845	845	845	845
6.2 Wijkteams	5	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	17.432	19.816	20.827	20.827	20.827	20.827
6.5 Arbeidsparticipatie	142	1.131	931	931	931	931
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	24	30	30	30	30	30
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	345	0	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	397	397	397	1.318	1.288
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	15	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	906	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	902	2.220	2.220	2.220	2.220
7.1 Volksgezondheid	237	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	10.802	10.420	10.881	11.342	11.644	11.900
7.3 Afval	13.189	13.475	13.697	13.697	13.697	13.697
7.4 Milieubeheer	330	2.904	2.737	2.107	1.807	1.807
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	342	315	315	315	315	315
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.321	4.604	662	662	662	662
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	25.662	7.503	5.942	5.942	5.942	5.942
8.3 Wonen en bouwen	2.484	2.228	2.228	2.228	2.228	2.228
Totaal	330.884	367.729	299.836	293.915	276.232	271.592
Saldo	0	0	0	0	0	0

Verdelingsprincipe taakvelden

De Programmabegroting 2024 heeft acht programma's naast de posten Overhead, Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien. De programma's zijn onderverdeeld in meerdere beleidsvelden waarbinnen de beschikbare middelen verder worden uitgesplitst in budgetten op unieke grootboeknummers. Deze unieke grootboeknummers zijn vervolgens toebedeeld aan de taakvelden, conform de regeling van het Ministerie van BZK en Iv3-informatievoorschrift 2018.

Wij maken onderscheid in drie soorten budgetten: toegekende reguliere budgetten, door verdeelde personeelslasten en berekende kapitaallasten. De uitvoeringsinformatie is een overzicht van de toedeling van de begrote baten en lasten van de programma's naar de betreffende taakvelden. Op basis van de indeling in deze structuur in het financiële informatiesysteem worden de rapportages ten behoeve van regeling IV3 gevuld.

